

Miljenko Stojić

HALO, OVDJE HERCEG BOSNA

(p)ogledi
o stanju
oko nas

Pristigla mi pošta fra Miljenka Stojića. Šalje novi broj *Stopama pobijenih*, glasila Vicepostulature postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«! Glasilo izlazi kontinuirano već petu godinu i postalo je prepoznatljivo u svojim nakanama, a zauzelo je i svoje mjesto među Hrvatima diljem svijeta. Iako su rane svježije, nezarasle, istina znana, nije lako kazniti komunističke zločince koji su uspinjali hrvatski narod na Golgotu. Za progon i zatiranje cijelog jednog naroda danas nema krivca! Nitko ne odgovara! Nitko nije javno osuđen! Blijedi pokušaji privođenja pravdi postaju predmetom ismijavanja! Ali, glasila poput *Stopama pobijenih* ne će im dati mira! Neka im barem potomci čitaju »slavnu prošlost«.

Iz proslova glavnog i odgovornog urednika doznajem da društvene vlasti s obiju strana granice ne sudjeluju u pomoći sustavnog istraživanja komunističkih zločina?! Otušno! A puna su im usta raščišćavanja s prošlošću u želji za okretanjem k budućnosti. Pa raščistite već jednom, gospodo! Ili čekate da pomru naredbodavci?!

Ljubo Krmek

Miljenko Stojić * Halo, ovdje Herceg Bosna

Biblioteka
Kolona 35

Urednik
Ivan Zlopaša

Nakladnici
Naklada Bošković
HRsvijet
Gral

Lektura i korektura
Zdenka Leženić

© Miljenko Stojić

Tisak
Gral, Široki Brijeg

ISBN 978-953-263-213-2

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu

Sveučilišne knjižnice u Splitu

pod brojem 140817042

Miljenko Stojić

HALO, OVDJE HERCEG BOSNA

(p)ogledi o društvu oko nas

Naklada Bošković – HRsvijet – Gral

Split – München – Široki Brijeg, kolovoz 2012.

*Svi su (p)ogledi objavljeni na portalu www.hrsvijet.net
od listopada 2010. do listopada 2011.*

GALEBE MOJ

U moran od dnevnog posla izvalih se pred televizorom, upravo tako, kako bih malo poslušao Dnevnik. Naravno da ću i pridrijemati, ta toliko je sve zanimljivo i pošteno kad to radi naša javna kuća, televizijska. I ne uspjeh. Donesoše sliku nekog oronulog broda i rekoše da je to Galeb, Titin, pa sad ga neki tamo žele spasiti od propadanja. Kasnije saznah da ima jedan što mu je kapetan, već godinama, ništa ne radi, samo uredno dolazi po plaću. I što sam mogao? Umjesto drijemanja počeh se sjećati svojih doživljaja s tom ptičurinom. Deset sam ga mjeseci gledao u luci ispod prozora kamo su me doveli po sili zakona i nastojali od mene učiniti uzornog vojnika, ne ću prljat usta imenom, države koju je željeznom rukom vodio probisvijet i dokazani razbojnik i ubojica Tito. A prije toga me u tom istom šugavom brodu dovezoše još tamo iz Pule. Mislite da nije bio šugav? Za sve nas koji smo se tada vozili jest. Stube, paluba, potpalublje. Tek sam sad na televiziji vidio da je bilo puno ljepših prostora, samo oni nisu bili za nas. Mi smo se gušili u mornarskim odajama i jedini oslonac bila nam je mornarska vreća koju smo uspravno jašili jer nismo imali kamo s njom. I onda nas iskrcaše u noć.

Da su ona vremena, s ovakvim bih pisanjem morao ili u emigraciju ili bi brzo došli po me. Drugovi su tu bili budni, nema što. A možda se varam? Prije nekoliko godina lanuh u jednim novinama da ona država, ne bilo joj opet spomena, više ne stanuje u Herceg Bosni. I ostah bez prilike tu nešto takvo ponovno reći. Čak se nisu udostojali ni obavijestiti

me o svemu. Mislim, ovo su samo sitnice koje sam doživio. Da ne govorim o onima kojima je zbog govora zabranjeno baviti se politikom, onima koji su zbog toga uistinu završili u tamnici, naravno pod izgovorom drugih stvari, onima koje su ubijali ili im stavljali eksploziv pod kuće i vozila, onima čije novce tenkovima pokradoše. Nekome se čini da nema veze s onim što sam prije govorio? Ma, kako nema! Galeb se obnavlja, ljudi moji! Znate, u salonu će opet mirisati koža, naravno, i skupa pića, navratit će i razne razvikane svjetske ličnosti... i puno toga još. Tito nije otišao, on je ostao vječno... Rekoše to oni, među nama, ne ja. Tako će to nekako izgledati za one koji ne budu razmišljali. Ide se u Europu, Nato, ah, da, tamo smo, kažu, stigli, ide se... tko zna kamo. Podrazumijeva se da obnovitelji to znaju. Gdje bi oni uzalud trošili svoj novac! A oni koji ne budu shvatili, morat će pod palubu. Za njih nije ovaj lijepi svijet. Neka tamo raspravljaju svoje namisli o slobodi naroda, ljudskim pravima i svim tim stvarima koje su samo za »politički korektne«. I što sad?

Ne spomenuh da se mi u tom potpalublju nismo prepuštali ravnodušnosti. Da bismo udahnuli barem mrvicu hladnog, svježeg zraka, osušili uznojeno i smrdljivo tijelo, odlomili smo dasku iz kreveta, gurnuli ju kroz mali brodski otvor i tako se jedan po jedan osvježavali. Cijena je naravno bilo i more koje bi nas redovno zalilo kad bi daska pogodila nadolazeći val. Ipak, isplatilo se. Stigli smo živi, na kraju balade iskoprjali se iz svega i onda devedesetih prošloga stoljeća puni saznanja što i kako krenuli oslobađati domovinu. A Galeb ode hrđati u neki kut. Gazda mu je već prije toga odlepršao tamo kamo kaže pučka poslovica: Tko s vragom tikve sadi o glavu mu se razbijaju.

Nasta, dakle, Herceg Bosna. Bi krvavo, ali se moralo da bi svanuo dan. Pa onda opet nasrnuše oni što su s Titom pili u posebnim Galebovim prostorijama. Htjedoše ju uništiti, izbrisati joj spomen. Međutim, osta u našim srcima i tako je do dana današnjega. Dokle? Nemojte da ja na to odgovaram, ja sam samo jedinka, a zajedno smo puk, pobjednici u Domovinskom ratu, oblikovatelji kraja gdje je sišla Kraljica Mira te još puno toga.

ŠTO TI BI?

Kiša uporno sipi. Danas nam uopće nije trebala. Mislili smo nastaviti započet posao. Znao, pronašli smo masovnu grobnicu, ovdje u Herceg Bosni. Nije to iz ovoga rata, nego iz onoga tamo, Drugoga. Tito natjera Dalmoše staviti Josipovićevu lijepu kapu partizansku, odredi im za zapovjednike srpski kadar u svojoj vojsci, i nasto darmar u Humskoj zemlji, zemlji kraljice Katarine Kosače Kotromanić. I tako danas brojimo mrtve. Nemamo kome to prijaviti, a koliko čujem, nemaju ni oni s druge strane granice. Uspostavljeni su, izgleda, dobri međusobni odnosi. Međutim, o tome ćemo poslije, a sada spomenimo, da ne zaboravimo, Dalmoše iz ovoga posljednjeg rata. Nitko ih nije tjerao na ove naše prostore, ali ostaviše vječni spomen. Junački su uzvratili što im, između ostaloga, nismo pustili tenkove na vrata. Podrazumijeva se da su imali svoje, domaće zapovjednike, koje su poštivali i slijedili.

Rekosmo da ćemo još malo o kapi partizanskoj. Ne ćemo puno jer daleko joj kuća bila, više složno hercegbosanski kraj i ljudi. Drugi svjetski rat, naime, zamete samo u Hercegovini oko 20.000 ljudi. Valjda nije potrebno reći da se to dogodi uglavnom krajem rata i u poraću, odnosno kad komunisti iziđoše iz šume. Između ostaloga, ubiše nekoliko stotina svećenika, redovnika, redovnica, bogoslova i sjemeništara s ovih prostora. I to ništa ne smeta izvjesnog Željka Komšića da sliku Josipa Broza Tita drži iznad svoje glave. Dobro, da je to u njegovoj kući, ne bi trebalo previše spominjati. Svatko ima pravo na razbojнике koji mu

odgovaraju. Međutim, on to stavi u službene prostorije nakon što ih se dočepa na prijevaru. A trebale su pripasti čovjeku kojeg izabra hrvatski narod! Nedavno ponovno učini isto. Da tragikomedija bude veća, čestitaše mu i neki iz crkvenih krugova (ne ćemo o imenima, govorimo o stavovima). Pa onda on ode preko granice, onome tamo predsjedniku, hrvatskome. I mišljenja im se složiše. Ne znam ispriča li mu Željko išta o svojoj borbi protiv Hrvata u ovom zadnjem ratu. Naravno doslovno, s puškom u ruci. Ili to nije pristojno spominjati?! Hajde, poslušajmo pa prijedimo na neke druge teme iz ove naše humske, hercegbosanske svakodnevice.

Umrije ovih dana Vesna Parun. Rekoše da je bila velika pjesnikinja. I uredno nabrojaše sve knjige, priznanja i još koješta iz njezina života. Spočitnuše čak HAZU da ju nije primio među svoje članstvo. Jedino ništa ne rekoše o Društvu hrvatskih književnika Herceg Bosne (DHK HB), jedinoj književničkoj udruzi u hrvatskom narodu, kakvom »regionu«, čiji je ona bila član. Sve nešto mislim: – Da nije onog Herceg Bosna u nazivu, bi li to možda ipak spomenuli?

Kakvi su, najvjerojatnije teško, ali nikad ne reci nikad, barem kad su oni u pitanju. Pokazali bi svoje demokratsko lice, europsko ponašanje, a i mogli bi reći da brinu o svome narodu ma gdje on bio. Ta vješti su u prikrivanju. Ovako, ono Herceg Bosna...

Dok iščitavam što napisah uz daljnje uporno kišno rominjanje, pomalo si i sam postavljam ono njihovo pitanje: – Što ti bi? Pročitaše moje prijašnje pisanje i tako me pohvališe. Kao, imaš sve, ne čačkaj tamo gdje bi moglo biti hudo. Odgovaram si: – Što će reći tek kad ovo pročitaju?

Ma, ne tražim to, samo se sjećam jednoga dečka iz ovoga posljednjeg rata. Imao je kuću, sve što treba za pristojan život, djevojku koju je uskoro trebao uzeti. Onda je zapucalo i sve je krenulo drugim tijekom. Zagrlio je pušku i otišao u noć. Jednoga dana tenk je poklopio njegovu skupinu. Svašta je bilo s njima. On je dobro prošao. Ostao je samo na jednoj strani tijela bez ruke, a na drugoj bez noge. I dogodilo se tada da ga djevojka po prvi put nije htjela poslušati. Udala se za njega. E, moji bivši i sadašnji predsjednici! Oprosti, Vrane, kako se to u Herceg Bosni kaže, tebi svaka čast.

Smušeno vrijeme, smušene misli. Možda! Ali, tko bih i što bih ja bio bez njih?!

POSTOJI LI PRAVDA?

Dogodi se i to. HTV (onaj u Zagrebu, jer nam ovaj u Mostaru stalno trnu pa nije u mogućnosti) progovori o pobijenim hercegovačkim franjevcima. I to na prvom kanalu. Jest malo vrijeme gluho, između 14.20 i 15 sati kad ljudi još rade ili odmaraju, ali to je manje-više tako kad je riječ o religijskom programu. Da, nije to bilo u nekoj razvikanoj emisiji iako je ova vrlo pristojna. Međutim, nisu joj blagonakloni, kao ni drugima istovrsna sadržaja. Pripremajući se za nju, mislio sam malo raščlaniti kako je prošla zadnja jer ju nisam gledao, ali ne uspjeh. Nema je tamo na internetskim stranicama HRT-a gdje se mogu pogledati emisije na zahtjev. Ali sam zato neprestano nalijetao na onu Latinicu tako da mi se učinilo da ih preko tjedna ima više nego jedna. Nekako se sam od sebe nameće zaključak da ni drugih religijskih emisija tamo nema. I tada shvatih da je tema emisije u kojoj bih trebao gostovati s pravom ovoga naslova: Postoji li pravda? Jest da sam se malo štrečno kad sam ga prvi put pročitao jer je tako nekako crn i kao da sam od sebe kaže da je riječ o Hrvatskoj. Na kraju bi tako. Razglabasmo o toj našoj svakidašnjici i pravdi koju svi tražimo samo ne znamo ima li je, u raznim značenjima tog pojma.

Raspričah se o emisiji, a zaboravih reći da se više od 80% ljudi u Hrvatskoj, neki kažu i 90%, izjašnjava kao religioznima. I tako se HTV odnosi prema njima! Izgleda da i predsjednik Josipović nešto brka. Negdje izjavi da njegovu politiku, prema istraživanjima, podržava oko, zamislite, isto tako 80% ljudi. Znači, podržava ga manje-više religiozna,

a ne njegova crvena Hrvatska, kako reče dok se natjecao za predsjedničko mjesto. Moram se ispraviti, rekao je da će Hrvatsku takvom učiniti, ma nema tih crvenih toliko! I sad, učini li on to!? Meni se čini da netko laže, oprostite na sve četiri strane svijeta, na izrazu. Ili oni koji kažu da ih je toliko religiozno ili on koji kaže da ga toliki broj njih podržava. Dobro, ima nešto i tih svojih crvenih. Ne da mi se ovo dalje razglabati. Kao što reče blagoglagoljivi Milanović raspirujući crvenilo, sve mi se to nekako gadi, opet oprostite na izrazu.

Dajmo mi još malo spomenute emisije i pravde! – Elem – rekli bi neki koji vole takve tuđinske, oni bi rekli strane, izraze. Uperilo one reflektore u nas, a svuda okolo tama, ne vidiš da netko tamo ima iako znaš da je tako jer si ih tamo ostavio. Pa i ja sam otuda došao. I odlučih s istinom i pravdom izići na vidjelo u onoj količini koju budem mogao pošteno ugrabiti. Bio je, naime, uz mene i drugi govornik, sudac Županijskog suda u Zadru Marijan Bitanga. Nisam ga prije uopće poznavao pa me baš zanimalo što li će on to govoriti, je li jednak onim drugim našim sudcima koji se najviše osjećaju nadmoćnima onda kada opale po braniteljima. Frca perje na sve strane, a oni se sve više i više penju na sudačkoj ljestvici praveći se da u isto vrijeme sve više i više ne padaju na ljestvici hrvatskog puka. Kad saznah da smo vrsnici, rekoh u sebi: – Mogao bi biti dobar.

I ne izda vršnjak, bio je zaista na visini. Ne zaboravimo ni voditelja. Dobri prilozi, čak jedan o masovnoj grobnici koja izgleda nikoga ne zanima. A tako je blizu tih naših političara i njihovih miljenika kulturnjaka i slične čeljadi! Ljeti se tu sunčaju i izležavaju. Brijuni! Očito je Tito uživao u takvim stvarima pa je htio imati jednu i na svom biranom imanju. Kako

će sve to završiti? Rekoh, ona je spomenuta, a na nadležnim je hrvatskim državnim tijelima da se pokrenu, reklo bi se tim nekim službenim jezikom. Još jedno pitanje: – Kako gledatelji sve to ocijeniše? Ta i oni su sudionici, i to najvažniji?

Ne bih o tome. Na stranu, naime, riječi, treba sve pokazati djelima jer o pravdi je, ljudi moji, riječ.

Dok sam se vozio nazad pustopoljinom, na žalost, kroz Liku, sjećao sam se pobijenih hercegovačkih franjevacu u čije sam ime imao čast službeno govoriti. Naravno, tu je i pobijeni puk. Neka svi zajedno počivaju u miru Božjemu, a mi se borimo za pravdu svugdje tamo gdje su nam je ukrali. Zar je potrebno reći da bi to trebalo biti na ljudski i neki od vjerskih načina?

NE GLEDAJ ME NJEŽNO, OPROSTITE, RAZROKO

Uvijek kad počnem razmišljati o odnosu Hrvatske prema BiH najprije se nasmijem. Čemu se uzrujavati i nastojati nešto ozbiljno zaključivati!? Čovjeka to samo tada može uvrijediti. Zar trebaju Hrvati iz Herceg Bosne spasti na to da nekoga mole za nešto? Ma kakvi! Toliko su se puta dokazali u povijesti, bili spremni uzeti sudbinu u vlastite ruke da to mogu i sada. Jedino trebaju prestati nešto posebno viriti preko granice i učiti se da drugi za njih nešto učini. Da Hrvatska zna što hoće i kako hoće, davno bi se pobrinula za Herceg Bosnu. Jer brinuti se za Herceg Bosnu, za Hrvatsku znači brinuti se za samu sebe. Spomenimo samo ono slavno zaustavljanje tenkova. Ne bude li Herceg Bosne, mislim poglavito na ljude, teško će biti Hrvatskoj održati se onako tankovijastoj, ne samo u pasu. A ti iz Herceg Bosne biše spremni odreći se i vlastitog političkog okvira samo da toj Hrvatskoj bude bolje. I sad da ju još za nešto mole?! Tko razroko gleda, nikada ne će shvatiti neke stvari dok ne popravi, izliječi taj svoj pogled. A Hrvatska trenutno gleda razroko. Nije sposobna odreći se svoje sramne komunističke prošlosti, a kamo li štogod drugo učiniti. Još bira takve, još su takve stranke i te kako zanimljive na političkoj pozornici baš kao da ništa ne može naučiti od Herceg Bosne. Dobro, neki kažu da je u svemu tome puno mutnih igara. Ali, ako je tomu tako, zbog čega ne zasuču rukave i sve pročiste? Valjda bismo im i to trebali učiniti mi iz Herceg Bosne. Kad je trebalo ginuli smo za njih, sada neka se osove na noge i rade svoj posao. Vrijeme je da se opamete i ne gledaju više razroko.

Ovo sam ja malo žešći nego obično, no samo iz ljubavi. Onoga koga voliš nije lako gledati sa spomenutom manom. Ne pada mi teško kad se to događa engleskom plaćeniku Paddyju Ashdownu. Njemu je to posao. Bori se za svoju državu. Istina, čini to prljavo, ali neka mu bude. Da sam na njegovu mjestu, ne bih si nikada dopustio da me jedan narod jednostavno ne želi vidjeti. Međutim, to njemu kao da ne smeta. Navalio u ove naše strane poput mutavca. Nema to veze s Mostarom i ispravljanjem nepravde nametnutim nakaradnim statutom. Ne, on drži da je postigao cilj. Korak po korak pokušava protjerati hrvatski puk preko one druge strane granice. I naravno, sve će tada prikazati kao njihovu slobodnu volju trubeći to naokolo preko javnih glasila koja nadzire njegov narod. Ne ćemo o tome kako ih se domogao. To bi, dakle, trebala biti gotova priča. Meni se čini da je sve prije početak bunta, ali u engleskom stilu. Sve po zakonu, a ništa po zakonu nije. Samo ne treba gajiti razrokost i lako će se spoznati kako se to čini.

S uzvisine Širokog Brijega, nekada je bio Brig, gledam okolicu, brda. Antun Branko Šimić o njima je pjevao pjesme. Tu je, naime, provodio svoje školske dane. Sada neki drugi mladići i djevojke bacaju svoje poglede. Ali nije to isprazan sentiš. Dok idu prema školi, što je nekada komunisti najprije zapališe, a onda uzeše i do danas ne vratiše, obično svrate u crkvu. Tamo, s desne strane, leže kosti pobijenih franjevac. Dok razmišljaju o njima, sjećaju se i svojih djedova i baka. Mnogima je od njih također život skončala nemilosrdna komunistička ruka. Ni danas stranke komunističkog naslijeđa ne vole ovaj kraj i gdje god mogu priječe da istina o nekim bivšim vremenima iziđe na svjetlo dana. Ali, u tome ne će uspjeti. Mladež Herceg Bosne zna istinu i neumorno ide naprijed. Ni Turci ju nisu pobijedili, a kamoli ovi nesretnici!

Samo još jedan pogled. Onaj prema križu. Isusa ubiše njegovi. Uzalud. Uskrsnuo je i ozdravio sve razroke oči. Ali, treba dopustiti da nam počne govoriti i da njegova staza postane naša. Tada je sve drukčije.

STEREOLJUBAV, SLIČICE

Ne tako davno bijahu Svi sveti i Dušni dan. Sjećasmo se tada... Ma ne ćemo o tome, znate to već. Nego, jedan mi prijatelj ispriповjedi kako je tih dana promatrao nekog svog poznanika. Bio je taj nešto u onom nesretnom komunističkom vremenu pa se i danas »fura« na te gluposti. Tko zna kako i zbog čega došao tih dana obići grobove svojih roditelja. A obično ne svraća. Dok bi se tijekom svete mise ljudi križali, poklecali... on bi u takvim trenucima kao nešto popravljao na grobu, muvao se, samo da barem nekako sliči drugima. Prisjetih se da sam ga u posljednje vrijeme čuo da progovara koju za Hrvate ovdje u Herceg Bosni. I oprostih mu mnoge stvari, bez obzira na sve. Nakon toga mi pade na pamet što mi je drugi poznanik pričao i što se nekako uklapa u sve ovo. Natječaj je za visoko mjesto u jednoj stručnoj ustanovi. On ima sve potrebno za to, uz to preporučuju ga sva nadležna tijela. Ona nije tih kvaliteta. Međutim, strjelovito napreduje u karijeri. Gdje je odgovor? Izgleda u pozadini. Njemu je obitelj u komunističko doba bila s onu stranu zakona, a njoj na komunističkoj strani toga istog zakona. Cvjeta ljubav prema Hrvatskoj kao cvijeće u jesen.

Ljubavi, našoj i njihovoj, prema jedinoj nam Hrvatskoj, Herceg Bosni i sličnim vrijednostima, ovih je dana pridonio i trenutni hrvatski predsjednik Ivo Josipović. Stiže u neproglašeni stolni grad Herceg Bosne Mostar. Ali s onu stranu, koju najprije htjedoše na brzinu i na silu ujediniti s ovom drugom, a onda kad ova druga pristade na to ljubav se naglo ohladi. Valjda nas htjede uvjeriti da živimo u BiH. Kao da to mi ne

znamo. Znali smo to i onda kada je ovim krajevima harala 11. dalmatinska brigada i njoj slične. Da nismo, ne bi se on sad ovuda tako lagano šetao. Stvarno je čudna ta ljubav njegova i njihova, ima ih puno, tko će ih sve nabrojati. Ali slične Carlu Bildtu. Progovara o svemu bolje nego rođeni Englez. Možemo im dodati i naša javna glasila. Sve ovo uredno prešutiše i naglasiše neku ljubav koja, kao, odjednom se rodila između nas i onih koji ovuda švrljaju na putu prema »regionu«, Zapadnom Balkanu i tim nedemokratskim tvorevinama.

Ipak, budemo li nizali sve sličice ljubavi, nazvao ju stereo, otići ćemo daleko. A u ljubavi, onoj pravoj, prolazi samo mono. Recimo, kao što je ona vukovarskih branitelja. Nisu bili nikakvi ponosni Titovi gardisti poput predsjednika Josipovića, ne samo što ih nitko nije imao gurnuti u to, nego što im se ni samima tamo nije išlo. Oni su jednostavno bili dečki zaljubljeni u svoju zemlju, svoj narod, svoju povijest, čak i onda kad nisu mnogo o tome znali. Ali osjećali su u srcu taj naboj i dopuštali mu da on u njima pobijedi. Premalo je zaista reći hvala im. Radije upalimo svijeću u svome srcu koja će tamo trajno gorjeti i opominjati nas da je samo jedan jedini put, jedna jedina domovina, jedna jedina istina... Osjećali su to i oni iz Herceg Bosne koji su u tim danima hrlili u vukovarski kraj po prvi put u životu, kao da ih tamo čeka neki ludi provod. Oprostite, i čekao ih je, ali krvav. Dečki su zajedno bili, zajedno su i ostali. Kupres i ostala ratišta dobro to znaju.

Opet su se, dakle, rame uz rame borili hrvatski sinovi i kćeri iz svih hrvatskih krajeva. I to je dobro, samo, tako treba biti i u miru. Sjetim se toga uvijek kad netko od njih digne ruku na sebe. Ma, dragi moji, nemojte to činiti. Idemo ponovno zajedno. Nastupilo je drugo

poluvrijeme, utakmica još nije gotova i još se ne može opustiti uz pivo, kotlovinu i slično. »Bio sam teško ranjen tih dana«, reče mi jedan stari ratnik, »ali opet ću ići ako bude trebalo«. Dokazuje to i svakodnevnom životnom borbom. Radi, upoznaje ljude, jednostavno živi. Hajdemo i mi tako naprijed, ovih teških, ali tako junačkih i slavnih vukovarskih dana.

ONA VIJUGA

Da, upravo sam se vratio s puta. Ništa posebno. Švrljao sam malo po Herceg Bosni. Bilo je usput i roštilja. Obznaniše neki Dan državnosti pa ljudi iskoristiše vrijeme za praktičnije stvari, svinjokolju. Kao nekad u Jugi. Dan Republike naveliko se zaista obilježavao. Skičalo je na sve strane. Zimnica se spremala, a neka slavi kome se slavi. Dok sam se vozio putem, neki se čude zbog čega svi ne slave. I to postavljaše kao ozbiljno pitanje. A sav je odgovor u sljedećem: Jesu li ikoga pitali, osim sebe, kad su baš ovaj dan određivali za to neko slavlje? Odgovor je poznat, shodno tome i ponašanje pučanstva.

Putujući prema stolnom gradu Mostaru, barem tako kažu, vozio sam slalom cestom koju su, kao, počeli popravljati, a nikako dovršiti. Vidio sam usput jednoga koji je nešto mjerio, drugi se oslonio na lopatu. Sviću nama bolji dani. Čista ekologija. Ne kao u vrijeme Herceg Bosne. Moćni strojevi ruju, putevi pucaju tamo gdje nikad nisu bili, samo se o njima sanjalo priželjkujući da se vlast smiluje. Radilo se bez prestanka. Ma, nije to dobro. Treba sve polako. Baš su na radiju govorili da se moramo čuvati stresa. Federacija to zna i ne će propasti. Jedino me nešto buni onaj događaj od neki dan kad onaj ubode onoga čakijom. Mora da je bio pod stresom, čim ga je ubo. Ako je to tako, onda nije sve bajno? Možemo i dalje nabrajati, samo da ne upadnem kotačem u onu rupetinu, u stvari pravilno izrezanu kocku. Napraviše je u prometnoj ulici stolnog grada, nije im se nešto sviđao asfalt pa ga izrezali. Nikakva znaka nema da su to učinili. Ne paziš li... Srećom, išao sam polaganije nego inače, a i kočnice su mi u vozila bile ispravne. Isplati se uložiti u sigurnost, unatoč tomu što smo nekada lijeni za to.

Naravno da sam se ponovno sjetio događaja iz sretnih komunističkih, drugarskih i sličnih vremena, kad smo opet živjeli u nekoj federaciji. Napravili cestu kroz vinograde. Dužina silna, kilometar i pol. Opisujući drugove, vinograde i tu cestu, govornik u zanosu reče da vijuga kroz dotične bajne vinograde. A slušatelj, jedan od onih iz Herceg Bosne, tko bi drugi, nato uzviknu: – Hajde što je tako kratka i uska, ali zašto vijuga?! Dobro je prošao, nisu ga čuli na toj »terevenki« ni u obližnjoj milicijskoj stanici. Cesta je ostala vijugajući, a on se zarekao da će ju ispraviti pa kud puklo da puklo.

Zajedno s drugima bio je u tome puno učinio u posljednje vrijeme. Onda Herceg Bosni, kao političkom okviru, zavrnuše šijom i sad ti ispravlja tu cestu kroz vinograde, ako nije kroz kakve šljivike. Istina, stanje se u posljednje vrijeme nešto promijenilo. Počelo se glasnije govoriti o vijuganju i pravomu putu. U međuvremenu to su činili oni koji se ne boje razmišljati naglas. Prebivajući nešto po računalu, naletih na jedno takvo djelo. Naslov: Politička sudbina Hrvata u BiH. Čovječe! Pojavi se 2005. Pa onda listam. Što se promijenilo? Nismo makli smjesta, samo se vrijeme i događaji zgusnuli do usijanja. Nešto se mora napraviti, inače sve će se rasprsnuti. Znaju to čak i oni koji uporno u jedan te isti stan žele smjestiti dvije obitelji. Ne ide, ljudi moji! Ali oni zaintačili i sad se pitaju zašto stvari idu ukrivo te zbog toga grde dotične i nazivlju ih svakakvim imenima. Spomenuta knjiga im, pak, lijepo o tome govori. Čak počinje izdaleka kako bi lakše shvatili. Spomenu i hrvatsko kraljevstvo te kako se jedan njegov dio, kasnije nazvan BiH, otrgnu iz njegova zagrljaja. Pa onda nedavni ratni sukob i prijedlozi i inicijative Međunarodne zajednice. Nakon toga Daytonski sporazum i razni

prijedlozi novog ustroja BiH jer taj sporazum očito nije uspio. Kao pisac naveden je Ivan Zlopaša, a kao izdavač Hrvatski blok BiH. Prvoga i danas, hvala Bogu, ima, a drugi se preselio u povijest. Samo, smije li tamo i ostati? Ne zbiju li Hrvati ponovno redove, kao početkom devedesetih, mrko nam se svima piše. Izgleda da hoće, ponovno puca zora, ponovno puca dan.

JA JU VOLIM

Pišem ovo, a ne piše mi se. Kiša uporno sipi već danima. Samo gore sipe neželjene e-poruke, Boga pitaj otkud. Netko se dočepao tvoje e-adrese i neprestano te zasiplje glupostima nadajući se jadnik da ćeš nešto od toga kupiti. A ja već davno naredio programu da to još upornije baca u smeće i on to manje-više uredno radi. Ipak, nema smisla prepuštati se ovakvim ili onakvim okolnostima. Treba ići jasno naprijed unatoč svemu.

Jedan od športova koji mi se poprilično dopada jest košarka. Tamo je prilično sve jasno. Uzmeš loptu, prevariš protivnika, postigneš koš i onda ti suigrači »nabace pet«. Jednostavna, ali lijepa nagrada. Osjećaš se dijelom cjeline koja misli kao i ti. I tada kao da dobiješ krila. Još si bolji i snažniji. Jeste li gledali Stanka Baraća? Dečko sa širokobriškog, hercegbosanskog ozemlja. Razara Europu. Da je ostao komunizam, teško da bi bilo tako. Najvjerojatnije bi se bakćao oko duhana, a ne oko lopte. Srećom komunizma nestade, a da još hoće tzv. Međunarodna zajednica, disalo bi se punim plućima. Kao ono u ratno vrijeme kad su mislili da ćemo biti pobijeđeni te nas za koji trenutak pustiše u miru. I mi pobijedismo, nabacismo pet jedan drugom.

Ali nije sve tako jednostavno. Ovih dana objavljujem knjigu za djecu pa sam htio izvaditi CIP i ISBN u ustanovi koja se zove Nacionalna i univerzitetska biblioteka, gdje drugdje nego u Sarajevu, naravno s dodatkom BiH. I ne dadoše mi. Razlog je da sam to već učinio u Hrvatskoj. A ja samo htio pokazati svoju pripadnost i jednoj i drugoj strani svoje domovine. Jednostavno ne znam kako bih bez jedne od njih.

To je kao da ti u srcu nedostaje jedna klijetka. Što ću, morao sam se pokoriti. Usput se sjetih da je djelomično i dobro tako. Dadnu li ti to što sam tražio, uvrste te u bošnjačke pisce. Njima, naravno, svaka čast, ali ja i drugi nismo njihovi, kao ni kineski, malezijski, tunguzijski. Da, govorilo se o tomu prošlih godina, bunili smo se, samo uspjeha nije bilo. Slično onome kad mi vratiše poštu. Usudih se na hrvatski jezik prevesti spomenutu ustanovu, međutim netko mi na pošiljku napisa da je adresa nepoznata i vrati mi ju natrag. Ispričavam se, bio sam sve to nekako pozaboravljao nastojeći riješiti teže stvari, pa me ovo podsjeti na to.

Mislite da je stanje s druge strane granice bolje? Ma kakvi! Prošlih dana pročitah u novinama da će na HTV-u 1 biti neka emisija posvećena Hrvatima u BiH, ne u Herceg Bosni, ali dobro. Petak popodne, negdje oko 15 sati. Malo sam se mrštio na sve to, i ne pogledah je zbog poslovnih obveza. Pa onda najaviše da su ju prebacili u subotu ujutro. U koliko? Ništa manje, ništa više, pet minuta do osam sati. Jedni tada još spavaju odmarajući se od tjednog posla i žurbe, drugi otvaraju jedno oko da barem nešto vide oko sebe, oni treći valjda bi ju mogli i pogledati. Ubrojih se i ja u njih, sjedoh i dok sam se još namještao, ona završi. Što bi? Uredno u odjavi rekoše da se vidimo sljedeće subote. Pogledah preko interneta u program HTV-a 1. Pa da, trajanje joj je, zamislite, 10 minuta. Toliko vrijedimo u njihovim očima. Visina milosti Orjune, sinova i kćeri zaslužnih drugova, bahatih jugoslavenčina... Hajde, ne ćemo se ljutiti. Rekli smo već da više oni trebaju nas nego mi njih. Kad opet naiđu tenkovi, a nemojmo dvaput reći da ne će, pustit ćemo ih pa neka malo vide kako je to kad ti zabrekću ispod prozora. Naravno, šalio sam se, znamo mi koga i zašto volimo.

Domovina nikada nije bila i ne će biti protiv nas. A zavedenim sinovima, neka je Bog na pomoći. Ipak, pokorit ćemo mi i bijeli svijet, kamoli ne ove ovdje. Hajde, nabaci pet!

JUGOVINA

Što jest jest, ne volim previše pogađanje vremena. Jednostavno ne znam što bih s tim. Moj je otac znao. Bavio se poljodjelstvom i to mu je i te kako bilo važno. A meni tek dovoljan dobar kišobran i stvar završena. Što se može. Različit život, različiti poslovi, različiti ukusi.

Koje je vrijeme u Herceg Bosni, malo je poteže reći. Sarajevo to određuje, jer ovamo toga nema. Nešto su bolje obojeni hercegbosanski krajevi po Bosni, a po Hercegovini, ili negdašnjem Humu, te boje nedostaje. Valjda stiskla kriza, što li. No, šalu na stranu... Što bi pokvarilo da se na televiziji pokaže neko lijepo hrvatsko lice i još nam ljepše na hrvatskom jeziku kaže što nas sve čeka sljedećih nekoliko dana, mislim glede vremena? Ne mora mi se povjerovati, ali držim da bi dobro obuhvatio i krajeve koji nisu hercegbosanski.

Iako rekoh da meteorologiju previše ne pratim, ja se raspričah o njoj. Dobro, malo i ova jugovina utječe na sve to. Nakon hladnih dana zapuhala kao da je se ništa ne tiče i počela djelovati na ljude. Evo, čak i na mene iako ju volim. Jer, kad je toplo, uvijek je bolje... Podsjeća me na Herceg Bosnu. Ali izgleda da utječe i na neke druge, i te kako. Tako pročitah članak jednog nadobudnika koji reče da je nova Herceg Bosna za Bosnu bez Hrvata. Morao sam to pročitati više puta jer nikako nisam mogao shvatiti što dotični hoće, a on je izgleda sve »skonto«, kako se kaže u njegovom mentalnom sklopu. I dok sve to iščitah i malo toga shvatih, bi mi žao potrošena vremena. Negdje s visoka čovjek, naime, opalio po svemu oko sebe. Puca k'o Walter dok je navodno branio Sarajevo. To se meni tako učinilo jer nigdje ne spominje ni nesretni

komunizam ni išta drugo nego samo Herceg Bosnu, Franju Tuđmana i da ne nabrajam dalje. Jasno nam je kud mu »voz« ode. Zahvatila ga jugovina do kraja i sve mu izmiješala. Jadan čovjek. A da malo ode na sjever, možda i preko bare? Tamo jugovine nema i moglo bi mu to pomoći, a i drugima. Pronaći će u tim dalekim krajevima sve one za kojima, navodno, plače. Nisu ostali u krajevima Herceg Bosne, budimo točniji u Hercegovini, nego se otisnuše put bijela svijeta i ostaše tamo. Da ostaše u Herceg Bosni, moglo bi se uvijek reći da su pred vratima doma. Dovoljno je sjesti u kakvo prijevozno sredstvo i za satak si kod kuće. Samo, ne želi to dotični gospodin razumjeti, njemu je draža jugovina i teška magla, pala još u 15. stoljeću. Tek ju razgrće spomen na kraljicu Katarinu i druge hrvatske bosanske, humske i ine vladare. E, Bože moj, što ti je život!

Jugovina se izgleda ponovno dotakla i trenutnog hrvatskog predsjednika Josipovića. Na riječima mu stalo do Hrvata s ove strane granice, Herceg Bosnu nešto ne spominje, i kao nešto čini za njih. I za sve to dobiva nagrade, ali ne od hrvatskog naroda. Očito on nije za jugovinu, dosta mu je bilo 45 godina, htio bi malo bure koja će sve pročistiti i darovati nam čiste misli i vedro nebo. Vitezovi naši, niste uzalud ostavili kosti unatoč svima koji se griju na ovoj drugoj vrsti jugovine, jugovine koja smućuje misli i kvari srce. Ima i uvijek će biti onih koji idu vašim stopama. Baš jutros gledam mladež na zornici. Rano jutro, a njima se nije bilo teško ustati te pjevati i ministrirati. Znaš li ti, trenutni predsjedniče, što to znači? Tebe tvoj ćaća nije tome učio, jer se toplo jugovinom, ali nikad nije kasno progledati i početi mijenjati svoje životne korake. Lako je pričati. Kao i onom prije tebe.

Oprostite, izgleda odoh ja daleko. Pa da mi netko ne bi rekao da sam i sam smućen jugovinom, bolje da ovdje za sada stanem. Razmislit ću još malo o Božiću, opiti se njegovim shvaćanjem mira i onda tako oboružan krenuti u život da bih pobijedio svu jugovinu i sve slične zamke. Znam da imam snage za to.

CILI-MILI

Gotovo da ovih dana nisam napisao ni riječi o Ivi Sanaderu. Ni prije nisam o njemu zborio puno više. Zbog čega bih to činio? Zabavljaju nas poput djece. Da se ne bismo bavili njihovim poslovima, bacili su nam loptu. I mi bismo je, kao, trebali naganjati. Novinari, svjesno ili nesvjesno u njihovoj službi, to revno čine. Mnoštvo podataka, mnoštvo riječi, ali srži nigdje. Neki njezini dijelovi zacijelo su da zaboravimo na sramotno, preblaga je to riječ, smanjenje kazne Veselinu Šljivančaninu. Pritom ne bismo smjeli primijetiti da se nigdje ne spominje udruženi zločinački pothvat i da se ne traže nalogodavci. Zar treba neka velika logika da bi se shvatilo da to nije mogao učiniti sam? Pridodaš još Tomislava Merčepa, proglasiš ga jednakim njemu, ako ne i gorim, i igra može početi. Djeca na svoju, a oni na svoju stranu.

Ne bih se ni sad dovezivao bivšeg hrvatskog predsjednika Vlade, čija se karijera raspada kao bivša Jugoslavija, da se nije miješao u poslove Herceg Bosne. Htio je da i ovamo bude po njegovu. Kad su mu naredili da obezglavi hercegbosanski hrvatski narod, podijelio je njegovu najjaču političku snagu, HDZ. Shvativši da im je tako podijeljenima teže vladati, naredili su mu da ih spaja, što je on revno prihvatio. Međutim, nije išlo po njihovu. Dosjetili se i Herceg-Bosanci jadu pa počeli voditi svoju politiku. Nisu ista vremena nezaboravna predsjednika Franje Tuđmana i predsjednika Vlade Ive Sanadera. K tomu još i dobro pamte. Teško je vjerovati čovjeku koji je, po svemu sudeći, prijevarom došao do vlasti. Herceg Bosna ne voli balkansku krčmu i njezino cili-mili pa i kad je

obvijena naizgled zapadnjačkim načinom ponašanja. Bura, sunce i kamen ovdje dobro čiste moždane vijuge, a rascvjetanost i bistri potoci umiruju duh i blaže oči. Dok nas ima, a bit će nas, ne ćemo napustiti te utjecaje.

Evo još jednoga s one strane granice koji nam se miješa u poslove. Ne, ne ću mu spominjati ime. Ta i sâm sam prvi put čuo za njega. Ali je nadobudan. U splitskom časopisu Mogućnosti, koji se, kaže, bavi kulturom i sve više klizi u orjunaške vode pogonjen jugovinom, dotični neimenovani napisa neki članak pod naslovom »Uloga popularne kulture u (de)konstrukciji identiteta u suvremenoj hrvatsko-bosanskoj prozi«. Najprije što mi se omaklo jest: – Glupa li naslova, ljudi moji!

Šteta, nisam tu svoju misao popravio do kraja. Možda bi od prvog dijela naslova nešto i bilo, mislim kad bi se toga dohvatilo ozbiljan čovjek, ali drugi dio sasvim podbacila. Otkad to postoji hrvatsko-bosanska proza? Pogledajmo tko su mu ti hrvatsko-bosanski pisci: Jergović, Mlakić, Dežulović. Nema što, jaka momčad koja tumara u magli dok im srcem jugovina piri. U pozadini, pak, odjekuje cili-mili iz zabačene seoske mehane na zabačenom putu nekog zabačenog kraja. Pa da to sve skupa poslušamo? Ni u snu, ljudi moji! Zvukovi sa seoskih srpskih »terevenki« ne idu mi lagano u uho. Da su nešto, ta i sami bi ih Srbi obožavali. Ovako, prepušteni su zagrljaju bekrija koji nikako da zaborave kužna, jugovinasta vremena. Ne pomaže tu ni članak koji naizgled učeno pokušava raspravljati ni o čemu.

Ispisujući ove retke u toplini sobe i promatrajući studen kroz prozorska okna, ne mogu a da ne spomenem još jednoga koji nam se miješa u poslove. Vrli naš upravitelj Inzko. Najnoviji mu je biser da misli,

zamislite misli, da Hrvat treba biti predsjednik Vijeća ministara jer je na njega došao red, ali da će ipak o tome pitati Paddyja Ashdowna. Zar je mogao jasnije reći čije on to zapravo naputke sluša? A ne tako davno predstavljali su ga kao velikog prijatelja, katolika, slikali ga i slikali se s njim, vodali ga tamo i ovamo da bi nam omilio. Bez skanjivanja je prihvatio tu igru i nastavio raditi svoj plaćenički posao, opet po načelu cili-mili.

Barem kratko, treba spomenuti još jednoga: Richarda Holbrookea što nam podari ovakvo sklepanu državu u kojoj danas živimo i gdje nas međunarodni pustolovi uče pameti. Umro je ovih dana. Neka mu je pokoj vječni i više ništa tu ne treba govoriti. On je svoj život završio i što bismo sad o tome više pričali?! Međutim, ostalo je njegovo nakaradno čedo i s njim treba izići na kraj. Vidim da mu je preodgoj već počeo i zbog toga sam sretan.

POŠTO?

Čini mi se da ovih božićnih dana otkrivamo vrijednost krize koja nas je, podrazumijeva se bez naše krivnje, pogodila. Istina je, manje kupujemo, ali nije to bit. Počeli smo, zapravo, mijenjati svoje stavove. Dogodilo se to tako lako, jednostavno smo se usudili razmišljati. Trgovci nisu time zadovoljni, međutim što im mi možemo. Mislio sam na one pohlepne, one koji ti uvale kakvu bezvezariju što ti uopće ne treba i može ti počesto samo naškoditi, a oni ni da okom trepnu. Pa da im vjerujemo?! Taman posla!

Jedino političari s obiju strana granice nikako ne shvaćaju da se vremena mijenjaju. I nadalje neumorno prodaju svoju ispraznu priču. Nije ni čudno. Smlatili ih europski vjetrovi, smlatila ih jugovina i sad se ti tu snađi. U Herceg Bosni to izgleda još luđe. Kao da je kravlje ludilo ponovno iz Engleske, a i odakle bi drugo, krenulo put bijela svijeta. Kad čovjek to promatra, ne može povjerovati svojim očima. Recimo, kako je moguće da se HSP udruži s SDP-om, SDA i Narodnom strankom (kojeg naroda?) Radom za boljitak? Nikako! Ali, eto, ujedinili se i objelodanili neki papir koji nazivaju platformom. Kod njih očito nema krize, prodaja i kupovina išla je sve u šesnaest. Samo se čulo: – Pošto?

Nakon toga sve je išlo kao podmazano jer je cijena bila prihvatljiva. Pripomogao je i sastanak s engleskim ambasadorom (ne veleposlanikom) stranke što se diči radom, a njezini gazde ne plaćaju djelatnike u svojim tvrtkama. (Ili su to fabrike, ne znam.) Da mi je samo znati što će žestoki momci HSP-a, tako su se sami prikazivali, pjevati

ovih dana? Ne vjerujem da će to biti »Jure i Boban«, sad je u modi »U tunelu usred mraka«. Hajde, bit ću iskren, ne zanima me što će dotični pjevati. Ako se bez alkohola ne zna što se radi, kako će se to znati pod njegovim utjecajem? Dragi moj Starčeviću, oče domovine! Okrećeš li se u grobu?

Nije čudno što se sve ovo događa. Međunarodna zajednica, ili prevedeno neke utjecajne države, davno je posijala sjeme korupcije i truleži na ovim prostorima i ono samo sada daje svoje plodove. Bila je i još je izdašna, nema što. S njom je i najlakše trgovati. Ne pita za cijenu samo kad namiriše dobar posao. Najdraže im je kupovati kožu, mislim ljude. Plaćaju masno. Što će od tebe biti kad te oderu? E, to nije njihova briga. Snađi se, druže, nekad se govorilo, a ponovno žele da se počne. Ne, nisu oni nikakve pristalice komunizma. Svejedno je njima o kakvoj je ideologiji riječ. Važan je samo novac i ništa više. Na ovom prostoru htjeli bi ga zarađivati u »regionu«, Zapadnom Balkanu i tim glupostima. Komunizam im je u ovom trenutku potreban kao vezivno tkivo. Gdje uhvati, grize. Dokazao je to Drugi svjetski rat, poraće i dani koji su trebali biti provedeni u miru. Puno je toga izgrizao, a Međunarodna je zajednica pljeskala i još uvijek plješće njegovom vođi, ili svome, na ovim prostorima. I nisu pitali: – Pošto? Važno je bilo da drži, a cijenu će već netko platiti.

Masnu su cijenu bili ponudili i čovjeku koji se zove Dario Kordić. Sjećamo li ga se? To je onaj što je svoga fiću, tamo u Srednjoj Bosni, prepriječio pred teretnjake koji su vozili oružje za plamteću velikosrpsku pobunu u Hrvatskoj. Uz tog fiću imao je i nekoliko cijevi koje su virile iz grmlja. Stavio je svjesno život na kocku. Oficir zločinačke JNA

povjerovao je da su ono grmlje i one cijevi mitraljeska gnijezda pa je odustao od daljnjeg puta. Spašeno je tko zna koliko života u Hrvatskoj, Dario, njegov fićo, a ostala je legenda. Izgleda da je upravo zbog nje Dario izabran kao čovjek s kojim su htjeli trgovati. Uhitili su ga i strpali u zloglasnu haašku tamnicu. Naravno da mu nisu uspjeli ništa dokazati, ali su ga stavili pred iskušenje da pljune na Herceg Bosnu, predsjednika hrvatske države Franju Tuđmana, ministra obrane Gojka Šuška... Za uzvrat se nudila sloboda. No on osta svoj – uspravan, dostojanstven i pljunu samo na takvu vrstu trgovine. Od dosuđenih 25 godina već je pola Božića dočekao u tamnici. Da se hoće pokajati, onu bi mu drugu polovicu ako ne oprostili, barem dobrano prekrižili. Njemu to ne pada na pamet. Oni koji ga znaju kažu da mu je jedino žao što mu se hrvatska država ne brine za obitelj. Podrazumijeva se, misli na hrvatsku vlast jer je za hrvatsku državu sve dao, i daje. Bilo bi zaista čudno da se brinu, na stranu one s početka današnje uskrsnule hrvatske države i ostalih koji kao i on ostaju uspravno unatoč sirenskom zovu: – Pošto?

Zaista se trebamo sjetiti ovih božićnih dana svih naših utamničenika. Oni plaćaju za slobodu u kojoj živimo i koju nam nastoje raznijeti kao vuci grabežljivci. Zar ćemo dati? Živi bili pa vidjeli, rekao bi naš puk kojeg nitko nema pravo prodati, a i ne može, osim ako on sam ne proda samoga sebe. Na žalost, bilo je takvih okolnosti, kao ono kad glasuješ za... Nemojmo sad o tome, božićni su ovo dani. Šapnuo nam je već Isus da treba odbaciti stare zablude i tako obnovljeni krenuti u život.

ZNAMO, ALI DOBAR JE

Čudna vremena ovih dana, ljudi moji. Hladno, toplo pa opet hladno... Kao da netko odvrće i zavrće ventile grijanja. Herceg Bosni nema druge nego to izdržati. Davno je naučila na nešto takva. Otkad se s njom igralo na ovakav način!? Na žalost, još se igra, dokle, to ćemo vidjeti. Ona je neprestano budna, a neki oko nje tek se počinju buditi. Pa tako pročitah kako se pitaju zbog čega je Hrvatska toliko nastojala da Herceg Bosna kao politički okvir jednostavno odumre. Ne bih htio odgovarati, nego samo pripomenuti da je tako trebalo govoriti u ono vrijeme. Sad imamo što imamo.

Kažu da se trenutno događaju stvari koje su do prije kratka vremena bile nezamislive. Vesna Pusić zagovara hrvatski entitet u BiH. Bijaše mi čudno pa pogledah što je točno rekla jer se njezine dosadašnje riječi jednostavno ne mogu zaboraviti. I primijetih da ima i nema pravo. Jest ona približno takvo što rekla, a opet nije. Muljala je nešto između. Očito se iza brda valjaju određene stvari koje su i njoj samoj još nepoznate pa treba pričekati s jasnim određenjem. Ona i takvi reći će da je to politička mudrost, mi recimo što mislimo. Žena, oprostite političarka, očito radi svoj posao. Puhнули su neki novi vjetrovi koji idu u smjeru njezinih dosadašnjih razmišljanja. Malo zakučasto? Hajde, pokušajmo to nekako okolo razmrsiti, bolje rečeno naznačiti u kom bi smjeru to razmrsivanje trebalo ići.

Sjedio sam ovih dana s nekim poznanicima i razgovarali smo o mnogočemu. Usput smo se i gostili, ta božićno je vrijeme, namjerno ne govorim blagdani, i treba se malo opustiti. Primijetih da je pršut dobar i

priupitah koja ga tvrtka proizvodi. Kad mi rekoše, zastade mi malo u grlu. Bez obzira na kakvoću bilo čega, ne kupujem od onih koji se spuštaju ispod razine koja bi trebala postojati u odnosu prema Bogu, ljudima, domovini. Naučio sam to još davnih dana dok sam putovao svijetom i učio što se to zapravo misli pod demokracijom. Pokušah objasniti svoje stajalište. Rekoše mi da to znaju i dodaše za pršut da je dobar. Nisam dalje navaljivao. Sve mi je bilo jasno. Neka je pršut dobar, a oni neka ne plaćaju djelatnike, kupuju glasove na izborima, udružuju se s onim s kim se pristojan čovjek ne udružuje... Dotle su neki od nas stigli!

Sad bih ovdje trebao razviti priču o pozadini događaja koji nas okružuju, a ne da mi se jer sam umoran od rečena. Pa neka bude kratko. Kada netko želi obnašati javnu službu, na Zapadu mora imati prihvatljivu obiteljsku, profesionalnu i svaku drugu pozadinu. Prihvatljivu za nacionalne probitke, razumije se. Ovi naši političari s obiju strana granice koliko mogu jasno odgovoriti na sve to? Nemojte odmah upirati prstom u spomenutu Pusičku, ima i drugih. Recimo, Mesić koji nikako da prođe, Josipović koji manje-više svakomu priča meko što mu odgovara, obnašatelji odgovornih službi u društvu, a da ne govorim o nekolicini novinara i njihovim starim smicalicama. Obično je sve to isprepleteno raznim nitima na onom što oni vole nazivati brdovitim Balkanom, Zapadnim Balkanom, regionom... Imamo li snage zagrepsti malo ispod površine ili na sve odmahujemo rukom zadovoljni da je papica dobra?

Oni kojima je danas teško među nama podignuti glas, nabavljajući su oružja za ratnih godina kada ga Budimir Lončar, Velika Britanija i svjetski zakulisni igrači zabraniše nabavljati. Padalo mi to na pamet dok se ovih dana slavilo uz pucnjavu raznih kalibara. Nabavljače svaki čas mogu optužiti da su pronevjerili novac. Ako nisu, neka dokažu. Račune

na sunce. Samo, odakle? Tko ih je dijelio tih dana? Možda kakav ratni zapovjedničić? I u miru se događaju raznorazne neželjene stvari, a kamo li ne će u ratu. Njih to nije briga. Kad im zatreba, optužit će te da si mogao spriječiti a nisi... Na taj način prisiljen si šutjeti. Drugima su opet našli drugi lijek i tako šutnja poput ljepljive bosanske magle pada na ljude i događaje.

I nadalje će biti vruće, hladno. Srbi povelj određenu politiku, najvjerojatnije da im je netko šapnuo što i kako, Rusija ih podržala, naravno dobro skriveni i Engleska i SAD, Herceg Bosna kao u ratna vremena naslućuje da bi nešto moglo biti, jugoši, internacionalisti, zaplotnjaci uskaču u kola da se nađu na licu mjesta kad se sve bude događalo. Prolazi još tako jedan zimski dan koji uporno klizi prema proljeću.

NAJBOLJI SMO U »REGIONU« – AJDE, MAŠALA

Jeste li čuli za Nenada Popovića? Niste? Kako to!? Pa on je neki dan dobio nagradu za mirotvorstvo. Stvarno niste za Europu! Onda ovako. *Süddeutsche Zeitung* (ma nisu to zatucani konzervativci, to su ljevičari), uvrstio ga je među osam osoba koji su se kroz proteklu godinu u svijetu najviše zauzimali za mir. Da vam ne bih prepričavao obrazloženje, evo ga: »Već dva desetljeća Nenad Popović potiče i objavljuje mlade autore post-jugoslavenske generacije iskorijenjene ratom. Brine da njegovi i mnogi drugi autori s Balkana budu prevođeni, čitani i postanu poznati. Ove godine Popovićevo izdavačko poduzeće podiglo je na cijelom Balkanu prašinu knjigom autorice Snježane Kordić. U djelu *Jezik i nacionalizam*, lingvistica obrazovana u Zagrebu i Münsteru, dolazi do zaključka da južnoslavenski narodi – Srbi, Hrvati, Bosanci i Crnogorci – imaju zajednički standardni jezik. Knjiga je bila šamar u lice nacionalistima, koji sada nakon državne samostalnosti pokušavaju pokopati srpsko-hrvatski, koji je lingua franca regije, i izumiti novi jezik.« Hajde, budimo dobri i ne psujmo, ta nismo slični njima. Ne ćemo više, osim još ovoga: upravo na Novu godinu Dnevnik HRT-a smjerno se pokloni pred ovom nagradom, njegovim davateljima, nagrađenim... Mašala, rekla bi Lagumdžijina Federacija, kao da ju se to nešto tiče. A možda i jest, ta iz istog su lonca potekli.

I dok prebirah ovakve misli u glavi, jedna radiopostaja u svojoj najavnici reče da je najbolja u regionu, regiji, nisam dobro čuo, ali je svejedno. Na žalost, s one tamo strane granice, ne s ove hercegbosanske. Pokvari mi to barem na trenutak dan. Ma razmišljaju li

ljudi kad se s nekim žele uspoređivati!? Ovi očito ne, a što je još gore i ne znaju s kim se uopće uspoređuju. Regija, region i te gluposti jednostavno ne postoji. Znam, brljaju oni o imenima nekih država u tom bajnom prostoru, ali tko je njihovo pučanstvo pitao želi li se s tim poistovjetiti, odnosno želi li uopće išta s time imati? Nitko! Zakulisnim pajdašima u Londonu, masonima i sličnima, te njihovim jatacima palo na pamet to čudovište i sad ga ti prigrli. Taman posla! Svaka čast susjedima s jedne strane, ali zar su manje vrijedni ovi s drugih strana kao što su Mađari, Talijani...? Uostalom, ako mi nekome drugome ne propisujemo s kojim će se susjedima družiti i kako se prema njima odnositi, zbog čega bismo dopustili da to netko nama čini?

Mislimo li da se ne stvara čudovište? Dva je puta ista namisao propala sa stotinama tisuća mrtvih, među kojima je Hrvata nevjerojatno velik broj. Ista pamet ovih dana s one strane granice ne želi ih uvrstiti u predstojeći popis pučanstva, dok u isto vrijeme hoće istospolne zajednice. Ali, čudovišta su nekome draga. Ona su najspremnija na genocid nekog naroda. Nije važno zovu li se Jugoslavija, Tito, Zapadni Balkan... ma smislit će oni neko ime, samo neka čudovište živi i pokorno sluša. Ne da mi se više ni o ovome pisati, ako ništa drugo i sam opažam da sam oštar. Kakav drukčije biti ako stvari ovako stoje!? Uvjeran sam da nisam najbolji u regiji, regionu... tek sam svjestan da pokušavam slobodno razmišljati i ništa više. To se izgleda još može, ali ako čudovište nastavi rastom, možemo se s time pozdraviti. Tada će oni reći da smo divlji Balkan i time opravdati svoje prljavštine prema nama. Tko će više smjeti spomenuti Bleiburg i mučeništvo!

Danas jedan, koji je kupovao glasove s ove strane granice, reče u novinama da građane ne smiju voditi oni koji su bez vizije i ideje. Morao

sam se nasmijati. Ili je to ipak ozbiljno!? Čovjek imao viziju, samo ne znam u kakvu stanju, pa se glasači bune što im ne isplaćuje novac za prodane glasove, djelatnici se bune jer im ne isplaćuje plaće, pučanstvo se buni jer ih njegova stranka svako malo uznemiruje telefonom, Hrvati se bune jer mu se stranka prodaje pod hrvatsku... Mašala, takve vizije. Očito je duboko zabrazdio u regiju, region... daj, dodajte i vi kakvo ime.

Htjedoh pisati nešto drugo, ali me pero, tj. računalo, odvede na ovo. A mislio sam malo razvesti temu o pjevačima, nogometašima, svima onima koji javno nastupaju. Nekako nam u posljednje vrijeme glavinjaju pa to prijeđe i na njihovo slušateljstvo i gledateljstvo. Kao da smo u negdašnjoj genocidnoj Jugi. Nemam sad vremena, nema prostora pa neka ostane za neki drugi put.

TKO GASI SVJETLO?

Jedanput Miroslav Krleža progovori o zadimljenoj balkanskoj krčmi i gašenju svjetla u njoj. Nije da mi se nešto posebno sviđa dotični gospodin u crvenom, nego mi pade na pamet da je bio duboko umočen u taj balkanski glib i pio u toj balkanskoj krčmi. A naizgled govorio je protiv toga. Tipičan način skorojevića što se vole nazivati ljevičarima.

Sjetio sam se još nečega. Onoga balkanskog veleskupa u Zagrebu 2000. U redu, zvao se drukčije, ali je bio to što rekosmo. Raskoš, velike ličnosti i šutnuše Hrvatsku na Balkan kojemu nikada nije niti će pripadati. Zalupiše vratima, postaviše stražare i vrijeme, tamničko, poče teći. Pa nam tako ovih dana uhvatiše Tihomira Purdu. Neki se u Vukovaru, kao, pobuniše te prirediše javni prosvjed. Čemu? Ako bolest želiš izliječiti, onda uklanjaš njezine uzroke inače ćeš uvijek trčati samo za posljedicama i nikad ne ćeš biti izliječen. To određenima, upravo tu u Vukovaru, nije jasno. Negdje tamo pred Božić uživali su u pjesmama neke Severine, Hanke Paldum, Nede Ukraden... Zvalo se to »Svi za Vukovar«. U stvari, mirisalo je »Svi za Jugu«. No, to izgleda da je teško shvatiti pa ćemo na sljedećim izborima opet birati iste, one što se radovaše spomenutu skupu u Zagrebu, dapače prirediše ga.

Još smo mladi u demokraciji pa učimo da je za pljačku puka najvažnija izborna prijevara. Na odgovorna mjesta dovedeš neodgovorne ljude i posao stoljeća može početi. Nešto slično kao u Sudanu. Ovih dana južni kršćanski dio te zemlje izgleda da će postati država. Ali, nije bit u tome. Ta buduća zemlja vrlo je bogata naftom i vrlo bogata siromaštvom. Spadat će u najsiromašnije zemlje na svijetu? Ne mislimo valjda da su toliki imbecili pa da ne znaju prodati tu naftu i

pristojno živjeti? Odgovor smo već izrekli. Međutim, zbog čega ići tako daleko? I Lijepa Naša uspješno ide tim putem. Štošta je prodano... Ovih dana na bubanj ide i voda ili će, po svemu sudeći, ići. Vrlo će brzo međunarodni tisak pisati da je to lijepa, ali dozlaboga siromašna zemlja. I učeno će raspravljati kako je to moguće kad njezini pripadnici u inozemstvu tako dobro uspijevaju. Raspredat će usput i o balkanskoj krčmi u kojoj se gasi svjetlo. Na kraju svega naravno da nikad ne će ponuditi pravi odgovor.

Dok, dakle, međunarodni pajdaši iz Londona i okolice, okupljeni u razna masonska i tajna društva, pelješe narode diljem kugle zemaljske, ovdje je u Herceg Bosni milina. Taj vlak je ovuda davno prošao. Ima i zabave. Ovih dana govore da uspostavljaju vlast. Više ni sam ne znam gdje. Znam da je hrvatski puk u nezavidnu položaju. Okrenut samome sebi pokušava ostati na ovim prostorima i ima u tome pravo. Bori se kako zna i umije da ga povijesni vjetrovi ne otpuhaju u zaborav. Manje-više prozreo je davno bačene mreže i nastoji ih izbjeći. Ali ne ide to lako. Ne miruju ni domaći ni inozemni bacači. Našima, koje godinama sude u Haagu, izgleda da namijeniše drakonske kazne. Ništa manje nego po 45 godina ili tu negdje. Pokušavam se prisjetiti koliko su milijuna ljudi pobili, ali se ne mogu sjetiti ni jednoga ubijenog. Da su ubijali kao neki drugi, možda bi dobili koju godinicu ili ne bi ni toliko. Međutim, oni su stajali na krivoj strani. Htjeli su da hrvatski puk bude svoj na svome i dospješe u tu haašku balkansku krčmu. Stvarno je već vrijeme da se svjetlo tu pošteno pogasi. Postojanje tog suda uvrjeda je za zdrav ljudski razum.

Da ne zaboravim. Dovezali su se ovih dana i mađarskog premijera Viktora Orbana. Čovjek htio zaštititi svoju domovinu i žestoko ga napali. Razlog: uveo porez na dobit inozemnim tvrtkama, isti porez također

inozemnim bankama i tako redom. Očito žele da i Mađarska bude južni Sudan pa da onda mogu nad njom liti krokodilske suze. Taj je, pak, Orban onaj čovjek koji se nije bojao doći na pogreb utemeljitelja suvremene hrvatske države Franje Tuđmana. Ostali su se bojali, jer je Bruxelles to zabranio. Čak je govorio i da mu je uzor. Kud ćeš veće bruke!? Međutim, Mađari nisu mislili tako te su mu poklanjali svoje povjerenje. Sad ih uvjeravaju da je to drukčije. Navodim iz jednih novina što se tiskaju u Hrvatskoj: »Orban dijeli umjesto da ujedinjuje. Stoga mađarski moto "Snažna Europa", koji svečano krasi govornicu, djeluje kao prezir.«

Stvarno, tko gasi svjetlo po krčmama, ili izvan njih? Vjerujem da to vi niste, a mislim da nisam ni ja. Pa daj pronađimo ga i... Neka ovdje bude kraj.

JE LI VRIJEME STALO?

Ocjene najnovijih političkih događanja u BiH pljušte sa svih strana. Probija se ponegdje i slika onih hercegbosanskih, ali još je to na početku. Sve me podsjeća na devedesete godine prošloga stoljeća. Slobodan Milošević, zvani Sobo, zaogrnu se socijalizmom, barem je tako vanjski bilo, i poče mudrovati o uređenju države. A to mudrovanje bi Bože sačuvaj. Kao da se robovlasnik, ne suviše davno u SAD-u, obraća svojim robovima. Tako je danas u Bosni koja bi se htjela pružiti i preko Hercegovine. Opet ti hudi socijalisti i opet netko tko izigrava Slobu. Pridružuju mu se oni što žale za prošlim vremenima i put u pakao može početi.

Još sam bolje ove sličice posložio nakon što sinoć sasvim slučajno malo pogledah nesretnu Federalnu TV. To je ona televizijska kuća koja bi trebala biti i hrvatska, samo nitko da shvati u čemu se to ogleda. Najprije uletih negdje pri kraju neke emisije »60 minuta« pa se prisjetih da je to ona o kojoj sam čitao po novinama. Znao, spomenuti TV program uopće ne gledam. I tada se ukaza Ivo Banac. Tukao je čovjek nemilice po Hrvatima s ovu stranu granice, a i po njima tamo. Ipak na kraju ništa ne reče. Očito je zbunjen najnovijim događanjima. Povijest krenula novim smjerom, a njemu nitko ne prišapnu kamo. Zar se toliko zamjerio i traljavo radio svoj posao? Eto ga tamo, neka to sam odgonetava. Onda dođe neki prilog koji nimalo ne razumjeh. Te neke partije, te neki kriminalci u svemu tome koji natežu tamo i ovamo, normalan hrvatski čovjek nikako sve pohvatati. A onda se dovezaše Dodiga. Majko mila, čime se sve i kako ne nabacuju na njega?! Puštaju ga da im uzvрати

samo tamo gdje im psuje takvu televiziju. Nisi se ni snašao tko je tu pravi kriminalac, jer netko očito jest kad su tako stvari postavljene, a oni ti ubaciše nekakav crno-bijeli film. Konj ili kobila, pojma nemam što je, nešto čupka pa se ukaza neki čovječuljak koji kao nešto uči ili čita iz nečega, pa onda nekakvo mlađarče s prkosno nabačenom kapom koja neodoljivo podsjeća na onu Josipovićevu lijepu kapu partizansku. Uspjeh shvatiti da raspredaju o primjeni socijalizma, komunizma, u praksi. Onaj stariji bi izgleda to nekako mekše, ali onaj mlađi ne pozna ništa nježnije od mitraljeza. Bože, kamo li sam ja ovo zalutao? Je li vrijeme stalo u nečem što smo mislili da je prošlo? »Gasi đavla«, rekla bi moja baka. Ta ništa mi drugo i ne preostade. Kasnije od onih koji taj TV program malo više gledaju saznah da je sve redovita pojava. Partizani, komunizam, socijalizam harače po Bosni. Ma, bolje je da mi ovdje dolje na jugu nemamo TV! Barem živimo u sadašnjosti kakva jest da jest. Jer da je imamo, bojim se da bi našli načina da nam bude isto. Ako ne bismo mogli sami, a zacijelo ne bismo, jer Hercegovci ne idu u socijaliste tako rado, pozvali bio inozemne »ahbabe« u pomoć i priča bi mogla krenuti k svome završetku. Vjerojatno bi se najprije umiješao tzv. visoki predstavnik pa bi počeo zabranjivati tima i tima da ne obavljaju novinarski posao. Nemamo se čemu čuditi, ako može to učiniti i čini određenim političarima, zbog čega ne bi mogao i novinarima? Onda bi došle raznorazne nevladine udruge te se ti onda tomu othrvaj. Teško, osim da prkosni hercegovački duh ne stavi nešto na put, makar naizgled izgledalo neučinkovito kao oni kamioni u Pologu pred »osionim« tenkovima.

I tako dok Banac mlatara po praznoj slami, trenutni nam predsjednik Ivo Josipović ide po Europi. Zadaća se dobila i treba ju se

odraditi inače ćeš odletjeti s mjesta na kojem si. Kamo sreće da su on i slični sami došli do nekih zaključaka i sami neprestano išli u smjeru koji neizostavno vodi na Zapad takav kakav je, a ne za sve u živo blato koje nazivaju jugosfera, Zapadni Balkan i te gluposti. Ne znam hoće li tamo na tom Zapadu uporabiti svoju slatkorječivost ili će mu reći da je to samo za domaću uporabu. A on ju zaista zna rabiti pa tako neki dan progonjenim hrvatskim braniteljima poruči da im se može suditi samo u Hrvatskoj. Nešto slično reče i Sloba na Kosovu. Sjećate se onog: »Vas niko ne sme da bije, sem mene« (Vas nitko ne smije tući, osim mene). Ovo posljednje je dodano nakon što ih je ipak namlatio na Kosovu. E, sad... Ali, da ne razvijamo dalje ove misli, ima još Josipovićeve predsjednikovanja pred nama. Valjda smo ga birali!?

Doći će nam još i lutrija, zovu je »ex-Ju loto«, da se zabavljamo dok nam budu sudili. Navodim iz jednog javnog glasila: »Sudac Haaškog suda (ICTY) Fausto Pocar izjavio je u ponedjeljak u Zagrebu da nakon raspuštanja ICTY-a progon ratnih zločina ostaje primarna zadaća nacionalnih država koje su već dokazale da su sposobne procesuirati zločine povezane s ratovima devedesetih godina prošlog stoljeća.« Udruženi zločinački pothvat ide dalje. Drži se Herceg Bosno, a i ti Lijepa Naša, neki kažu njihova, s druge strane granice.

STAKALCA, ŠARENE DUDE VARALICE I...

Počinjem ovaj tekst pisati u stolnom gradu, a ne znam gdje ću ga dovršiti. Nije riječ o Mostaru, ma u Zagrebu sam. Vidim negdašnjeg predsjednika Mesića kako mrgodi one svoje obrve. Reče nama Hrvatima u Herceg Bosni da je naš stolni, oprostite, glavni grad Sarajevo. Nije da imam nešto protiv njega, ni Mesića ni Sarajeva, ali ne ide to tako. Neka taj šehar, što sada nije, bude glavni grad zajedničke nam države BiH (vidite da nisam loš), a mi ćemo svatko za sebe imati svoje glavne gradove. To je kao u zgradi. Više stanova, a ona je samo jedna i svi ju drže svojom.

Dobro, nije ni meni sasvim jasno zbog čega se svega ovog dovezah. Valjda zato što sam se tek vratio s Trga bana Jelačića, a vidio sam i trg onog zločinca Tita pa mi se ponovno posvijestilo koliko je važno čuvati svoju samosvojnost. A upravo nam to pokušavaju ukrasti u posljednje vrijeme. Evo primjera. Pročitah danas u jednim novinama odgovor poznatog hrvatskog redatelja na pitanje zbog čega on i drugi ne prave filmove o junacima Domovinskog rata. I reče istinu. Kako će ih praviti kad su svi ti junaci po tamnicama!? Na stranu to što ih vjerojatno ne bi pravio i da su vani, jer je takav, ali rekao je istinu. Treba uhititi ratnike da ne bi ometali hod u novo bratstvo i jedinstvo na ovim prostorima. Ono se, pak, kuje na raznorazne načine. Recimo, odlaskom Tereze Kesovije na koncert u Beograd. Naravno, zbog čega ne bi išla tamo, ako joj ne ćemo zamjeriti kad bi išla u Rim, Budimpeštu pa i Sarajevo...? I opet dotični imaju pravo, samo malo manje nego u

redateljovu slučaju. Nije srž u nečijem odlasku u Srbiju, rat je bio i donio je što je donio, nego je srž u tome što prelazimo preko onoga što je bilo, gazimo svoju bit pa i bit onoga kome odlazimo u posjet. Može se biti i Srbin, i Kinez, i Tunguzijac, ali se ne može gajiti opako komunističko bratstvo i jedinstvo. Evo, stat ću ovdje ako mislite da sam pretjerao, a izdržali ste čitati. No, razmislimo malo o svemu.

Ili možda da razmislimo o tome kako, ovamo u Herceg Bosni i BiH, zavlače narode koji tu žive? Pustiše komuniste s lanca, rekoše im da se najprije obračunaju s Hrvatima i predstava započne. Hrvati bi htjeli da je poštenija, ali tko te pita. Ne želiš li igrati, kazna stiže. Upravo gledam namргоđenu sliku visokog predstavnika Inzka u jednim novinama. A iznad je naslov da će novčano i na druge načine biti kažnjeni svi oni političari koji se budu opirali uspostavljanju vlasti u BiH. Naravno, poslije dolazi i blaži tekst u službi slamanja volje jednoga naroda, a moglo bi se reći i drugoga, te pametnih ljudi u onom trećem. Čisti nadrealizam u stilu one negdašnje sarajevske predstave o audiciji čiji glumci početkom rata odoše... Otišli su tamo kamo su otišli, ali ta predstava u izmijenjenom glumačkom sastavu pojavi se ovih dana u stolnom gradu Mostaru. U nekim javnim glasilima ushićeni naslovi. Još samo nedostaje zaključak kako nam je nekada lijepo bilo dok je carevalo nezaboravljeno blaženo bratstvo i jedinstvo. I opet će nam biti tako ako... E, ovdje se sjetih Indijanaca. Znate, to vam je onaj narod što nakon dolaska Engleza, i još nekih iz Europe, bi stjeran u rezervate. Dolazili su, naime, i drugi kolonizatori, međutim njihovi Indijanci ostaše živjeti na otvorenom ili zajedno s drugima nakon što ih pobiše dovoljan broj da budu podčinjeni. Da nastavimo s onim prvim Indijancima. Davaše im šarena stakalca,

alkohol koji im je mutio pamet, razne dude varalice, pa i bolesti, dok ne biše svedeni na zanemariv broj. Bilo je tu i »junačkih pokolja«, međutim, premalen je ovo prostor za tako velike teme. I ništa se ne promijeni sve do današnjeg dana. Jesmo li stvarno Indijanci i damo li se lako prevariti? Ima takvih trenutaka, prisjetimo se samo koje utakmice gledamo. Jesu li to one regionalne, one u svrhu kovanja bratstva i jedinstva? Tu je naravno isti obrazac i za drugo: književnost, umjetnost, zabava i puno toga. Pa čak i vojska! Rekoše da bi mogli svi zajedno ići u Afganistan braniti demokraciju (ma što li im ga to znači) te netko napisa: Danas u Afganistanu, sutra u vašem stanu!

Naravno, prisjećao se negdašnje JNA, daleko joj kuća bila. Da ne bih ovako otjerao do u beskraj, opet ću se zapitati: – Jesmo li slijepi kraj zdravih očiju? Prepoznamo li čime nas i zbog čega nas sve varaju? Je li nam možda dosta svega, imamo svoj svakodnevni život i baš nas briga za te visoke misli i ovakvo govorenje koje je najbolje nazvati naklapanjem?

Ja ću sebi nakon zatvaranja računala pokušati odgovoriti na postavljena pitanja pa kud puklo da puklo.

KOJI JE NAŠ?

Čim sam ih čuo, odmah sam znao kakav će biti naslov ovog mog promišljanja. Moram priznati da me nisu iznenadili. To bi bilo samo da su se drukčije ponijeli, ali eto nisu, iako su se nalazili u hrvatskom stolnom gradu, Zagrebu. Uredno podšišani, čini mi se, uredno poredani, političari koji streme prema Europi. A ona i krastavcima propisuje koliko moraju biti zakrivljeni. I kao takvi progovoriše što se oko nas zbiva i što nas još čeka. Među njima, dvojica su trebala biti naša. Kažem, trebala. Na kraju se ispostavilo da, po svemu sudeći, nisu. Onaj treći je ispao pravi Hrvat iako, vjerojatno, u sebi nema ni kapi hrvatske krvi. Smiješno, tužno, tragično... Što se god rekne, ne će se pogriješiti. Po obavljenju poslu jedan ostade u Zagrebu, drugi se trebao vratiti u Herceg Bosnu, ali nije. Ostala dvojica vratiše se svojim domovima. Javna glasila objaviše: Tročlano predsjedništvo BiH završilo je službeni posjet Republici Hrvatskoj.

Ima ih još koji bi, kao, trebali odlaziti i dolaziti, samo im se nešto ne da. Recimo Miljenko Jergović, sveprisutni čovjek s one strane granice koji se bavi književnošću. Jedan od onih koji ga je najprije uzdizao u nebesa, pa onda počeo kудiti, reče neki dan nekoliko riječi o njegovoj ljubavi, ništa manje i ništa više, nego prema Draži Mihajloviću. Hajde, da je taj Miljenko Srbin, u redu... Međutim, on kriči da je Hrvat! Nađe se uvrijeđen tim objelodanjenjem svojih riječi koje je izrekao u nekom razgovoru u Beogradu i tiskanom u ne znam koliko tisuća primjeraka. Umjesto da uzvрати istom ili još većom mjerom, zbrisa i pusti svoje pajdaše da oni to naprave. Dobro, nije mu to prvi put. Kad je zapucalo u

Sarajevu, preko Gruda i Herceg Bosne zbrisao je do Splita, a onda pravac bijeli Zagreb grad. Istina, u posljednjih nekoliko dana nešto je i prozborio, ali u novinama s ove strane granice. Zaprijeti da Hrvatska neće u Europu potjera li ga tko iz grada kojeg tako voli da o njemu već dugo piše sve najgore. Iako je sve navedeno ludo, nešto razmišljam da budem na njegovoj strani. Ostane li tamo gdje je sada, Hrvatska će u tu bajnu Europu, a nama ovamo u Herceg Bosni svakako ne treba, ta nije naš, a nisu to ni njegovi različiti branitelji. Da jesu, branili bi hrvatsku književnost, hrvatsku povijest, hrvatsko novinstvo... I taman da završim ove retke, desnica mi posegnu za razgovorom s jednim koji ga također napada, a brani pomalo, ne puno, onog drugog. Možemo li ga nazvati našim? Ne znam što bih rekao. I on sebi pravi karijeru vjerno slijedeći što je trenutno u modi u književnosti ili općenito. Rekli bi njegovi da slijedi mainstream pa su mu tako mnogi veliki, među njima i Günter Grass. Je li stvarno velik i čiji je taj nobelovac? Spomenimo samo da je bio pripadnik dvaju totalitarizama: nacionalsocijalizma i internacionalnog socijalizma. Otud vjetar puše, rekli bi naši stari.

Jergoviću se ne da u BiH, kamoli Herceg Bosnu, ali bi Stjepan Mesić u ove krajeve. Oslaćala mu kava u Mostaru. Tamo, s onu stranu mosta. Nekada ju je i ovamo htio popiti, ali ga nije imao tko pozvati iako je raznorazne uredno molio da to naprave. Puk pročitao da nije njegov pa i drugi ustegoše ruku. Ne treba nikoga čuditi što mu se pije ta kava. U mirovini je, nema što raditi, ako je ikada išta radio, ne računajući ono s komunistima i protiv hrvatskih branitelja na Haaškom sudu... U redu, imate pravo. Pustimo ga da ispija kavu gdje hoće i s kim hoće, a mi se okrenimo svojim poslovima.

Ovih dana zacijelo se počinjemo prisjećati što se to sve dogodilo 1945. Manje-više opet je počelo ovamo dolje na jugu. Najprije je trebalo pregaziti Herceg Bosnu da bi se i Zagreb skršio. Komunisti potpomognuti Englezima i još nekim drugima navalili su na njemačku vojsku koja se povlačila. Bili su tu još i ustaše i domobrani, četnici su nešto drugo, koji su se htjeli ne htjeli našli u toj gunguli. Podrazumijeva se, u svemu je bio i hrvatski puk. Tukao ga je svatko onaj na čijoj strani nije bio. Isto se dogodilo i onima iz crkvenih struktura: biskupima, svećenicima, redovnicima, redovnicama, bogoslovima, sjemeništarcima... Crna koprena pala je na hrvatski puk. Gledao je Isus, gledao je Satan, hrvatski puk znao je kome će pokloniti povjerenje. Žena obučena u plavo, Kraljica Mira, odlučila je o svom dolasku.

TUŽNO I PONOSNO

Herceg Bosna ovih dana ponovno živi devedesete godine prošloga stoljeća. Istina, nema onog uobičajenog oružja niti se ono kupuje po skupoj cijeni, ali puca li puca na sve strane. S onim SDP-ovcima, navodnim pravašima i nekakvom strankom za boljitak sve je to već pomalo dosadno. Čak i skupina igrača iz istog kola istupi i reče da im je žao što su varali svoj i hrvatski narod predstavljajući se Hrvatima. Čudno sve odjeknu u zemlji koju međunarodni posrednici osiromašiše i podijeliše, a onda za račun upitaše druge. I to ne sve. Najgore opet prođoše Hrvati. Već im sedam godina sude u Haagu i konačno počеше svu tu tragikomediju privoditi kraju. Umjesto da se barem ispričaju za dužinu postupaka, oni za njih zatražiše višedesetljetne kazne. A da su ih proglasili nevinima kao braću Kupreškiće? Ništa, otvorili bi im vrata i idi kamo hoćeš. Bez isprike, bez naknade, bez... No, da su i krivi, tko su oni da im sude? Očito je na djelu njihov udruženi zločinački pothvat, kako tijekom suđenja proglasiše hrvatsku borbu za slobodu. Tužno i jedno da ne može tužnije i jadnije biti. I što čovjek sad može učiniti? Može pljunuti i poći dalje, može prosvjedovati, može ponosno uzdignuti glavu i pomoliti se za nepravедno suđene i njihove progonitelje, može pomoći tim progoniteljima kao što su neki naši pomagali u posljednje vrijeme... Devedesete su godine ponovno pred nama i kroz njih nam je proći dostojanstveno da bismo našim nasljednicima mogli reći gdje smo bili u ta huda vremena.

Možda i ne bih započeo ovako ovaj tekst da spomenutu tematiku nisam slušao na vijestima dok sam se vozio kući iz posjeta još jednoj masovnoj grobnici, ili njezinu nastavku, u Herceg Bosni. Riječ je o

Barama u Ljubuškom. Prošle jeseni tu je pronađeno devet tijela i s radovima se stalo zbog kišna vremena. Ono je za ozemlje gdje se istražuje vrlo značajno. S okolnog brda i zemljišta slijeva se voda, prikuplja u zdenac i odatle odlazi na javnu česmu Guista na jednoj od prometnijih ulica. U blizini je nekada bila i milicija, sada je MUP. I sva ta voda, i tada i danas, išla je preko tih tijela kojima se još ne zna točan broj. Sreća da ih nisu ubacili u bunar, ali ni ova udaljenost od njega od metar-dva nije neka velika udaljenost. Uradi sve to Josipovićeve lijepa kapa partizanska. Ne znam koliko je istinita priča da je barem jedan od ubojica radio u komunalnom poduzeću koje je podignuto na ovom ozemlju. Znam samo da je iznad mjesta gdje su pronađene kosti bilo parkiralište za kamione. Uredno sve nasuto, uredno postavljen debeo sloj betona. Istina je trebala ostati skrivena do sudnjega dana jer je za svako njezino otkrivanje slijedila kazna. Međutim, nevino ubijeni uspjeli su progovoriti i hvala svakome tko je u tome sudjelovao i sudjeluje.

Stvarno zanimljiv tjedan, a vani proljeće kuca na vrata. Zacijelo ne ono, nego neke druge sile pokrenuše vlasti s druge strane granice da progovore o komunističkim zločinima. Pa se onda javi prethodni predsjednik, Mesić se zove, i sve zaniijeka. Da sve to nije krvava stvarnost, rekli bismo čudan neki čovjek. Umjesto da prihvati Tuđmanovu pomirbu i svoju prošlost i prošlost svoga oca ugradi u demokratsku izgradnju uskrsnule hrvatske države, on se baci blatom na svoga prethodnika i ponovno počne buditi aveti prošlosti. Kao da kolonijalizam, komunizam, nacionalsocijalizam i fašizam nisu jedno te isto, totalitarni sustavi u čijim je korijenima zlo. Srećom pokreti za oslobođenje pod raznim imenima uporno ih zbacivaše s leđa svoga

naroda pa sada mnogi lakše dišu. Toga se ovih dana sjetiše i na Arapskom poluotoku i mijena povijesti zasvijetli pred našim očima. Hoće li uspjeti? Volio bih, jer kao što volim slobodu za svoj narod, volim ju i za druge. Samo da ne bude tužno i da im neki ne budu sudili nakon svega jer su se, eto, drznuli krenuti svojim putem na koji imaju pravo i po Božjim i po ljudskim zakonima.

Čitam u Političkom zatvoreniku članak o Vjenceslavu Čižeku, hrvatskom rodoljubu i mučeniku. Bio je pjesnik i od svega oružja imao je svoje pjesničko pero. Prijetili su mu, išao je dalje. Oteli su ga na prijevaru u tuđoj zemlji i utamničili u svojoj satrapiji, nije se predao. Tijekom dugogodišnje tamnice gotovo je oslijepio, ali je uporno stvarao svoje pjesme. I na kraju je ponosno otišao s ovoga svijeta. Upravo kao Herceg Bosna. Branila je hrvatski puk, a optužili su ju da razbija državu BiH koju su zapravo oni razbijali i na kraju podijelili. Ovih dana, kažu javna glasila, ponovno se spremaju na diobu. Prisjetimo se Vjenceslava Čižeka, križnoga puta i krenimo u budućnost.

ZA ČIJE UŠI?

Taman sam mislio prestati pisati o trenutnom hrvatskom predsjedniku Josipoviću, kad eto ti njega ovamo. Dali mu neku nagradu. Nije u srednjoj Bosni, nije u Mostaru, već, odmah pogađate, usred Sarajeva. Nazvaše ga »velikim skladateljem mira«. A on na to, između ostaloga, uzvрати da je BiH jedna prelijepa simfonija. Kao da čuh negdašnje drugare, a i sadašnje: BiH je Jugoslavija u malom. Gdje li nam je samo predsjednik učio svirku? Očito ne u Zagrebu. Sve miriše na »region«. Izvodi ju još od predizbornog vremena kad reče da će zacrveniti Hrvatsku, a kasnije to potvrdi onom svojom čuvenom izjavom da je partizanska kapa, ona s tri roga, što se bori protiv Boga (tako su pjevali), simbol mira i ljubavi. Za ne povjerovati. Uz to što nema sluha (bez obzira što ga drže glazbenikom), izgleda da nema ni vida, o osjećajima da ne govorimo.

Je li dosta Josipovića i njegovih bisera? Mislim da jest, jedino ćemo ga još malo spomenuti u dvojstvu s Jelenom Lovrić. To je ona novinarka što lupa po Hrvatskoj iz petnih žila. A živi u njoj, radi, možda i ostari ako joj se ne bude nekamo drugdje išlo, mislim, ako zaključi da to podneblje nije za nju kad ga toliko progoni. Mnogo toga je njoj i Josipoviću zajedničko, posebno to da su komunistička djeca. Naravno, ne bi to trebalo ništa smetati, jer imaju svoj put, ali on je sličan putu roditelja i tu je nesporazum. Pročitamo li što ovih dana portal *hrsvijet.net* piše o ustrojavanju komunističkih postrojbi oko Vrgorca i Makarske, puno nam je toga jasnije. Pogledamo li usput još i životopis Josipovićeve oca,

ostajemo bez riječi. I jedno, i drugo, i mnogi treći školovali su se, razvijali svoje darove, Božje (oni bi rekli prirodne), živjeli u prostranim stanovima (hm, neka netko drugi o podrijetlu), dok su njihovi vršnjaci jedva sastavljali kraj s krajem, razmišljali o svojim ubijenim očevima i stričevima, čekali da im se netko vrati iz tamnice ili s »privremenog rada« u inozemstvu. Kako su onda imali vremena učiti svirku? Oni su se učili boriti pa su devedesetih godina prošloga stoljeća goloruki otišli na bojišnicu i pobijedili. Josipovića i Lovričke nekako ne bi u toj borbi.

Davno sam rekao da u ovakvom svom pisanju ne ću o imenima, važne su pojave, ali sad sam morao. Josipović izjavi što izjavi, a Lovrička usporedi iskapanje žrtava koje pobiše komunisti s kopanjem po kantama za smeće. E, pa sad... Bolje da ovdje stanem.

U Sarajevu se dogodi još nešto. Tzv. Hrvatsko narodno vijeće (HNV) osta bez nekoliko svojih uglednih članova. Istupiše iz njega prosvjedujući protiv politike novog-starog predsjednika fra Luke Markešića. (Što će on u politici? No dobro...). Niti sam razumio razloge zbog čega su tamo ulazili, niti zbog čega sad izlaze. Ako je na tragu stvaranja trećeg entiteta, zaštite hrvatskog puka u BiH, zbijanja hrvatskih snaga..., u redu. Međutim, nisam uvjeren. Radije se pitam za čije je uši ta glazba, kao i ona Josipovićeve (opet ga moram spomenuti)? Ako je za hrvatske, ispričavam se na svakom slovu kritike koju sam izrekao. Ako nije... Povijest ide dalje i s njom svi čestiti, ostali će nestati u zaboravu.

Lako je nama ovako govoriti kad još nije ustrojena vojska »regiona«. Pripisaše Amerima da oni to misle napraviti, zamislite, u Afganistanu. Krenula je svirka tko zna za čije uši. Ispipava se bilo naroda, ako to već nije napravljeno. Pitam se samo hoće li u toj vojsci

biti oni naši dečki što se sjećaju Domovinskog rata ili oni koji će se napuštiti afganistanske trave i krenuti svojim čizmama kamo već bude zapovjeđeno? Zebe me i sama pomisao na sve što će se možda događati. Tako je to kad kolo razvuku komunistička djeca, pa djeca cvijeća, pa mirovnjaci, pa nevladine udruge, pa njihove uhode, pa masoni, pa bilderbergovci, pa... Zvoni na sve strane. Staložen čovjek stane, promotri i kaže: – Dosta! Nije to za moje uši!

NJE NE, DRUGOGA DA

Njih ispituju. Oni su branitelji. Haag se malo umorio pa je na pozornici zemlja napadač, odnosno Balkanoslavija. Branili su se od nje, a tko je to vidio! Međunarodna zajednica drukčije je zamislila ishod. Zbog toga će stradati oni koje ima u rukama. Mislila se osladiti Gotovinom, ali Ameri im pobrkaju račune. Još su toliko načelni da brane svog saveznika, barem neki među njima. E, kad on ne može, onda može i šestorka s druge strane granice, iz Herceg Bosne. Nema veze što je sve nelogično, kao da se to uopće traži. Totalitarizam polako kuca na naša vrata. Danas Gotovina i šestorka iz Herceg Bosne, sutra ti i ja jer smo stajali na pogriješnoj strani događaja. Mogli smo to izbjeći da smo htjeli slušati, ali nam se nije dalo. Željeli smo slobodu i priskrbili smo si poteškoće.

Branitelji se opet ne daju. Umorni, bolesni, ranjeni idu u novi boj. Svidjela mi se rečenica jednoga od njih da to nije protiv države, ta ona je njihova i naša, nego protiv vlasti koja ne radi svoj posao. Samo da je još dodao i protiv svih onih koji im pomažu u tome i izjava bi bila cjelovita. Međutim, i bez tog dodatka to se podrazumijeva. Razmišljam usput hoće li hrvatski puk prepoznati ovaj krik i pridružiti se da konačno s vrata skine »voz« koji ide prema Balkanu, »regionu« i svim tim tragičnim glupostima? Tepajući, predsjednik bi Josipović i nama rekao, kao i braniteljima, da se ne bojimo. Kao da je on bio u rovu, a ne za glasovirom u toploj sobi i sviruckao dok su okolo padale granate. Ne razumije on to, jednako kao i neki drugi koji bi uporno roditeljskim

stopama iako su bile krive. Sanjaju o bivšim vremenima u kojima je njima bilo lijepo jer su se odrekli i vjere i domovine i mnogo toga čega se ne odriče. Kako je bilo drugima, ne pitaju se. Nije to »cool«, ne spadaju oni u njihovo društvo maminih i tatinih sinova i kćeri što se klatare po okupljalištima za one s dubokim džepovima i poslušne novim trendovima.

Gledam i slušam o Slobodanu Praljku. Rječito brani svoju ulogu u povijesti Herceg Bosne i hrvatskog puka s obiju strana granice. Ipak, nije to bitno. Bitna je njegova izjava da se ne odriče Herceg Bosne ni Franje Tuđmana. Tatini i mamini sinovi zacijelo ga žale zbog toga. Ta mogao je biti jedan od njih. Otac mu je imao velike zasluge za stvaranje, malo je reći, nesretne Jugoslavije. Krvavo je to odradio, u doslovnom smislu te riječi. Međutim, sin je razmišljao svojom glavom i uvidio da su očevi putevi bili teška stranputica. Umjesto slobode svome hrvatskom narodu, donio mu je ropstvo. Pomislili bismo da ga se odrekao. Ma nije! Odrekao se samo njegovih djela. Imao je snage za to. Ali odrekao se i djela Međunarodne zajednice, njihovih poslušnika i svega onoga što nije na tragu istine o borbi za slobodu hrvatskoga naroda. Imao je tek pola sata da im sve to kaže, a oni sate i dane. Ljubiteljima istine draže je tih njegovih pola sata nego čitavo njihovo vrijeme. Praljak je dokazao, kao i drugi, da su u tom razdoblju bili na pravoj strani, i još su uvijek, dok su svi njihovi progonitelji, tužitelji i pomagači na krivoj. To se ne može promijeniti nikakvom uredbom i nikakvom silom, jer je tako.

Što bi bilo da ne bi Herceg Bosne? BiH zacijelo ne bi, a Hrvatske možda koji komadić. Međunarodna bi zajednica provela svoje namjere i ovom prostoru udijelila zaslužnjenje. Ne vjerujem da bi se govorilo o

svetopisamskom egzodusu, kao ovih dana u primjeru Libije. Sredili bi oni to, imaju iskustvo s Bleiburga. Sami su priznali da je kod njih utočište pokušalo naći, tj. na Zapadu, preko pola milijuna ljudi. Ispriječiše se Britanci, vratiše sve prema omiljenu Balkanu te danas iskopavamo kosti ljudi koji su trebali imati svoju djecu, ona opet svoju...

Stavljam zastavu u prozor, slušam vijesti jer sam daleko. Uz branitelje sam ovih dana, a mislim da sam bio i onih. Treba popraviti kuću koja se počela urušavati zbog nebrige uvjetovane služinskom sviješću i strahom od onih koji, što potajno što javno, prijetе batinom.

OPEČATILO

Tamo, s onu stranu granice, prilično je vruće. Pobunili se branitelji, ali i neki drugi. Ovi prvi oštro i bez dlake na jeziku nastoje popraviti današnje stanje u državi Hrvatskoj. Ovi drugi, pak, ruše sve pred sobom. Naizgled ne znaju što hoće i pozivaju redom na ulicu. Nije trebalo dugo čekati da im se počne tepati. Pa tako Kajin izjavi da oni nisu nikakvi huligani. Sad, što je bilo razbijenih glava, izloga, polomljenog namještaja... nikome ništa. Nije se dogodilo, jer je tako rekao drug komesar. Da ne bi zaostali za Kajinom, javiše se još neki. Stvarno ih umilno slušati. Kao nekada Milku Planinc, Stipu Šuvara, naravno druga Tita i još mnoštvo takvih probisvijeta.

Ovamo je stanje puno mirnije, naizgled. Socijalistička demokratska partija demokratski otima vlast Hrvatima. I što se tu ima netko buniti?! Može se samo pečatiti. Bi i toga. Skupilo svijeta sa svih strana i pečati li pečati. Novine naše, vlasnik tuđi, djelatnici naši. Zaboravio sam, i oni što su odabirali prikladne za pečaćenje također su naši, barem tako kažu. Nastavi se lukulovskom gozbom. Neka se zna kako se sa stilom ide u »region«! Zapravo u Europu. Rekoše da je pečaćenje sazrelo i za nju. Međutim, čisto dvojim da će se tamo dati pod ruku. Davno su oni opečaćeni, uloge su podijeljene, hrvatski stolni grad Mostar područje je posebnih statuta, posebnih zanimanja, posebnih smicalica.

Dok se sve ovo odvijalo, ja zapraših u Bosnu. Podrazumijeva se, ne sam. Jedni smo išli pričati o vraćanju vanjskog dostojanstva komunističkim žrtvama, drugi kako zaustaviti nadglasavanje, slobodno se može reći progon, Hrvata u BiH. Dočekaše nas ozbiljni ljudi i puna

dvorana. Poče sve u 10.30, za nas neke, a završi u 14.30. Ne čuh da itko reče da se zabrazdilo, da je davno bilo vrijeme ići. Zapravo, okupljeni su htjeli još, ali treba znati i stati. U zraku se osjećalo zajedništvo, odlučnost, prkos. Sve se odvijalo u dvorani gdje bezočno nadglasavaju Hrvate, još k tomu mimo zakona. Ali, Inzka i druge iz »regije« to ne brine. Jednako kao ni Titina bista ispred dvorane koju postaviše prije dvije godine. Kao da je važno što je ubio stotine tisuća ljudi, još bi da je imao prilike. Ima i gorih, a dobro je služio zacrtanu putu u socijalističku budućnost.

Taman nakon što sve sabrah u glavi, naletjeh na članak fra Petra Jeleča. Prozva se povjesničarom, tako mu i završena škola kaže, i odalami po Drugom svjetskom ratu i ovim današnjim danima. Očito čovjek čita novine. Tužitelj one naše šestorke u Haagu Herceg Bosnu i njih usporedi s nacistima pa što ne bi Jeleč u Sarajevu sve to usporedio s NDH? Jedino ni sada ni prije ne reče ništa o komunističkim zločinima. Valjda ubojstvo 55 fratara (redovničke mu braće) bijaše privid, kako prije tako i danas. A i to hodanje sunarodnjaka po Hercegovini, Hrvatskoj i bijelom svijetu... Rat ih istjera i dotični dreči kako ih nisu smjeli primati u Hercegovini i Hrvatskoj. Za bijeli svijet ne reče ništa. Valjda je bolje kad odu tamo, prije će se vratiti. Bit će na privremenom boravku, kao u komunizmu naši na privremenom radu. Oprostite, komunizam nije uputno dirati. Treba uvijek biti u mainstreamu i svijetla budućnost ti se i te kako smiješi. A taj mainstream nije protiv komunizma, unatoč zadrtime desničarima odavde, iz Europe i svijeta, on je protiv hrvatske šestorke u Haagu, Tuđmana, hrvatskih generala, bojovnika, Domovinskog rata, Herceg Bosne, onih koji sve ovo ne razumiju. Neka nam živi mainstream!

Prosvjedi se još valjaju ulicama. Možda i stanu dok ovo budete čitali. U njihovu »regionu« i našim dvjema državama, na žalost, sve je moguće. Umiješala se »pravdoljubiva« Međunarodna zajednica i cirkus je i dalje u vašem i našem gradu.

POD NJIHOVIM PLAŠTEM

Radio pomalo slušam, novine prelistavam, a televiziju gledam samo s velikim razlogom. Takav je moj trenutni odnos prema javnim glasilima. Nisam se trudio oko njegove izgradnje. Nastao je sam od sebe. Čim primijetim da lažu, mijenjam. Jedino se nešto više zadržim na internetu. Ima portala koji se trse tražiti istinu. Podrazumijeva se da ću ih napustiti pođu li protivnim putem.

I što sad? Nema druge nego sam zavrnuti rukave i nastojati pridonijeti širenju istine. Nije lako, kao što nije lako budakom krčiti zemlju. Ali ako se ustraje, ona urodi dobrim plodovima i tada je svaki napor sladak. A ovo što nam se trenutno događa, s obiju strana granice, zaista je obrađivanje šikare. I to crvene. S one tamo strane ta se šikara nastoji postaviti, između ostaloga, kao brklja na putu prema Zapadu. Priznajem, nisam ni ja oduševljen tim putem ovakvim kakav jest, međutim, treba li birati između toga i onoga prema Istoku, zna se. S ove strane granice sve je, pak, jasnije. Crvena šikara nastoji zauzeti jedan od dvaju entiteta što ga sklepaše mudraci sa Zapada da bi potom krenula prema drugome. Logično. Jedino ne znam hoće li predvodnik Zlatko Lagumdžija, ako se nađe u gužvi, ponovno izjaviti da se tu slučajno našao. Kako svjedoči Stjepan Kljujić, on je to promučao generalu Kukanjcu kad je ovaj uhitio Aliju Izetbegovića, tamo na početku rata u BiH. Što ćeš, takvi su crveni. Ne može im se vjerovati ni kad su tvoji.

Demokrati sa Zapada su drukčiji. Hrabri, hladni, lupaju šakom o stol. Lako je to kad iza njih stoji sila, rekli bismo. Poručiše ovih dana Lagumdžiji, onima što se busaju u crna hrvatska prsa, poslodavcima što ne plaćaju svoje djelatnike, da pričekaju s uspostavom vlasti u onoj

nesretnoj Federaciji. Preostalima poručiš da se dogovore. I sad ti budi pametan. Kako se dogovoriti kad onaj drugi ne će, kad je popio svu pamet svojih predčasnika što su punih 45 godina, a i više, doslovno žarili i palili ovim prostorima?! I nije logički, matematički, nije po zapadnom načinu ponašanja. Tri naroda, dva entiteta, jedna država. Nemoguće je pronaći suglasje. Ali tako nisu mislili oni iz Bilderberg družine, oni što su si umislili da bi upravo oni trebali upravljati ovim svijetom. Njihov pajdaš Richard Holbrook u Daytonu, onako kaubojski, uspostavi ovu nakaradnu državu. Nakon njega zaredaše tzv. visoki predstavnici, sve jedan umilniji od drugoga. Iako je i Dayton dobro stegao obruče, oni ih još pritegoše. Za svaki slučaj. Nikad se ne zna, ovo je divlji Balkan, običavali su govoriti. Ne bih htio vrijeđati sela iz kojih su dolazili, ali... Naposljetku, umjesto da se njih udari po prstima, jer stanje je neprestano gore, neprestano je vika na narod i na njegove političke predstavnike, ovdje mislim na sve tri strane. Dogovorite se, papagajski ponavljaju. Kako bi bilo da oni pokušaju, da nam pokažu? Vidim da nešto gadno psuju pa ih ostavimo na miru.

Slučajno danas naletjeh na tekst o knjigama Johna Perkinsa. Ne znate tko je taj? Nisam ni ja do danas znao, a trebao sam. E, pa to je čovjek koji objašnjava kako je moguće da pojedine države u bescjenje rasprodaju svoje blago, odnosno kako provode privatizaciju, da to reknemo razumljivim nam rječnikom. Spomenuti posvjedoči da sve ide ovako: najprije dolaze stručnjaci, a i on je nekada bio jedan od tih, koji nastoje uvjeriti predsjednika vlade ili predsjednika neke države da po jeftinoj cijeni prodaju to što imaju. Ne pristanu li na pozornicu stupaju zaduženi za poslove svrgavanja vlada ili oni koji ubijaju neposlušne vođe. Tek se na kraju primjenjuje vojska, ako nije moglo drukčije.

Zvuči li nam sve ovo nekako poznato? Još tamo od vremena dr.

Franje Tuđmana. Vodio je rat, krvario, ali je pobijedio i nije svoju zemlju odveo u dužničko ropstvo. Drugi to napraviše u miru. Njega su neprestano progonili, nikada ga nisu slavili, a ove tapšahu po ramenu dok nisu procijenili da im više nisu potrebni. Bez obzira što nisu marili za boje, tragovi su im bili crveni. Stoga nije čudno kad odnesu cvijeće na grob voljenog im Karla Marksa. Još davno dotični reče da će gorjeti ova zemlja. Slažem se, ali samo ako budemo stupali u njegovu stroju. Bilo kako bilo, ja ne ću!

VAMA ZVONO ZVONI

Tužno je ovih dana u Herceg Bosni. Ma nije to zbog korizme, hrvatski narod i te kako dobro zna trpjeti i biti priseban. A i nisu mu potonule lađe. Jednostavno je riječ o tome da je tzv. Međunarodna zajednica, odnosno određene zavojevačke države i sile u njoj, napala, oni kažu nepostojeću, Herceg Bosnu zajedno s onima iz raznih naroda koji su naučili na sluganski mentalitet. Predvodnik je opet, a tko bi drugi bio, Socijalistička demokratska partija (SDP). Naučili su oni na to još tamo od onih vremena dok su se divili Marksu, Lenjinu, Staljinu, Titu i drugim komunističkim svetcima što pobiše najmanje 150 milijuna ljudi. Sada se, kao, dive nekima drugima, uhvatili se ruku pod ruku s globalizmom i htjeli bi da za početak hrvatskom narodu odzvoni zvono. Kasnije bi i drugi došli na red. Ali narod, kao uvijek buntovan, ne da se... I eto ti poteškoća!

Pajdaši ne odustaju, a ne odustaje ni Herceg Bosna pa se prosvjedi naozbilj počеше valjati našim ulicama. Traži se jednakopravnost s drugim narodima u zemlji što se naziva BiH, poštivanje Ustava te zemlje koji tzv. Međunarodna zajednica još nije dala prevesti na službene jezike hrvatski, srpski i bošnjački (valjda čeka povratak srpsko-hrvatskog), poštivanje ustava tzv. Federacije ili jednog od dijelova BiH koju podijeli tzv. Međunarodna zajednica... (A sudi skupinu Hrvata zbog toga!) Jednostavno rečeno, traže se zajamčena ljudska prava. Unatoč opravdanosti i logici ovakvih zahtjeva mutikaše svih vrsta uporno tupe nešto drugo. Tako američki veleposlanik Patrick

Moon govori da bi ustrojavanje trećeg entiteta u BiH bio korak nazad. Vjerujem mu, ali korak nazad u ostvarivanju sebičnih probitaka koje zastupa. Demokracija bi, pak, bila na dobitku. Njegovo stajalište prisnaži i napretkovac don Franjo Topić. Reče da su Hrvati ugroženi koliko i ostali. Što se može, čovjek se uživio u prava Hrvata po Sarajevu, Tuzli, istočnom Mostaru i drugim nekim gradovima u tzv. Federaciji koja je tako procvjetala kao cvijeće kad ga oprlji mraz. Izjavljuje nešto i fra Luka Markešić, ali više voli slaviti iako mu se društvanje na čijem je čelu, tzv. Hrvatsko narodno vijeće (HNV), nezaustavljivo osipa. Objaviše da mu Grad Sarajevo dodjeljuje Šestoaprilsku nagradu. Nisam čuo da ju je odbio, ali jesam čuo komentare ono nešto Hrvata što ih je ostalo u Sarajevu i po Bosni. Bolje da ih ne prepričavam. I tako sve ide po logici, poput statuta grada Mostara. Doleti Britanac Paddy Ashdown, negdašnji stručnjak za utjerivanje straha katolicima u Sjevernoj Irskoj, svečano ga obznani i odleti. Već sedam godina koprcamo se u njegovim otrovnim nitima. Naravno da ga nije nametnuo nigdje drugdje, ni on, a ni oni iza njega. Posebne mjere vrijede samo za Hrvate. Opet demokracija na djelu!

A da sve ne će ići onako kako su pajdaši zamislili, rekoše i hrvatski logoraši, njih više od 2000. Podniješe pojedinačne tužbe protiv onih koji su nad njima u logorima diljem BiH provodili nasilje. Odlučiše boriti se za svoja prava unatoč svima onima koji bi ih u tome htjeli smesti i obeshrabriti.

Svjestan sam da nisam spomenuo hrvatske političare u svemu tome. Ima ih na objema stranama ovih događanja. Zna se koje cijenim, samo one što se bore za probitke svoga naroda, a ne za svoje osobne.

Dani pred nama pokazat će tko su oni, iako ih ima koji su to već pokazali. Ali dopustimo da i drugi dođu pameti, ako već nije kasno. Oni iz komunističkih redova očito nisu. Ovih dana izjaviše da ozbiljno namjeravaju podnijeti kaznenu prijavu protiv predsjednice Središnjeg izbornog povjerenstva (SIP) Irene Hadžiabdić. Navodno je ozbiljno zlorabila svoj položaj i kršila postojeće zakonske propise. Međutim, radilo se o tome da nije pristajala uz njihovo kršenje raznoraznih zakona samo da bi se dočepali vlasti.

Koliko god sve ovo bilo mučno i nepotrebno, hrvatski puk, ako tako odluči, ne će biti pobijeđen. Njemu zvono zvoni samo kad to sam odluči, kao i svakom drugom narodu. Pojedinci, pokvarene politike u zemlji i inozemstvu, prolaze, on ostaje. Njegova je povijest duga tisućama godina, a ne tek kao bijedan, čak i manje od toga, ljudski vijek.

Zbog čega onda trzavice, umjesto razgovora o što boljem zajedničkom životu bez skrivenih namjera? Možda je razlog u nesretnom Zapadnom Balkanu, jugosferi i sličnim britanskim umotvorinama. Predsjednik hrvatske države, on voli reći republike, Ivo Josipović i predsjednik Srbije, čini mi se više države nego republike, Boris Tadić pohrliše jedan drugom u zagrljaj. Još samo da dođe netko iz BiH, tko bi drugi neko kakav komunist, i jezgra budućih zloslutnih tvorevina je tu.

Studenti Sveučilišta u Mostaru, budući politolozi, intelektualci, puk, dignuše svoj glas. Dok bude odjekivao, nema zime za Herceg Bosnu. Kad prestane, zazvonit će zvono i njihovu će naraštaju biti kasno. Sada zvoni onima drugima.

ONI ZVECKAJU LANCIMA

Čitam ovih dana knjigu *Nomatkinja* što ju napisa Ayaan Hirsi Ali. Već sam prije pročitao drugu njezinu knjigu *Nevjernica*. I prepoznah u njima ovo što nam se trenutno događa u Herceg Bosni.

Ayaan Hirsi Ali političarka je koja se bavi pitanjem useljenika, najprije u Nizozemskoj, sada u SAD-u. Krvavo je to postala. Potječe iz somalske muslimanske obitelji. Otac joj se borio za prava svoga naroda zbog čega su živjeli u različitim zemljama. Ipak, uvijek su bili vezani sponama svoga plemena, klana, vjere. Ayaan Hirsi Ali svega se toga oslobađa kad na proputovanju za Kanadu, gdje joj je otac ugovorio brak, bježi u Nizozemsku. Nastupa njezin nomadski život, ali se ne kaje. Unatoč prijetnjama smrću radikalnog islama, nastavlja s borbom za slobodu mišljenja i govora. I kroz to polako opet pronalazi svoju negdašnju pripadnost za koju je mislila da ju je izgubila. No, sada »pripada« na drugi način.

Ne, nisam gornjim upro prstom na Bošnjake. Jasno ću reći, odnosi se to na komuniste, globaliste i sve druge zavedene među nama. Nije važno kojoj naciji ili religiji kažu da pripadaju. Oni jednostavno pripadaju samo svojim probitcima. Da bi se dočepali ovozemnih užitaka, ruše sve pred sobom. Demokraciju prikazuju despocijom, despociju demokracijom, istinu lažju, laž istinom, obranu napadanjem, napad obranom i sve tako do u nedogled. Iskusili smo to od prvog trenutka naše slobode. Imali smo sposobnog vođu, dr. Franju Tuđmana, a onda su se oni upeli iz petnih žila da nam kažu da je on naš zatornik. Oslonili

su se na odnarođene među nama. Rabotu su zastirali, i zastiru, velikim riječima pozivanjem na ljudska prava i demokraciju. Svi znamo da to nije tako, samo oni misle da će svojom galamom nadvisiti opravdan otpor.

Da se ne bismo gubili u raznim pojmovima, najlakše je djelovanje ovih dana promatrati kroz državotvorstvo. Ako smo za Herceg Bosnu i BiH, znamo što nam je raditi. Ako nismo, opet znamo. Inozemni predstavnici skrivenih središta moći odavno su se svrstali. Ima već dugo da je ovamo prestala vrijediti demokracija. Možda je bila živa tek onih prvih dana dok se oni još nisu snašli. Zbog toga nedavno poručiše da lideri u BiH dovoljno ne razumiju »domaću zadaću« iz Bruxellesa. Fućka se njima za izbore i narodnu volju. (Kad je riječ o BiH onda su to tri narodne volje!) Oni su sluge lošeg gospodara i ne će zaraditi svoju nagradu ako se ne pokažu na djelu. Nije stoga čudno što zveckaju lancima. Jedino bi mi bilo žao da ih se prepadnemo. Neka sluge rade svoj posao, a mi, kao Ayaan Hirsi Ali, nastojmo doći do slobode mišljenja i govora unatoč svim prijetnjama.

Zlatko Lagumdžija širi ruke prema svojim »jaramima« i s jednu i s drugu stranu granice. Josipović, Tadić i on. Trokut kakav se samo poželjeti može. Iz njega bi trebalo buknuti novo ujedinjenje. Samo da još ti tvrdoglavi, državotvorni Hrvati ne smetaju. Hoće u Europu, hoće neku svoju Herceg Bosnu... Da čovjeku dođe poludjeti. Ne ću reći da se nekima, tako izgleda, i dogodilo. Daleko im kuća bila.

Nema nama druge nego izdržati. Zna to dobro Anica Jurić iz Kaknja. U jednom je danu izgubila muža i tri sina. Ubojice su domaći ljudi. Bi to onih dana kad prikrivene sile gurnuše Bošnjake na Hrvate. Napadali su 7 : 1. A onda te iste sile u Haagu proglasiše da je sve bilo

drukčije. I sad bismo se opet trebali sukobiti dokazujući tko je i zbog čega počeo. Odgovorit ću: – Ni jedni ni drugi. Opet su na djelu bili »oni«. Odgovaralo im tako, imali prikladna sredstva u rukama i bacili kost među napadnute. Čovjeku se smuči kad počne razmišljati o tim stvarima. Međutim, ne smije dignuti ruke od svega. Mora se sjećati Anice i nebrojenih drugih majki sa svih strana bojišnica. Samo lud čovjek ide radosno u rat i sve zdrave roditelje smrt njihove djece jednako boli. Kad bi dopustili da se to primijeni na politiku, odavno bi se našlo rješenje za miran suživot triju naroda i svih drugih u državi koja se zove BiH. Ali takav razvoj događaja njima ne odgovara. Nešto su drugo oni zamislili, samo da se zavedeni ne dosjete na vrijeme jer će tada to ići puno, puno teže.

Kako se iskrivljeno i nedemokratski razmišlja, pokazala je zorno ovih dana konferencija »Jezička/e politika/e u BiH i njemačkom govornom području«. Sržno im bijaše pitanje »Zbog čega BiH ne bi imala jedan rječnik s varijantama«. Pa su se nadmudrivali, a one tajne sile sve su uredno plaćale. Njima treba koprena, tako da se lanci ne vide i da se s uhićenima može raditi što te je volja. Nešto kao u Guantánamu. Koliko prepoznajem stvari, ne će to tako ići. Previše je slatka sloboda koju smo kušali pa da to sada tek tako bacimo u kut.

KRENULI SMO

Vozilo je jurilo cestom, a ja sam razmišljao o domovini s obju strana granice. Upravo smo se kao ogranak Matice hrvatske, jedan od mnogih, vraćali iz posjeta Zaboku. Uobičajeno prijateljski doček, a neuobičajen odjek u slušateljstvu. Program je trajao 1.45 minuta. Nitko se ni pomaknuo nije. Riječi su padale na plodno tlo kao nedavno u Travniku. Nisam to očekivao. Kasnije saznah razlog. U njihovoj sredini još uvijek glavnu riječ vode oni što su se nazivali »crveni«, a danas prema potrebi. U Travniku, pak, trenutno velikobošnjaci. I u tome je bit. Progonjen si na svom kućnom pragu. Kad ti dođe netko tko se uobičajeno ponaša, tebi je to novo, hrabro, očaravajuće. Kosnula me ta spoznaja, ali istodobno i obradovala. Pokušajmo to ukratko razložiti.

Malo prije nego što započne otvoreno nedemokratsko ponašanje OHR-a, ili čuvara demokracije u BiH, osvanuše sljedeći ili slični napisi: Balkanska unija – Koalicija za REKOM usvojila Statut buduće komisije. Vesna Teršelič opet u prvom planu, a bio sam je počeo zaboravljati. Htjela bi da se suočavamo s prošlošću. Svi mi, tamo negdje do Kosova, a bez Slovenije, naravno, i Mađarske, i Italije, i Austrije, i Tunguzije. Tu su i Mesić i Josipović, predsjednici koje puk obilato časti, mislim u psovka. O njima troma u posljednje vrijeme izlazi sve više i više zanimljivih poveznica s našim tamnim vremenima. Najnovije je ono o krvnoj povezanosti Vesne Teršelič i Josipa Kopiniča, vrhunskog obavještajca zločinca Tita. Što je sve istina, valjda će nam reći

Transparency International Hrvatske (tako se oni nazivaju), jer on se zalaže za razvidnost na svim poljima. Dok se to ne dogodi, ako se uopće dogodi, mogli bi se za primjer svima nama sa svojom prošlošću, prošlošću svoje obitelji, suočiti Mesić, Josipović i Teršelička koja se, da spomenem još jedan podatak, vrati iz Slovenije da bi nas usmjerila na pravi put. Bilo bi sve vrlo zanimljivo, crveno, kako to Josipović zna naglašavati.

S prošlošću, a i sadašnjošću, mogao bi se suočiti i sadašnji tko zna čiji namjesnik u BiH Valentin Inzko. Ako ništa drugo, trajavo obavlja svoj plaćenički posao. On i njegovi gazde našli su se u pravnom zrakopraznom prostoru. Mislili utopiti Hrvate i pilatovski oprati ruke, a oni njih dovedoše pred zid. Ili počni pravo raditi ili će i posljednjem slijepcu biti jasno da si nedemokrat, sluga zakulisnih središta moći, čovjek ili skupina bez ljudskog dostojanstva. Izaberi, dakle, dok brojiš mjesečnu plaćicu od 25.000 eura ili više. Prozirno je uzvikivati: – Ja sam katolik!

Dokaži! Dokaži to u raznim značenjima te riječi. Hrvatima je u Herceg Bosni, naprotiv, sve jasno. Na stranu oni što ih nazivaju izdajnicima, što ih tjeraju sa svojih skupova, iz crkava, ugostiteljskih objekata. Takvih će uvijek biti. Sve su karte bačene na stol. Netko bi uzviknuo: – Konačno! Ne možemo se pouzdati u »demokratsku Međunarodnu zajednicu«, domovinu s onu stranu granice zbog koje smo krvarili na njezinim bojištima, odrekli se samih sebe tamo u Daytonu da bi ona mogla preživjeti... Ne možemo dočekati pomoć braće katolika. Sami smo sa svojim Bogom licem u lice, oko nas su samo oni i svjesni pojedinci, nastupamo kao nekada Krist na Kalvariji. Osuda je pala, on je uzeo na se križ i čovječanstvo je krenulo prema uskrsnuću. Ne znam

koliko ćemo postaja morati progaziti, hoćemo li do kraja biti razapeti na križ, ali znam da ćemo uskrsnuti ako se usudimo krenuti svojim putem. Mnogi su se već usudili. Temeljim to ne samo na spoznajama s onih dvaju spomenutih susreta, već i s mnogih drugih strana. Još smo jedanput na početku, ali sada konačnom. Želimo dobiti politički okvir za svoju slobodu i onda ga polako oblikovati. Na to imamo pravo i po Svetom pismu i po međunarodnom zakonodavstvu.

Ponovno se, dakle, udružujemo. Bili su nas razbili i zatvorili u naše male krugove. Naučili smo tu poduku i idemo samosvjesnije naprijed. Sazvan je Hrvatski narodni sabor. Tamo negdje oko Uskrsa i u vrijeme izricanja osude našim nepravедno utamničenim generalima. Kroz proteklo vrijeme mnogo se toga dogodilo. Izujedali su nas, izujedali smo se sami, ali smo prepoznali da tako više ne ide. Zaputili smo se u budućnost, s Bogom ruku pod ruku. Naše obitelji pojačale su molitvu za zajedničku nam domovinu. Ne znamo kad će se osloboditi ona s druge strane granice, ali Herceg Bosna hoće. Ovdje crvena boja nezaustavljivo blijedi, raspadaju se lanci kojima su nas htjeli ponovno povezati, a ukazuje se plavetnilo, hrvatsko proljeće u svojoj svojoj snazi. Što nam iz drugih naroda budu manje pomagali, zima će to brže stići na njihove pragove. Oni su, naime, sljedeći na redu, ako na nama zle sile ne slome zube.

MILI BOŽE

Travanj se već dobro razbacio, a svibanj se približava. Uvijek smo ga dočekivali ozbiljni. Psovali smo Tita, njegov rođendan i Partiju, a spominjali se naših pobijenih. Tamo na Bleiburgu pa Križnim putem sve dolje do Đevđelije. Kolikogod nismo znali detalja, bilo nam je dovoljno jasno da su komunisti na onoj drugoj strani. U tom uvjerenju učvršćivala su nas i odvođenja u tamnicu naših bližih, mještana, poznanika. Nešto je bilo trulo u toj složenoj Jugi.

Stari meštri opet bi istim putem. Siju komunističku maglu na sve strane. Nije da je tako nazivaju, ali svejedno, to oni tako da se ne dosjetimo. Kao neki dan na središnjem Dnevniku televizije što je nazivaju hrvatskom, onamo, s druge strane granice. Ovamo toga nema. I takva nam je zabranjena. Pokazaše da je predsjednica Hrvatske vlade došla u Hrvatski sabor, oprostite rekoše parlament. I počеше pljuštati pitanja sa svih strana, naročito od onih što naslijediše opjevanu Komunističku partiju. Međutim, nigdje nikakvog suvislog odgovora, ako je nekakav i bio, nije otišao dalje od dosjetke. Oni koji su si dali vremena pa tijekom dana barem malo sve to slušali, mogli su zapaziti da su odgovori predsjednice Vlade, oprostite premijerke, bili dobri. Pripremila se i uvjerljivo raskrinkavala laži, poluistine i podvale. Ali Dnevnik prikaza drukčije. Ispade da su pitanja toliko bila jaka i neumoljiva da druga strana nije imala što reći. Samo da još raspiše te izbore i vlast padne u krilo upravo njima. A znamo kakvi su bili, ne tamo u onoj nesretnoj Jugi, već godine 2000. ili 2003. Mili Bože, dokle ovako?!

Ovamo u Herceg Bosni sve je to nešto prirodno. Njihova je magla na svakom koraku, a nemilosrdno i nedemokratski šire je i predstavnici

tzv. Međunarodne zajednice koja se i tenkovima zna služiti u tu svrhu. Pa jedan njihov, negdašnji maharadža na ovim prostorima, Petritsch, austrijski Slovenac kad baš hoćete, reče da BiH nikada nije bila država. Prešuti samo da ju je on tijekom svoje vladavine učinio još manje državom, toliko je slavno vladao. No, da je sve to uredno naplatio, znano je, ta on je plaćenik zakulisnih sila i one su njime zadovoljne. Istim putem krenuo je i sadašnji, Inzko. Reče da nijedan od dva HDZ-a, što ih tzv. Međunarodna zajednica razdijeli, ne može kritizirati njegovu odluku o suspenziji zaključaka Središnjeg izbornog povjerenstva. Ono reče da uspostavljanje vlasti nije legalno i to njega naljuti. Tko se usuđuje mrsiti naume njegovih gazda? Izgleda da bi to mogao Hrvatski narodni sabor. Morat će djelovati u okvirima svih ovih nakaradnih zakona i pod paskom dobro nagrađivanih plaćenika, inače tenkovi opet mogu proraditi. To je njihova demokracija na ovim našim prostorima. Ali, mi idemo dalje. Pošli smo i okretanja nazad više nema.

Kamo sreće da to znaju neki naši koji ovih dana u Sarajevu primaju Šestoaprilsku nagradu. Na žalost, ne znaju. Dok siju maglu o suživotu, ne spominju da ta nagrada vuče korijene iz onog vremena kad su komunisti, kako kažu, oslobađali Sarajevo. Tako su ga dobro oslobodili da je mnogima još i danas zebnja pri srcu. Međutim ovi naši, što se nazvaše Hrvatskim narodnim vijećem, zaintačili i hoće tim putem. Na stranu što im je ta ista ideologija ubila 55 članova zajednice kojoj pripadaju. O tome uredno šute jer mogao bi se pokvariti suživot.

Iskrivljenu sliku suživota imaju i oni što u dvjema bečkim školama pokušavaju poučavati neki bosansko-hrvatsko-srpski. Nikad čuo za to do sada, ali da je ludo, jest. Nema te logike koja na taj način može ustrojiti nastavu, osim da jedan jezik ipak prevlada. No, to je onda nešto drugo.

Ovome bismo mogli pridružiti i »Večer balkanske poezije« što je u Mostaru održa Koledž ujedinjenog svijeta (UWC). Bi to u klubu »Aleksa«. Previše miriše na neka stara vremena da bismo zapljeskali. Nema tu ništa od ujedinjenja, ima samo bratstva i jedinstva, ne bilo ga, kako kaže naš mudri, patnički, čestiti narod.

I predsjednik Ivo Josipović pokuša voljeti pjesništvo i te stvari pa mu sve prisjednu. Malo se zaboravio, progovorio u njemu drug Tito, te mladu pjesnikinju upita koji je njezin problem, iako ju je uredno pozvao na kavu. A ona to još urednije iznese u javnost. Ispliva na vidjelo da je ubojstvo njezina oca na Ovčari isto što i pogibija nekog napadača na Vukovar. Što će čovjek, nikako da mu se jugoške misli udalje iz glave. I kako bi? Obiteljski korijeni ne zaboravljaju se tako lako.

Nije da sam smetnuo s uma naše generale i da mi nisu važni pa ih se spominjem tek sada na kraju. Ne želim samo davati važnost presudi koju će nedemokratski Haaški sud izreći o njima. Što god kaže, ne bi nam to smjelo biti važno. Oni su nevini, branili su slobodu, a ako su možda nešto učinili što nije trebalo, mi ćemo ih suditi. Po čemu bi to oni bili pozvaniji? Ili neka bude ovako: oni neka sude naše, a mi ćemo njihove. Račune ćemo početi sređivati od divljačkog nepotrebnog bombardiranja naših gradova tijekom Drugog svjetskog rata pa preko kukavičkog izručivanja nenaoružanih ljudi krvožednim komunistima na Bleiburgu. Osjećam kako se crvene, ali što im ja mogu. Crvene se s njima i naši drugovi. Njihov Račan mimo hrvatskih zakona udovolji želji zakulisnih sila što stoje iza Haaškog suda. Nas i naše generale izruči na pladnju. Ne uračunalo mu se, kao ni drugima što su ga slijedili, počevši od Stjepana Mesića. Mi ćemo ipak preživjeti, s molitvom na usnama i hrabrošću u srcima.

MOĆNIČE, MUĆNI

Počeo sam vjerovati u vremenska predviđanja. Najprije označiše koliko će dana biti lijepo vrijeme, zatim rekoše da će taj i taj dan doći do pogoršanja, a onda opet označiše nastavak ljepših dana. I bi tako. Svaka čast. A vrhunac pogoršanja, barem na Širokom Brijegu, bi kad su neki političari došli položiti vijenac na sklonište gdje je 1945. ubijeno i spaljeno 12 hercegovačkih franjevac. Padalo je, puhalo, jednostavno rečeno, nevrijeme neuobičajeno za ovo doba godine. Nemam pojma jesu li se i pomolili ili što drugo izgovorili, ali saznadoh da nisu svraćali u samostan i u crkvu, kao i to da je na vijencu pisalo »Nevinim žrtvama«. Kad sam ga htio pogledati i uslikati, njega više tamo nije bilo i tek mnogo kasnije, zahvaljujući internetu, saznah gdje je završio.

Da, stvarno, ti su franjevci, kao i mnogi drugi, poubijani iz mržnje prema vjeri i slobodi hrvatskog naroda. Komunistička partija, koja je to učinila, nikada se za to nije ispričala. Ne učini to ni njezin nasljednik SDP, s obiju strana granice. A sada jedan od njihovih položi taj vijenac. Bio bi to znatan skok naprijed da nema prijepora oko uspostave vlasti koju obnaša. Riječ je o tzv. Federaciji BiH. Provedeni su opći izbori i nastade rusvaj. Kažu da se ne zna tko je zapravo izborni pobjednik. Na stranu ono što svjedoče nepotkupljive matematičke brojke. Predstavnicima nasljednice Komunističke partije i tzv. Međunarodne zajednice rekoše da je to... pa nam počеше tumačiti te brojke i ta slova. Mi nikako shvatiti. Netko da sve to ubrza stavi eksplozivnu napravu pod vozilo jednog

hrvatskog političkog predstavnika, tamo u Zenici. Uzhodaše se, kao, neke službe, tajne i javne, pojačane opet predstavnicima tzv. Međunarodne zajednice, ali od svega ništa, kao i mnogo puta do sada. Rade kao vozilo pri praznom hodu. Nikad s mjesta. Neki naši ih i nadalje slijede jer žele biti moćni. – Mućnite glavom – rekao bi dobri naš puk koji zna što hoće.

Glavom je izgleda mućnuo Ivan Zvonimir Čičak. Što sve nije prošao u svome razvoju?! Uhićivali ga, odnosno hapsili, za vrijeme Hrvatskog proljeća, devedesetih godina prošlog stoljeća naveliko je hrvatovao pa je postrojavao dečke u crnom ovdje na Širokom Brijegu, nakon toga svojim izjavama i pisanjem sipao sol na otvorenu hrvatsku ranu, pa se onda opet malo poboljšavao, da bi ovih dana u dugom razgovoru s Andrijom Tunjićem u Vijencu, između ostaloga, rekao da komunistički klan u današnjoj Hrvatskoj vlada pravosuđem te da javna glasila vode djeca oficira JNA, UDBE i KOS-a. Da u sve ne upetlja i Tuđmana, bio bi to izvrstan razgovor. Ali, doći će vrijeme da i o njemu promijeni ploču.

Gdje su stali Čičak i neki drugi, nastavljaju oni. Najavljen je književni festival u Užicu. Stižu pisci iz BiH, Hrvatske i Srbije. Zamirisalo mi to odmah na Jugu u malom pa mi se nije dalo čitati iako su mi u oči upala neka jugoška imena dok sam sklanjao pogled sa zaslona računala.

Ne treba biti naivan i pomisliti da to nije važno. velikosrpska namisao smisli uvrstiti hrvatsku književnost Dubrovnika i Boke Kotorske u svoju. Podrazumijeva se da će ih poduprijeti i tzv. Međunarodna zajednica, ta na njihov nagovor krenuli su i u rat, kamoli ne bi u nešto

ovakvo. Misle da bi to mogao biti put u neko novo udruživanje gdje bi glavni bio onaj tko bolje sluša. A Hrvatima se to ne da, pa prema tome... Nešto od svega pokušalo se odraditi ovih dana i po ulicama hrvatskih gradova. Ministar Karamarko spomenu istraživanje komunističkih zločina i određeni ljudi počеше se kotrljati ulicama. Rekoše da je riječ o Facebook naraštaju, svjetlu demokracije. Raspuhivali su taj balon da bi se na kraju neslavno ispuhao. Bit će tako i s komunizmom u cijelosti. Kako objašnjava psiholog Alen Peruško, tu bratiju najprije odbaciše radnici na Zapadu. Razočarani, komunisti se okrenuše homoseksualcima, lezbijkama, feministicama... Traje to do danas, dokle, ovisi i od nas.

Herceg Bosna se davno odrekla Marksovih trabunjanja pa su je zato gnjavili kroz povijest. Ali je izdržala. Sad su ponovno navalili na nju, izdržat će ona i to. Naučila je razlikovati moćnike i »moćnike«. S onim pravima nastoji graditi bolje sutra, a od onih drugih se odmaknuti. Zapadni probisvijeti to nikako shvatiti pa bi nas uporno htjeli preodgojiti. Žao mi je, ali ne će ići.

Ovdje ću stati. Poslušati mi je presudu našim generalima. Iako ona ništa ne će promijeniti u mom odnosu prema njima, bilo kakva da bila, najmanje što mogu učiniti jest biti u ovom trenutku s njima. Naravno da sam se prije molio za njih, a i za nas da nam Bog oprostí što smo i mi bacili svoj kamen. Glasovali smo više puta za one kojima do naših generala nije stalo. I sad nad njima nevinima slušamo presudu.

Eto, prođe i to. Jednostavno: perverzija. Glavnu ulogu odigraše komunisti. Kako to? Na Bleiburgu 1945. Britanci izručiše Hrvate komunistima, sad komunisti izručiše Hrvate Britancima. Dug je vraćen.

Sjećamo se da je 2000. na izborima pobijedio Račan i njegovi. On odmah, uz pomoć sudruga i današnjeg hrvatskog predsjednika Ive Josipovića, Bljesak i Oluju izruči Haagu unatoč drukčijoj odredbi Hrvatskog državnog sabora, koji ista bratija uskrati za ono »državni«. Nakon toga stari udbaški doušnici, kako procuri u posljednje vrijeme, Mesić i Sanader obaviše što je trebalo obaviti. I presuda bi proglašena jer je napisana već davno.

Gledam svoje odličje za Oluju. Unatoč svemu sada mi je još draže. Da je sve bilo kukavština, ne bi se tako oni na nju oborili.

Moćniče, koji sve ovo smisli i provede, stići će te suza nevinih ljudi. Upravo si posijao novo zlo sjeme na ovim prostorima. Jasenovac se izlizao, sada ti treba Oluja. Cerekaš se znajući da se Hrvati i Srbi nikada oko nje ne će složiti. Ali, mućni glavom, o tebi je ipak riječ. Mi ćemo iz svega izići još jači, kao ono Isus na Uskrs.

RAZOTKRIVANJE

Na Veliki četvrtak ono Juda izda Isusa Krista. Klasika. Prijetvoran pozdrav, poljubac i vlasti mogu uredovati. Isusa razapeše, Juda se sam objesi. Sve jasno. Ipak, nađoše se neki koji opravdavaše Judin potez. Za njih on bijaše junak, pomogao je Isusu, čak odlučno, da postane to što drugi vjeruju. Ista priča nastavi se do dandanas. Nedavno se pojavi u javnim glasilima.

Ali, očito je jedno Judino junaštvo unatoč svim opravdavanjima. Pristojan čovjek drži ga izdajicom i tako će ostati dok je svijeta i vijeka. Usporedimo to sada s hrvatskom stvarnošću. Našu borbu za slobodom zamislili su nazvati udruženim zločinačkim pothvatom. I tražili su među nama onoga tko će ju izdati. Na žalost, našao se. Puk je u toj ulozi prepoznao Stjepana Mesića, Ivu Sanadera, Ivu Josipovića, Vesnu Pusić, Vesnu Teršelič i još neke pojedince i udruge. – Zdravo slobodo! – sablasno je odjeknuo pozdrav s usana koje su nudile poljubac. Ostalo je bila stvar uhodanosti. Naš je hrvatski Veliki četvrtak mogao početi.

Do nas, s ove strane granice, taj poljubac stiže polako. Prođe li tamo sve kako je zamišljeno, lako će ovamo preostalo izvesti po istom naputku. Živcira malo taj Hrvatski narodni sabor. Nikako da rukne uvrijeđeno, neobuzdano muški pa da mu se slomi kralježnica. Kud izabra taj naizgled tihi prosvjed, rastakanje sustava iznutra tako da nikada ne iziđeš iz okvira, a uporno znaš prema čemu stremiš. Očito su naučili lekciju iz događaja prije desetak godina kad su i tenkovi znali uredovati.

I tako, razotkrivanje na sve strane. Međunarodna zajednica više ni slijepcu ne može prodati svoju svjetlost i čestitost na ovim stranama, a progledali su mnogi i po svijetu. U svojoj zaslijepljenosti skrivena središta moći previše su se izložila i donijela presudu koja vrijeđa zdrav ljudski mozak. Po internetu se zbog toga množe videoprilozi o nevinim hrvatskim generalima i hrvatskoj borbi za slobodu, mladež počinje nositi majice s natpisom »I ja sam član udruženog zločinačkog pothvata«. Što ćeš, neupućena mladež, trebat će ju prosvjećivati, samo da se opet vrati nadzor nad javnim glasilima. Progovorilo nešto i u tim novinarima pa su skrenuli s crte.

Moram reći da je progledao i hrvatski narod, iako ga sa svime ovime ne želim vrijeđati. Kad je Stipe Mesić najprije tajno svjedočio na Haaškom sudu, kad se kasnije to otkrilo i dokazalo da je krivo svjedočio, kad su komunisti Haaškom sudu predali nadležnost nad oslobodilačkim pothvatima Bljesak i Oluja, kad je pobjednički hrvatski general morao poput zadnje protuhe bježati iz svoje domovine, kad su ga strpali u tamnicu, kad... hrvatski je narod šutio. Kroz sve to vrijeme dovodio je komuniste na vlast, birao Mesića za predsjednika, nastavio s Josipovićem, slušao cajke i drijemao. Tek kad ova presuda zaprijeti i njemu samome, trznu se. Samo je pitanje dokle! Želudac mi kaže da ne odgovaram na to pitanje.

Iz svega ovoga moram isključiti hrvatske bojovnike. Tko je jedanput omirisao barut za svoju državu, on je nikada ne će napustiti pa ma što mu radili. I prije, dok je narod glavinjao, i sada kad se trgnuo, oni su u prvim redovima. Umorni, bolesni, ali s jasnim namislima u srcu.

Ne bojim se za njih, bojim se samo da im narod ne da poljubac s Velikog

četvrtka. Žao mi je, ali ne vjerujem mu više kao prije. Zbog toga i njemu i sebi dajem ovu priliku. Iskoristimo je i ponovno budimo jedno prešavši u redove branitelja. Nije ovo predstava s glumcima i gledalištem. Ovo je stvarno događanje gdje se nitko ne može skriti. RECOM i DOCUMENTA prevrću očima. Probudimo li se, ode njihova zarada. A oni, i još neki, mislili su desetljećima živjeti od nametnute hipoteke hrvatskom narodu, kao ono nekada s ustaštvom i Jasenovcem.

Uskrs je, dakle, pred vratima, ako mu se želimo predati.

RASKORAK

Ovih dana bubnjaju o vjenčanju kraljevskog para. Naravno, britanskog. Razbacuju se ogromnim brojkama gledatelja, diljem kugle zemaljske, kako rekoše. Očito su u raskoraku sa stvarnošću. Nikako da shvate da ljudi ne trebaju njihovu genijalnost, njihov novi svjetski poredak. Oni žele živjeti u miru, u povezanosti sa svim ljudima. A to nije vizija britanske kraljevske obitelji i oligarhijske klike okupljene oko nje. Oni bi vlast nad svim i svačim, osjećaju se nadljudima. Jednostavnije rečeno, rak su rana današnjeg ljudskog roda. Suze ugnjetenih, suze mnogobrojnih kolonija, polako ih stižu unatoč sve raskoši i moći koja im leži u rukama.

U povijesnim čitankama stvari nisu ovako postavljene. Trenutni pobjednici ispisuju što se dogodilo. Razumljivo da je sve daleko od istine. Znamo mi to u Herceg Bosni dobro. U komunističko vrijeme obasipali su nas njihovim veličanstvenim pobjedama, nakon njih došla je oligarhija sa Zapada. Priča u dlaku ista: oni su u pravu. U međuvremenu na sve strane s obiju strana granice i dalje se pronalaze mnogobrojne komunističke žrtve. Među mnoštvom dokumenata istinoljubivi povjesničari uspiju iščeprkati i one koje su oligarsi pisali u potaji. Ni oni nisu žalili žrtve, samo su to činili u rukavicama svaljujući optužbu na druge. Vježbali su stoljećima pa im je prirodno da žrtvu proglase jednako krivom kao i napadača iza kojeg su stajali. Vrištali su ovih dana o svemu tome kroz javna glasila. Hvala Bogu, nisu uspjeli unatoč domaćim pomagačima. U hrvatskim obiteljima uvijek se pričala drukčija povijest od

one službene. Ne znam dokle će tako trajati, odnosno kad će obiteljska povijest do kraja pobijediti.

Ima i smiješnih stvari. Gledajući turske serije, djeca, hrvatska, u školama počinju pozdravljati s *Bujrum!* umjesto *Hvaljen Isus i Marija!* ili *Dobar dan!* Kao da se ponovno počeo širiti miris davnih stoljeća, vremena kad su nam porušili samostane i crkve, pobili puk, zatrli zapadnu uljudbu... Ipak, to je samo nesporazum, previd obitelji da ne možeš u svoj dom puštati takav sadržaj ako želiš da taj dom ostane tvojim.

Ozbiljan klaun Stipe Mesić na sve bi ovo zavrtio glavom. Ne vjerujem da bi štogod smrsio u svom izmotavajućem stilu kao ovih dana dok su ga pritiskali za raspačavanje transkripata iz predsjedničkog ureda. Bio bi odrješit, kao ono kad je umirovio sposobne generale, ratne pobjednike, ili dok je s Nobilom stvarao tzv. dvostruku crtu zapovijedanja. Danas se hvale time zaboravljajući na posljedice. Dariju Kordiću dodijeljene su duge tamničke godine, a Hrvatska je proglašena napadačem na BiH. Prema sličnom obrascu pokušali su se poigrati s generalom Antom Gotovinom, ali im to nije uspjelo. Ostao je uzoran nepotkupljiv hrvatski general. Zanimljivo je primijetiti da su se tako ponašali uglavnom svi oni koji nisu okusili kruha iz komunističke ruke. Koji su ga okusili, kao da ih je pretvarao u zombije.

Na tragu su komunisti i oligarha također neki novopečeni bogataši. Ucijenjeni, umišljeni ili jednostavno srećkovići koji su dobili u ruke nešto za što nisu zaslužni, ruše sve pred sobom. Zadovoljno glade svoj nabrekli trbuh i ne vide da povijest ide drugim tijekom, kako društvena tako i njihova obiteljska. Dobro se ne može istisnuti iz svoga

djelovanja. Ono je ono vezivno tkivo koje nas drži na okupu. Pomaže nam da uspješno prođemo zemaljskim stazama i bogazama te se jednoga dana kao pobjednici pojavimo pred Božjim licem. Uzalud je vikati da ga nema, da sve ovdje završava. To je tek priča za malu djecu. Bog nas čeka i zove, a mi svojim djelovanjem odlučujemo na koju ćemo stranu. Volio bih da napravimo pravi korak te na kraju svega prispijemo na onu sretnu.

TRAŽI SE

Nema druge nego ovaj tekst početi usklikom: – Ubilo ga! Podrazumijeva se, mislim na Bin Ladena. Čak su to i izravno prenosili. Komandos na licu mjesta stavio kacigu na glavu, a nju izložio ubojitu metku. Da ju je pogodio, američka vrhuška ostala bi bez slike i tona. Ne znam što bi rekla, ako se ona tu uopće nešto posebno pita. Neki drugi dečki vuku konce iza zavjese. Kao u kazalištu lutaka. A njima je zapljeskati, što su uredno učinili na kraju događaja gdje se stvarno ubija, kao nekada u rimskoj areni. I svi, izgleda, odahnuše. Među malobrojnima bi Davor Domazet Lošo koji uporabi svoju glavu ne bi li shvatio što se stvarno dogodilo. Prema njemu, Ameri su zaključili da im je dosta Bin Ladena, da je dobro odigrao ulogu u predstavi i da sad treba potražiti drugog glumca koji će nastupiti milom ili će ga se raznim smicalicama na to navesti. Jer, predstava mora ići dalje.

Nije drukčije ni ovamo. Jedino trenutno to ide bez krvi, a bit će i nje ako zatreba. Ta dovoljno je prisjetiti se samo devedesetih godina prošloga stoljeća. Zakulisne sile, koje obično zovu masonima, pronađoše glavnoga glumca, Slobu, i predstava započe. Uskočiše i sporedni glumci pa sve posta brže. Pogođeni nisu imali kamo. Trebalo se oduprijeti ili nestati. Samo, nije im se dalo ovo potonje pa poremetiše igru. Sad jadni Haaški sud mora sve popravljati. Tu su i pomagači na terenu. Kao Inzko u nevoljnoj zemljici Herceg Bosni, Bosni i Hercegovini ili kako ju već tko zove. Na prijevaru uspostavio vlast u dijelu koji on i njegovi nazivaju Federacijom i sad mu se ne da dirati u to. Rekoše da bi

mu ugled zbog toga pao. Umišljaju si da ga ima... Svašta! Zbog toga traže glumca među dvama HDZ-ima što ih nekoć stvoriše od jednog jedinog. Uspiju li, vodit će ga kao medu na konopcu i pričati nam priče da nemaju ništa protiv toga i toga, ali, eto, i sami kažemo da nismo u pravu. Da je Stipe Mesić tu, rado bi uskočio pa bi ova potraga mogla potrajati. Nadajmo se da će neslavno završiti. Ipak, nikad se ne zna.

Jadranka Stojaković potegla je čak iz dalekog Japana da bi odigrala svoju ulogu. Nemam pojma kako su ju namamili. Možda sentišem. Pa bila si tako poznata u jugoslavenska vremena, zbog čega ne bi ponovno obišla stare prijatelje u Beogradu... Nije to nikakva politika, približavamo se jedni drugima, dostignuće je da se u Beogradu održavaju Dani Sarajeva, pa sjeti se... I ona, iako bolesna, dođe. Možda je mislila kad su Beograđani mogli devedesetih na Sarajevo, što ne bi ona sad na Beograd.

I tako se nesretna Juga sastavlja, mic po mic. Ljudi ne shvaćaju da su obično ljepilo, a ne nikakvi humanisti koji znaju prijeći preko svih nesporazuma i graditi suživot u miru imajući prijatelje i poštujući njihovo, ma na kojoj strani da su ovih naših granica pa i dalje.

Teršelička to sve dobro zna i uporno jaši na mazgi jugonostalgicarstva ispunjavajući dobivene zadatke. Nekakvim REKOM-om suočavala bi nas s prošlošću i presuđivala. Mora joj se priznati da svoju ulogu igra dobro. Na gledateljima je hoće li joj zapljeskati ili joj zviždati. Što se mene tiče, od mene pljeska ne će dobiti. Nisam pljeskao ni njezinu uzoru, krvavom maršalu Josipu Brozu Titu, pa ne ću ni njoj.

Jedan drugi čovjek, u ovo naše suvremeno vrijeme, nije se zafrkavao, nego je mudro radio. Papa Ivan Pavao II. Zbog toga je ovih

dana proglašen blaženim. Mnogi su iz Herceg Bosne potegli do vječnog Rima da bi nazočili tom događaju. Znaju oni dobro da je taj Papa srušio komunizam i pripomogao da uskrsne hrvatska država. Nema veze što na to oni igrači iz sjene škrguću zubima. Dok oni ubijaju ljude, ovamo se dijeli ljubav i mir. To nikada ne može propasti, čak ni onda kad se pred tobom pojavi netko s oružjem u rukama i kamerom na kacigi koja čak može biti i naša, hrvatska.

Znali su to oni koji su u Pologu 1991. svojim užarenim srcima zaustavili mrke jugoslavenske tenkove. Razumjeli su da idu na braću Hrvate s one strane granice i nisu dali da prođu, pa makar svoje cijevi okrenuli prema njima. Zbog toga općina Široki Brijeg svake godine slavi »Svibanjska sjećanja«. U njih ubraja i one koji su ginuli u Prvom i u Drugom svjetskom ratu. Na ovim je prostorima to, na žalost, odavno postalo uobičajeno. Zbog toga i jesu opstali i opstat će unatoč, daleko im kuća bila, spomenutim igračima iz sjene.

NJIHOVI NAŠI

Nema smisla pisati ovo što pišem. Stalno ista lica, iste igre, iste poteškoće. S druge strane, oni što ovako ne pišu prolaze dobro. Eno ih puna javna glasila, dobivaju nagrade, drži se do njih. Očito su izabrali pravu stranu. Dotle ti...

Naravno, ne vode ove misli nikuda. I upravo zbog njih i pišem. Valjda smo još kao mala djeca shvatili da se ne bismo trebali dati prevariti. Oni bi to zacijelo željeli. Kojekakve protuhe okite priznanjima i pohvalama te nam ih stavljaju za uzor. Pristojan čovjek od njih okreće glavu, a i oni od njega. Gledao sam to nedavno u Zagrebu. Prođe napuhana javna veličina i, spazivši naše društvo, kao poče nešto gledati u izlogu. Priče su nam se, naime, davno razišle.

Stjepan Mesić izgleda da svime time ne razbija glavu. On glumi, mislim sada, no gluma predsjednika države već je, hvala Bogu, prošla. Bilo na televiziji. Dohvatio se neke uloge u nekom tamo filmu na otoku. Reče, a i oni oko njega, da mu dobro ide. Kao ono kad je dijelio transkripte. Uvjerava nas da nije, a svi vidimo da jest. Što ti je pravi glumac! Mogao bi s Radom Šerbedžijom predavati na akademiji u Rijeci. Valjda dekan ne će zbog toga podnijeti ostavku, ponovno. Jedan je to već učinio. Pustimo, ipak, ljude da glume. Uvijek smo bili otvoreni prema tuđincima. Dobro, jesu oni naši, ali su njihovi. Uzmite to kako hoćete. Važno je da nisu Hercegovci jer su oni krivi za sva zla koja stigoše jedinu nam Hrvatsku. Tako kažu njihovi pristaše.

Prebacimo se mi s ove strane granice, bolje je. Naučili smo raskopavati društvena uređenja, a ovo što se ovamo trenutno događa, zaista treba raskopati. Ne mislim nipošto na Hrvatski narodni sabor.

Njega bi raskopali neki drugi, navodno naši. Slavodobitno neki dan uskliknuše u novinama, Dnevni list kažu da se zovu, da nema novca za financiranje Hrvatskog narodnog sabora. Moram priznati da sam se malo trznuo, a onda sam odmahnuo rukom. To oni pišu. Njihovi naši. Neka im bude. Bit će još manje čitatelja. Barem nekih. A i drugih jer ih ne će namirisati svojim.

Na nekom drugom mjestu pročitao sam kako se postaviše prema Hrvatima u središnjoj Bosni, Travniku, tamo gdje je nekada bio vezir i gdje su ubijali naše povratnike iz ovog zadnjeg rata. Mimo svih zakona uspostaviše nekakvu vlast. Na to ih uputi, a tko drugi, nego nasljednica negdašnje Komunističke partije, SDP kažu da se sada zovu. Visoki predstavnik Valentin Inzko uporno šuti. Blagoslovio je klepanje takve vlasti na razini Federacije pa zbog čega ne bi i u nekom tamo Travniku. Išao je prije nekoliko dana po mišljenje kod svojih gazda i sad se osjeća sigurnije. Neka, valja kad nama vladaju pametni ljudi. Ispričavam se što sam neki dan rekao jednom njegovom prijatelju da je plaćenik. Mislio sam, ne smije imati svoje mišljenje, radi što mu se kaže pa što bi drugo bio OSIM plaćenik. Šteta. Bili smo se ponadali da je nešto drugo nego Britanac s kolonijalnim bičem u rukama.

Da je drug Tito tu, bilo bi to drukčije. Znao bi on s ovim tuđincima. Postavio bi svoje plaćenike i bilo bi nam dobro. Čuo sam to jučer na Federalnom radiju. Slušatelj se raspištoljio u tom stilu, a mlađahni voditelj samo štuca, žao mu da nije živio u ta bajna vremena. Ali se sjeća, reče, pionirske marama, hodanja po partizanskim svetištima, štafete. Umalo mi ne kanu suza. A onda se sjetih da je Tito i te kako znao zaobići istinu. Najnovija istraživanja priopćise da je bio zapravo Franc Ambrož, kominternin agent, koji je prisvojio identitet svoga polubrata Josipa Broza Šapajeva, poginulog u Španjolskom građanskom ratu. Polubrat je po tome što mu je majka Slovenka radila kod nekog

Židova u Beču i dogodilo se. On ga je kasnije školovao pa je izvrsno svirao glasovir, govorio tuđe jezike, uglavnom imao ponašanje koje baš ne odgovara bravarskom zvanju. Uz to je imao i sve prste, a njegovu polubratu stroj je odsjekao jedan. Da sve ne bih prepričavao, koga zanima neka radije ode na stranice portala hrsvijet.net i tamo to pročitati. Meni se u svibnju zaista više ne da o čovjeku kojega staviše među prvih deset suvremenih krvnika.

Zaista, tko je na kojoj strani? Samo to Bog zna. Nama je ljudima tek da pokušamo odgonetavati takve stvari. Naročito je to važno u zgusnuta vremena, kao što su ova naša sada. Grješke nisu dopuštene jer odosmo u propast.

Mislih gornjom rečenicom završiti ovo pisanje, ali se na internetu stidljivo pojavi vijest da je umro jedan od prosvjednika glađu na Trgu bana Jelačića u Zagrebu. Ne žele ništa posebno, tek da Hrvatski sabor, nekada državni, na svoj dnevni red stavi točku o, malo je reći, sramnoj presudi našim generalima u Haagu. Političari to uporno izbjegavaju i pričaju o tome kako zatvaraju ta i ta poglavlja u, mnogi kažu, ponižavajućem pristupanju Europskoj uniji. Na radiju malo prije čuh, kratko, da su prosvjednike posjetili ti i ti. O pokojnom ništa. Televizija će potpuno šutjeti. Ali, neka je pokoj vječni svim umrlima za našu slobodu. Uspjet ćemo unatoč svoj šutnji!

DA TI ISPRIČAM PRIČU

Odmah na početku moram se ispraviti. U prošlom tekstu *Njihovi naši*, na samom kraju, prenesoh vijest da je umro jedan od branitelja koji prosvjeduju glađu na Trgu bana Jelačića u Zagrebu. Na sreću, čovjek je živ i valjda će tako ostati još dugo vremena. A nisam imao razloga dvojiti u istinitost vijesti. Objaviše ju razvikana javna glasila, prenijela i ona tiskana, isto takva. Znamo, oni ne podržavaju branitelje pa su zacijelo najupućeniji kad je riječ o nečem lošem po njih. Što su ti ta demokratska, europska... bla, bla, bla javna glasila koja nam nametnuše!!! Hvala Bogu, pročitah malo prije ovog pisanja da su branitelji, po želji generala Ante Gotovine, prekinuli svoj prosvjed. Uistinu Haag čovjeka ne zanima. Na njih se treba obrušiti drugim sredstvima: ispričati im i nametnuti svoju priču jer je duboko ljudska.

Mnogi u ovim krajevima uistinu pokušavaju ispričati neku svoju priču. Pa i ja dok ovo pišem.

Gledam odakle početi. Hajde, neka to bude Sarajevo. Tamo je i naš Hido Bišćević koji je tajnik, oprostite sekretar, nekakvih britanskih izmišljotina za ove krajeve. Kao, pomiruju nas, pomažu nam, a baš ih briga jesmo li zaboravili nepotreban rat s Bošnjacima i njihovo grčevito nastojanje da do toga rata dođe. Bože, Bože, što sve hoda ovom zemljom! U tom, dakle, Sarajevu ministar Suljagić zabrani da vjeronauk ulazi u prosjek školskih ocjena. Njemu je on nebitan. Tko šljivi tamo nekakve sporazume s Vatikanom. Neka se zna tko je beg. Da je riječ o marksizmu, e, to bi valjalo izučavati. Stvarno se bez veze bune ti

religijski predstavnici u multikulturalnom Sarajevu. Upravo neki dan bi objavljeno da se u njega vratilo 145 srpskih i 5 hrvatskih obitelji. Vidiš kako smo napredni. Uz nas je i fra Petar Jeleč. On je pravi dečko. Reče da je inicijativa ministra Suljagića ispravna. Osobno je mišljenja da vjeronauku nije mjesto u školi. Ma gdje je da ga poljubim. Ni kod Amerikanaca ne stojim loše. Njihov veleposlanik u Sarajevu također je stao na moju stranu. Uistinu, sa skučenim, zadržim religioznim razmišljanjima nikada ne ćemo u Europu.

Imate pravo, nezgodan taj Suljagić. Slič mi na Pusića, Zorana, Vesna mu je sestra, koji ovih dana s REKOM-om ustvrdi da su novinari Miklenić i Bujanec ustaški nastrojeni. Povod je bilo gostovanje don Ivana Miklenića u Bujančevoj emisiji Bujica na TV Jabuci. Između ostaloga on se tamo usudio ustvrditi da je pokojni don Luka Vincetić, što ga komunisti naveliko slaviše, bio suradnik zloglasne UDBE. Nije mu predbacio da se dovezao mrtva čovjeka, što bi nekako moglo zazvučati lijepo, nego sasvim nešto drugo. Možda se prepao da Miklenić ne bi počeo govoriti o onima koji su surađivali s takvim zločinačkim organizacijama i još su živi te bi mogli valjati, naročito jugoslavenskom i tko zna čijem još REKOM-u. Tuče Pusić sve u šesnaest. On, bezbožnik, brani bogobožnog čovjeka. Sa strane ozbiljno promatra Teršelička i razmišlja hoće li biti potrebno pojačati vatru.

Kad Pusića malo prođe ovo s Miklenićem i Bujancem, vjerojatno će se uključiti u događaje oko Hrvoja Maleša. Nisam prije znao tko je taj dečko. Tek ovih dana saznah da je novoizabrani Hajdukov predsjednik. Ne pratim toliko šport da bih to morao znati. Negdje se slikao s ustaškom kapom na glavi, to mu uhvatilo i objavilo na internetu. Pa se ti

sad slikaj, ozbiljno ili neozbiljno, svejedno. Uvijek možeš nastradati. Da je na glavu stavio partizansku kapu, ništa se ne bi dogodilo, čak bi ga odveli današnjem hrvatskom predsjedniku. On voli upravo takve kape. Nema veze što su uprljane krvlju stotinama tisuća nevinih. Danak je to revoluciji, sitan danak kad čovjek promisli da se upravo tako kali nov čovjek, čovjek za sva vremena i za sve režime. Samo da ne zaboraviše na druga Tita i štafetu koju je »svjesna omladina« voljela, a stvarno morala, nosati uzduž i poprijeko njegove satrapije. Što su ti bila ta vremena! Ali, još ima svjesnih, kao Radovan Ilić iz Istre koji ovih dana sa svojim pajdašima krenu put vječnog Beograda. Kad su otamo dolazili tenkovi, nedavno, može i on tamo sa svojim mercedesom s morskog trulog Zapada. Oprostite, ovo sam ja malo unio svog razmišljanja, ne bi Ilić o tenkovima. Kopka me samo još nešto. Je li onaj Maleš Hercegovac? Vjerojatno nije, inače bi ga policija već o tome ispitala i to bi bilo objavljeno kao što je objavljeno da je barem tri sata bio kod »islednika« i da se ispričao. – Povero, bedni, Maleš – promrmeljao bi Ilić.

Prije kraja skoknimo malo u inozemstvo. Tužitelj Međunarodnog kaznenog suda (ICC) u Haagu naložio je da se uhititi libijski vođa Moamer Gaddafi. Nije da mi je tog diktatora žao, sačuvaj Bože, dobro je on kod Tita naučio kako željeznom šakom vladati onima koji su ti na ovaj ili onaj način pod nju došli. Samo, počnu li oni tako po svom nahođenju hvatati, tko će sutra od nas ostati? Kucnut će čas da ni ja ni bilo tko drugi ne će nešto ovakvo smjeti pisati, a ni vi čitati. Kad im je do hvatanja, neka ga uhvate, ali zajedno s njim i sve one što vode ove nebrojene ratove od Drugog svjetskog do danas ili do Iraka, Afganistana, manjih ratova i buna o kojima uredno šute. Mi Hrvati ne zaboravljamo ni Bleiburg,

komunističke krvnike i puno toga drugoga. Naravno da su tu i Poljaci, Rusi, Česi, Mađari, Slovaci... Zabilježili su oni puno imena ljudi koje bi trebalo privesti pred lice pravde. Ovako se oni dovezaše Gaddafija i pustiše pobunjenike da ginu kao muhe. Ne daju im oružje jer bi se mogli osloboditi sami. Bude li tako, kako će im pokrasti naftu? Nego to treba polagano, što više nafte u bjelosvjetskim rukama, to više oružja u rukama pobunjenika. Neka ginu kad im se gine za tu njihovu neku slobodu. A i ona je naša.

Hrvati u Herceg Bosni nikako da svladaju ove lekcije. Prije koji dan odlučiše osnovati hercegbosanski Športski savez. Nakon toga imenovaše voditelje odjela Glavnog vijeća Hrvatskog narodnog sabora. Ne da im se utuviti u glavu da samo trebaju slušati i sve će imati. Što ih briga što će biti njihovi nasljednici! Važno je da je njima danas dobro. Ali, ne shvaćaju i gotovo. Čak se prave pametni pa ne žele krenuti malo nasilnijim načinom. Što bismo ih porušili, brale, boy! Naravno da bismo to prikazali kao nešto napredno. Jeste li vidjeli što Austrijanci učiniše ovih dana? Objaviše kolikim su velikim iznosima pomogli, dobro, nije Herceg Bosnu, već Bosnu i Hercegovinu. Ne rekoše ništa o bankama, tenkovima, političkim smicalicama. Međutim, tek je to prava priča, ostalo su naklapanja.

Nasmij se Herceg Bosno i ne daj se. Neka ti je sretan put, ma koliko težak bio i ma koliko trajao.

NJEGOVA RAJA

Nije da uživam u tome, ali ponovno valja svrnuti pogled na komunizam koji nam uporno nameću. Ne kao ono nekada, kroz marksizam i titoizam, već na suvremeniji način. Tako i dalje traje hajka na Hrvoja Maleša, Hajdukova predsjednika, koji stavi ustašku kapu na glavu i dopusti da ga tako uslikaju. Jest bilo davno, ali sada mu to naguravaju na nos. I nikako da prestanu. A središnji Dnevnik, mile nam, kažu javne, TV kuće HRT-a, pokaza neke s partizanskim kapama na glavi. Ni traga osudi, jedino se bojahu da ih izravno pohvale, ali se to čitalo između redaka, ili slika, kako hoćete. Odoše svome vođi, mrtvome, jednom od najvećih suvremenih zločinaca, Josipu Brozu Titu. Jadni nisu shvatili da zvijezda petokraka ni njega nije zanimala, on ih je samo vabio na nju, kao mi miševе s otrovnim sirom. Da ju je volio, stavio bi ju valjda i na svoj grob. Ne mogu oni to razumjeti, pa usput proslavljaju i obljetnicu njemačkog desanta na Drvar. Na stotine partizana izginulo, Tito se spasio, i Velika Britanija je mogla odahnuti. Njezin krvavi dečko nastavlja daljnji put kroz povijest.

Nekada Drvar bi u Herceg Bosni pa onda svjetski silnici rekoše da bi trebao pripasti Republici Srpskoj i koga briga za Hrvate. Njihov visoki predstavnik, koji se voli predstavljati velikim katolikom, došao je ovamo dobro podučен da Hrvate treba maknuti u stranu. Zbog toga ovih dana proključa u Herceg Bosni, a i šire, jednostavno na sve strane. Drznuo se dirnuti u vjeronauk, zapravo komunistički ministar Suljagić, ali to je svejedno, pa ga se dovezao i reis Muhamed Cerić. Padoše i žestoke

riječi. Rasplet čekamo. Dotle Hrvati prosvjeduju u središnjoj Bosni. Komunisti, oprostite SDP, neustavno postaviše svoju vlast u Srednjobosanskoj županiji. Inzko se nije uzbudio. On čak izreče da je za njega završeno konstituiranje federalne vlasti. Kako reče, reče. Fertig. Sad, što je sve išlo mimo zakona, mimo volje hrvatskog naroda izraženoj na izborima, njemu i njegovim pokroviteljima nije važno. Ta ne će oni ovdje živjeti, oni ovdje zarađuju. Nije stoga čudno da sve više jača uvjerenje da je hrvatskom narodu namijenjena sudbina »kolateralne žrtve«. Inzko i igrači iz sjene zdušno na tome rade. Dobro, reći će on da je njegov sljedeći korak rješavanje hrvatskog pitanja u BiH. Drugima to bi smiješno pa ga proglasiše prvim šaljivčinom u BiH. A da bi dokazao da misli ozbiljno, primio je u posjet Živka Budimira, čovjeka koji se predstavlja predsjednikom Federacije BiH. Pa uglaviše da bi Hrvati mogli dobiti TV kanal na svome jeziku. I trebali bi se radovati i slaviti ih obojicu. Svi drugi do sada to nisu mogli, a eto oni mogu. Milina! Ili misle da smo već pretvoreni u manjinu, jer manjine svugdje u svijetu imaju pravo na javna glasila na svom jeziku. U međuvremenu mnogi će ostati bez posla u različitim tvrtkama u toj jednoj Federaciji. Mislim na Hrvate. Nova neustavna komunistička vlast smjenjuje na sve strane. Kočopere se velika slova u njihovim javnim glasilima, kao ono nakon Drugog svjetskog rata. Došli drugovi i povijest počinje nanovo teći. Tko se u to ne uklapa, plaća glavom, doslovno ili metaforički. Tuđe se otima, sebi prisvaja. I time se, rekoh, hvali. Upravo jučer pročitah zapise Srećka Džamonje, Duškova oca. Kad mu drugovi dodijeliše bogato opremljen stan, uživao je u pohvali svojih najbližih kako je tako uspješan. Dotle su stanari vjerojatno išli onim putem što od Bleiburga vodi sve tamo do

Devđelije, poznatim pod nazivom Križni put. Ali, tko gleda na nijanse. Ne uzbuđuje se njihov visoki predstavnik ni zbog Selme Cikotića i Dževada Mlaće. Po njihovoj zapovijedi u Domovinskom ratu odvodili su iz Bugojna Hrvate na put bez povratka. Šuti Inzko, ali ne šute upetljani. Neki se pokajase i za manju kaznu ispričovjediše što su sve i po čijoj zapovijedi radili. Ne razumije taj jezik, austrijski Slovenac. Šuštanje eura nešto je drugo.

U ovoj priči ne zaboravljam ni našu državu s druge strane granice. I dalje se približava Europi, a kad će se približiti ne zna se. Velika Britanija i Nizozemska, stare kolonijalne sile, nešto opet mute. Možda odgovor leži u činjenici koju nedavno čusmo. Uhitili Srbi Ratka Mladića. Prisjetih se da sam prije toga pročitao da se Srpska radiotelevizija ispričala zbog sadržaja emitiranog tijekom 90-ih. Sjećamo se toga dobro, uglavnom ispadalo je da Hrvati sami sebe napadaju, a Srbi se samo brane pa su počeli već od Slovenije, nastavili preko Hrvatske, razmiljeli se po BiH i gazili sve tamo do Kosova. Što ti je usklađenost. Sad će se zacijelo javiti i Britanci. Priča će im se svesti na to da Hrvatsku treba usporiti, Srbiju pohvaliti i požuriti tako da zajedno mogu u Europsku uniju. Kao pravi pripadnici bratstva i jedinstva, regionalnog pomirenja, poslušna REKOM-ova čeljad. Baš mi nešto toplo oko srca zbog toga. Još samo da se taj Vlatko Marković zna izražavati. Što trabunja o tamo neakvim pederima i da oni nisu za nogomet. Kazna u eurima, pozamašna, zavezat će mu jezik. Koliko je sve to lijepo vidjet će 13. lipnja na gay paradi u Splitu. Bit će to jedan od najvažnijih događaja u novijoj hrvatskoj povijesti. Oprostite, nisu ovo moje misli, oni to tako predstavljaju, a neki javni djelatnici, što god mislili pod tim, uporno o

tome podučavaju narod. Samo da im se ne dogodi, a hoće, da im taj ponosni hrvatski puk, rekne i odmahne rukom: – Pederska posla.

Neka su posla i protivljenje nevjernika da papa Benedikt XVI. dođe u Hrvatsku. Briga njih što su u potpunoj manjini i što demokratska pravila ponašanja jasno kažu da i većina ima svoja prava. Oni tuku po Papi i spočitavaju mu poglavito grijeh u crkvi na polju spolnosti, kao da to nije njihov, a ne crkveni plod. Ona nikada nije tako učila, a oni ne prestaju. Ali, povijest ide naprijed pa se potpisuje i ugovor o katoličkim pučkim i srednjim školama u Hrvatskoj. To njih naročito boli. Što ako puk sazna istinu, kako ćeš mu onda prodavati maglu od koje se dobro živi?!

Jesu, stvarno su njegova raja. U povodu Titova rođendana, ako je tada jer ni on nije htio jasno reći kada je, u novinama se pojavi osmrtnica s izljevima ljubavi prema njemu i s potpisom *Tvoja raja*. Staviše i svoja imena i prezimena, u ovoj nakaradnoj državi što je BiH zovu, odnosno što je sklepaše svjetski silnici, po uzoru na klepanje koje započe turskom okupacijom. Poslije se u istim novinama pojavi da je fra Matija Divković otac književnosti u BiH, s nadnaslovom da je ta prva tiskana knjiga u BiH prije 400 godina tiskana na narodnom jeziku. Bože moj, koji li je to i koji je to narod?

Svibanj polako odlazi, dolaze lipanjske zore. Mladić i njegovi tada su u Herceg Bosni dobili po repu, a s njim i Britanci koji su ga podupirali. Obilježiti ćemo te dane jer povijest je bila onakva kakva je bila, bez obzira što o tome govorio haaški udruženi zločinački pothvat. Možda i on i igrači iz sjene dođu do pameti, barem nekada, možda.

AHDNAMITAŠI, ALI NE FRA ANĐELOVI

Nazočih prošle subote čudnom skupu. A mislio sam da će biti nešto uobičajeno. Sastali se književnici Herceg Bosne, hrvatski, tako Statut nalaže. Godišnja skupština, i to još izborna. I sve bi teklo kao po loju da ne bi izvješća o novim primljenim članovima što dan prethodno učini Upravni odbor društva zvanog Društvo hrvatskih književnika Herceg Bosne. Primiše za člana književnika koji niti piše hrvatskim jezikom, standardnim ili nekim od njegovih narječja, niti se priznaje Hrvatom. Bi to jasno rečeno i na skupštini, ali više ručica potvrdi odluku Upravnog odbora. I tako mi konačno postade jasno zbog čega nam Stjepan Mesić čak dva puta bijaše predsjednikom, na stranu sve smicalice koje su pratile taj izbor. Vremena su mutna, opet razni vjetrovi pušu, ne znaš koji će ti sutra zatrebati. Zato stavi u stranu ustrajan hod hrvatskom slobodom. Bože, gdje izgubih nekoliko sati!?

Prilično se dobro u ovo uklapa i obljetnica, kao da je važno koja po redu, isprave zvane Ahdnama. Turski osvajač udijeli je nevoljnom fratru fra Anđelu Zvizdoviću. Prignu li glavu, on i njegovi, bit će im pošteđena. Što mu je drugo preostalo? Uvjeran sam da je pritom mislio da će proći i ova pošast, samo kroz to vrijeme uz sačuvanu glavu treba sačuvati i dostojanstvo. Godine i stoljeća potvrdile su taj stav. Ali, uvijek je bilo i uvijek ima iznimaka, onih što se zaustaviše samo na saginjanju glave, ahdnamitaša, pravih dinamitaša u hrvatskom narodnom biću. Svoj kukavičluk podmetnuše jednom fra Anđelu i proglasiše se umnim ljudima. Svrstaše se među graditelje Federacije, kao jučer njihovi prethodnici među kovače bratstva i jedinstva.

Izgleda da ahdnamitašima, ponavljam, ne onim fra Anđelovim, račune počne kvariti uprava njihove franjevačke provincije. Jasno rekoše

da danas hrvatskom puku nije dobro u državi koja se zove BiH. Uz to pripomenuše da izjave određenih pojedinaca, pa nazivali se oni i uglednima, nisu službeni stav Provincije. Čovječe! Kud sad? Nisu to više oni zadržati, dolje s juga, sad te tvoji mlate. Uglavnom, predstoje zanimljiva vremena, ali ne više na Milodraževu kod Fojnice, jer Hrvati od tamo polako iscuriše i cure, već u čitavoj BiH, sve tamo do Srebrenice.

General Mladić, čije hvatanje izrežiraše za puk ovih dana, reče da on nema ništa posebno sa Srebrenicom, u ovom današnjem vremenu, podrazumijeva se. Neki drugi su tamo klali i neka sada odgovaraju. Te njegove riječi na jedan način ponovi i tzv. tužitelj Brammertz, ili tužibaba, kako djeca vole reći. Ne će ga tužiti za zločine u Hrvatskoj. Tamo su klani neki Hrvati, a to nije tako bitno niti je Mladić osobno to radio. Davno je Marks rekao da su oni talog povijesti. Zna se što se s talogom čini. I pognuše glavu ahdnamitaši s druge strane granice. Tužibaba rekla svoje i ne smiješ se u to miješati.

Biskupu Periću izgleda da se ne da mirovati i shvatiti značaj ahdnamitaša. Izjavi da je do papira potrebnih za obnovu ili podizanje novih crkvenih objekata brže doći u Trebinju nego u Federaciji. A trebalo bi biti obratno, kako nas neprestano uvjeravaju naši ahdnamitaši. Na biskupovoj sam strani, pa kud puklo da puklo.

Ne da se ni Ivan Miklenić, komentator bez dlake na jeziku. Pred predstojeće izbore, tamo s druge strane granice, progovori o trećoj opciji, dakle, mimo HDZ-a i SDP-a. Prvi proigraše povjerenje naroda, a ovi drugi su uvijek bili jezgro ahdnamitaša. Ovo su moje riječi, ne Miklenićeve. Ali, ne će naškoditi njegovu stavu. Pitam se samo hoće li puk konačno shvatiti kako se vodi politika ili će biti kao na skupštini s

početka ovoga teksta. Oni dokazivali da su otvoreni, federalni, a potonji će dokazivati slično. Nisu zadržati, vole svoje tamničare, ne žele se bakćati sa slobodom. Neka netko drugi to čini umjesto njih. Zbog toga i ne će izići na izbore, ali će kasnije revno kritizirati ishod. Žao mi je, ali moglo bi tako opet poći. A tako bih se htio prevariti?!

Prijevari je jamačno sklon Željko Komšić i njegov SDP. Znamo, po drugi put je postao hrvatskim predstavnikom u predsjedništvu BiH, a Hrvati ga tamo nisu birali. No, oni to hoće i hoće, kao dijete dudu. I dobiše. Zbog toga nije čudno da je bio pokrovitelj ovih dana tzv. Danima Ahdname Milodraž 2011. Očito mu nisu na pamet padali nebrojeni što ih taj isti Turčin pobi, žrtve iz Drugog svjetskog rata i iz ovog zadnjeg, Domovinskog. Preskoči sve to lagano, laganice, Željko i njegovi te Ahdnamu proglasiše primjerom suživota. Opa! Ne bi tako ni tzv. Međunarodna zajednica, a upravo ona zna debelo lagati.

I da priča bude potpuna, spomenimo i predsjednika skupštine Udruge hrvatskih novinara u BiH. Na Federalcu ga upitaše, kao i neke druge, što misli o kanalu na hrvatskom jeziku ili hrvatskom kanalu u BiH. I da ne gubimo vrijeme, recimo da je bio žestoko protiv. Od muke se nasmijah. Pa gdje će on kao novinar prosipati pamet ako ne bude hrvatskih javnih glasila, podrazumijeva se, na hrvatskom jeziku? Očito je to preteško pitanje za njega i ahdnamitaše.

Stiže nam i Papa. Neka je blagoslovljen njegov dolazak u namučenu hrvatsku zemlju. On i prethodnici mu uvijek čvrsto stajaše uz hrvatski narod i čupaše ga iz okolnosti koje mu nametaše Ahdnamu i slična poniženja. Još samo da navrati i s ovu stranu granice, prošeće ovim tлом, jer to je njegova zemlja. Oporučno mu je ostavi posljednja bosanska kraljica blažena Katarina. Komšiću, mogao bi to proslaviti. Mi hoćemo.

ANTE

Proslava blagdana sv. Ante u punom je jeku. Devetnice, trodnevnice, mnoštvo puka, ispovijedanje, birani propovjednici. Sve miriše na idilu. A i Papa je s nama bio ovih dana. Dobro, nije ovamo u Herceg Bosni. U njezinu okružju, BiH, nema uvjeta za to. Kardinal Vinko Puljić izreče to vrlo jasno. Uzalud što Herceg Bosna Papu željno iščekuje, kao i on nju. Što su ti uvjeti!

Ova nova platformaška vlada, kako je zovu, u Federaciji BiH kaže da daje sve od sebe kako bi se stvorili uvjeti. Nisam shvatio ni kakvi ni za što. Uglavnom, oni nastavljaju po starom. Diče se kako provode nova kadrovska rješenja u javnim poduzećima. Na stranu što im ta javnost nije dala vlast na izborima. Oni su je prigrabili smicalicama i ne kane se od nje tek tako rastati. Zbog toga ponovno daše velik prostor Slavi Kukiću u svojim javnim glasilima. Sve je do sada išlo naopako, kaže čovjek, oprostite, uvjereni marksist, i on će to sada promijeniti. Možda bi i mogao nešto učiniti kad bi iza sebe imao neka dostignuća. Ali mu ih priznaju samo oni što se vole nazivati lijevima i u manjini su, barem u hrvatskom puku, dok oni drugi, većina, odmahuju rukom. Ne pomaže tu ni rukoljub s nekakvim pravašima i nekakvim koji bi radom, na njihov način, do boljitka. Sve je to vraćanje u jugoslavenske vode. Puk je opet jasan. Reče da pavelićanci i kvazikomunisti zaustavljaju sve razvojne projekte. Misli se na Hercegovinu, Bosna je nešto drugo.

Dok se sklepana Federacija polako urušava, dotle njezini stvaratelji šute o svemu. Umjesto toga pričaju bajke o nužnosti ovoga i

onoga da bi se ušlo u NATO, EU i u što sve ne. Tamo nas, navodno, čeka med i mlijeko. Još samo da se ti Hrvati ušute i ne postavljaju nezgodna pitanja, kao ono o svojoj ugroženosti. Budu li uporni, nešto će se morati uraditi. Poslat će nam prijatelja Borisa Tadića da se zauzme za naš položaj. Nedavno je u Bruxellesu rekao da se mora naći rješenje za Hrvate u BiH. Hajde, ne ćemo plakati od radosti. Čovjek radi svoj posao, državnički. Naum je dogotovljen i treba krenuti u njegovo ostvarenje. Bit će tu još puno nijansi, ali ishod vodi prema jačanju uloge Srbije, što bi rekli Britanci. Prevedeno, Zapadni Balkan kuca na vrata, ma što to značilo.

Domovinski rat bio je na trenutak odagnao britanske sablasti na ovim prostorima. Bili smo svoji na svome. Pa su nas onda stiskli i traje to do današnjih dana. Ni tzv. ulazak Hrvatske u Europsku uniju ne će ponovno zaustaviti takve stvari. Sredstva će biti drukčija, a cilj isti. Zbog toga nas korak po korak iznova razoružavaju, samo sada to čine gospodarskim putem. Kad se dovoljno zadužimo, zategnut će omču. I onda slijedi ples po njihovu taktu. Ipak, ne treba gubiti glavu. Dobili smo rat, unatoč raznim pomno razrađenim naumima. Prolistajmo malo stara javna glasila ili otiđimo na internet. Napadač bi se našao u škripcu pa bi onda oni, uglavnom predvođeni Britancima, počeli s nizom beskrajnih i praznih razgovora dok napadač ponovno ne bi vratio snagu. I krvava igra je išla dalje, a oni, kao, ne mogu pronaći odgovarajući odgovor na nju. Naravno, pritom bi htjeli da ih shvatimo kao ozbiljne ljude.

Priča je ovo, nekako se podrazumijeva, s obiju strana granice. Puno je toga istoga. Ipak, ima nešto u čemu se te dvije države razlikuju. Ovamo za sv. Antu ne će biti *gay pridea*. Puk to naziva: pederi dolaze, ali

ja ne ću. Natovarit ću si kojekakve tužitelje na vrat, a puk može pričati što hoće, njemu nitko ništa ne može. Pobuniše se zbog toga tri kršćanske crkve. Rekoše da homoseksualnost podriva opstojnost osnovne ćelije društva. Ovamo, pak, dolaze neki drugi. Javna glasila izvijestiše da su to Rade Šerbedžija, Matija Bećković i Rajko Petrov Nogo. Ne znam kome točno dolaze, pa ne ću o njima, samo se prisjećam da jedan od njih reče da ćemo se »još ćerati«.

Hrvatskom puku nije ni do kakvog »ćeranja«, imaju oni pametnijeg posla, iako se ne će dati ako do »ćeranja« ipak dođe. Između ostaloga, ovih će dana proslaviti imendan svog voljenog generala Ante Gotovine. Zajedno s njim proživljavaju njegove i svoje tamničke dane. Za sv. Antu čestitaju mu imendan i slave sv. misu za njega i za hrvatsku domovinu. Blaga jakost slomit će sve prepreke i poteškoće pretvoriti u pobjede. Samo treba izdržati, kao i uvijek do sada.

SILEDŽIJE

Nije se još stišala bura oko *gay pridea* u Splitu. Njih 200 nasrnulo na čitav jedan grad. Javna glasila, političari, članovi pedofilske stranke iz Nizozemske kažu, istina, drukčije. No, to ništa ne mijenja na stvari. Nismo slijepi kraj zdravih očiju. Ili možda jesmo?

Na um mi pada događaj iz autobusa, još tamo iz komunističkih vremena. Prepričao mi ga jedan poznanik. Kad je autobus stao na prašnjavoj postaji, a stajao je kraj svakog telefonskog stupa, u njega je ušao dečko u kratkim hlačama i majici koja je bila preuska za njegove nabujale mišiće. Odmah se skrasio na sredini, stao i raskoračio. Za nekoliko trenutaka s dva je prsta iz džepića na majici izvukao stotinu njemačkih maraka i zaviknuo: – Dobiva ih onaj tko mi opsuje majku!

Ali, nitko ništa nije čuo, gledali su nekamo u stranu, podosta njih pred sebe jer bi se moglo dogoditi da siledžija upita zbog čega zure u njega. Nakon još nekoliko uzaludnih poziva, otišao je nekamo drugdje potražiti sreću.

Kamo sreće da su i ovi iz Splita sreću potražili negdje drugdje. Mogli su tako skoknuti do Nizozemske, Velike Britanije i svih onih koji ovih dana raspredaju o hrvatskoj nesnošljivosti. Ta svejedno im je, središta moći iz sjene uredno plaćaju. Ali njima se tamo ne ide. Papa nije u posljednje vrijeme hodio tim krajevima, a i kad hodi, ne dočekuju ga oduševljeno kao u Hrvatskoj. Njegove riječi treba gurnuti u stranu. Najbolji je način ubaciti nešto drugo da se o tome raspreda. Onda će zaborav već učiniti svoje.

Pustimo, dakle, više Split i istovrsna događanja ovih dana diljem Lijepe Naše i upitajmo se koliko se sjećamo Papinih riječi. Progovori on o obitelji, njezinu zdravlju, njezinu doprinosu društvu, kao i o savjesti koja bi trebala vladati tim društvom. Jesmo li ga poslušali i zapamtili ove i druge njegove riječi ili je to sve što nam još malo odzvanja u ušima? Ma, vjerujem da su Papine riječi pale na plodno tlo. Valjda smo i prije nešto slično živjeli! Nismo siledžije i ne pokušavamo na silu nekoga uvjeriti u nešto svoje, čak i pod cijenu da izvučemo deblji kraj.

Herceg Bosna izgleda još nije zanimljiva gospodarima spomenutih gay prideova. Ima tih drukčijih, kako sebe vole nazivati, kao i pedofila, kriminalaca, nastranih..., samo se time javnost previše ne izaziva. Tek oni koji si umišljaju neku suvremenost, vole o tome raspravljati. Ovdje su na redu političke provokacije. Upravo maloprije pročitah kako Valentin Inzko, kojemu tepaju da je visoki predstavnik, izjavi da je pokretanje procedure izbora Slave Kukića za predsjedatelja Vijeća ministara BiH početak obećavajućih procesa... Dalje nisam htio čitati. Kako nelegalno uspostavljena vlast može uspostavljati legalne stvari? Sve je to zidanje kule od karata, ali briga Inzka za to. Neka se narodi svađaju, država propada, on i njegovi dolazit će i dalje ovamo za visoku plaću i pričati nam priču o pomirenju, odgovornosti, marljivosti... Autobus nikako da stane, ima izići. Ili da se usprotivimo pa kud puklo da puklo!?

I neki bosanski franjevci baciše se na uspostavljanje reda u BiH. Ovih dana zajedno sa skupinom raznoraznih između ostaloga potpisaše neki apel ili tome slično. Prije toga dokazivali su da ne govore u ime franjevačke provincije kojoj pripadaju. Ne bih se petljao u to, samo mi je nešto nelogično. Izjava koju je u javnost pustilo vodstvo provincije nigdje

ne spominje imena, tek kaže da nitko nema pravo govoriti u njezino ime i da svi koji to čine govore tek u svoje vlastito ime. Sasvim jasno i ništa čudno. Sve je u skladu s kanonskim zakonom i zakonom koji vlada u društvu. Ali oni se nađoše prozvani, rekoše da govore u svoje ime i onda udariše po spomenutoj izjavi. Zbog čega ako te se uopće ne tiče? Ili ti je možda izmakla stolac na kojem si običavao sjediti?

Nije Crkvi zaista lako u ovo suvremeno vrijeme jer ju tuku sa svih strana. Uzmimo opet sveprisutnoga don Ivana Grubišića. Čovjek izjavi da su oni što su se djelatno suprotstavili povorci prkosa, oni kažu ponosa, sve to naučili na vjeronauku i u školi. Bože, gdje on živi! Da je partizanija na djelu, zacijelo bi bio komesar.

Klica nasilnosti osjeća se i u kulturi, s obiju strana granice. Javna glasila izvijestiše da se osniva BANU BiH (Bošnjačka akademija nauka i umjetnosti). Podrazumijeva se, neka ljudi osnivaju što hoće, međutim, bit je u tome što vrište na takve hrvatske pokušaje. Nikako shvatiti da ako želiš živjeti u miru, onome drugome kraj sebe moraš dopustiti isto ono što tražiš za sebe. Društvo hrvatskih književnika ovako se ne ponaša, iako su učinci tu negdje. Imaju članova s ove strane granice, ali je teško da ti članovi uđu u njegovu upravu, kao na izbornoj skupštini prošlih dana, ili da dobiju neku nagradu. Osnivanje ogranka je trenutno potpuno nemoguće, uzalud što Matica hrvatska dokazuje da je takvo nešto itekako moguće. Dokazuju to i mnogobrojni članovi, ali politika uporno šapće nešto drugo uz potporu sluganskog mišljenja da je ona granica prema Bihaću ili Posavini Kineski zid.

Što sad? Jednostavno, i dalje treba imati zasukane rukave. Da bi nam hrvatska njiva bila plodna, moramo ustrajno čupati korov i sve druge nametnike. Pametni iz Europe tada će primijetiti da im je drago da smo u njihovu društvu. Ovi su dosadašnji prevaranti i probisvijeti.

ZDRAVLJE

Ugrijalo sunce u Herceg Bosni, neprestano se broji sve više i više stupnjeva, negdje u susjedstvu crpkom izvlače vodu i nešto zalijevaju. Je li trava, je li nešto posađeno, nije važno, važno je da ljudi ne miruju, da žele nešto stvoriti. Popodnevena je idila i zahvalan sam Bogu da u njoj mogu uživati.

Znam, ovakve idile nekada nije bilo. Nije to ovisilo o ljudima, nego o društvenim uređenjima. Zaustavljana je svaka poduzetnost, nije se tražilo razmišljanje. Naravno, riječ je o komunizmu. Oni koji nisu živjeli u ta vremena, mogu na primjeru komunističkih nasljednika vidjeti kako je to izgledalo. Ne treba ići daleko, može se samo skoknuti do Sarajeva i »partije« koja se tamo razbaškarila pa nam tako izabraše podobne Hrvate, o čemu već govorismo, koji uporno trče za vlašću. Ma što ima narod pričat, oni su rulja, mi znamo kako ići u svijetlu budućnost! I zaustaviše demokraciju. Ponovo izmili ulizništvo, naredbe odozgor, prijevara, snalaženje bez obzira na ćudoređe, podmićivanje, stvaranje protivnika, nerad... treba li još? Eto, to je komunizam, a one njegove priče o socijalnoj pravednosti i sličnome neka se objese mačku o rep.

Neizravno ga prokaza i Kraljica Mira koja već tri desetljeća dolazi u ove naše krajeve. A učili su nas da smo kontrarevolucionarni, zatucani, konzervativni, jednostavno nepopravljivi. Kraljica Mira na to se jamačno nije obazirala. Podrazumijeva se da smo imali i imamo svojih slabosti, ali smo se trudili usvojiti taj novi govor i posvjedočiti ga dalje. Ništa se drugo nije tražilo. Ubrzo se i preko granica čulo za sva događanja pa pohrliše s raznih strana – ne vidjeti što se to događa, nego napiti se zdravlja koje je odatle počelo obuzimati svakoga onoga tko mu se prepusti. Istina,

ponekada smo svojom slabošću znali sve to nekako zamagliti, ali ništa nije moglo zaustaviti novi hod . Sada već možemo reći da je svaka bojazan o čemu je točno riječ i dokle će to trajati, došla svome koncu. Kraljica Mira podigla je na našim prostorima suvremeno lječilište koje je uz to potpuno besplatno. Treba samo biti čovjek i ništa više. Ako si uz to i vjernik, još bolje. Ne ostaje nam, dakle, prebrojavati koliko ljudi dolazi, nego zapisivati plodove zdravlja koje Kraljica Mira nudi široke ruke.

Ujedinjeni narodi, koji se diče suvremenošću, za ovo kao da nikada nisu čuli. Umjesto jasnoće i zdravlja, oni mute vodu. Pročitah da su nedavno tijesnom većinom donijeli, kako kažu, povijesnu rezoluciju kojom se ozakonjuje jednakost osoba bez obzira na njihovo spolno usmjerenje. Naizgled mala rečenica, a puno loših posljedica. Na um mi padaju dječja prava. Tko im jamči... Da, jasno mi je. Zar zaključci mogu biti drukčiji kad se dopušta da djeluje stranka koja podupire pedofiliju? Riječ je o Nizozemskoj, onoj državi koja je podigla silnu galamu kad nedavnih dana šačica tih s drukčijim spolnim usmjerenjima nasrnu na Split. Mislim, napali su Splićane, a ne te druge. Tako bi uradili i da su se Splićani uputili u Nizozemsku pred vrata spomenute stranke. Njihova spolna usmjerenost je izgleda nezdrava, neprirodna, protiv ljudskih prava. Sad, što ni tih s tom drugom usmjerenošću ne bi bilo da oni i drugi nisu takvi, nije valjda neka druga priča? Naša je to priča, htjeli mi to ili ne.

Onaj tamo netko izgleda još zalijeva. Crpka radi. Voda donosi život. Kao ona krsna našoj duši. Nestane krivih mišljenja i krivih usmjerenja, shvatiš kojim ti je putem ići makar osjećao da to nije lako. Potpuno je isto sa svake strane granice po čitavoj kugli zemaljskoj.

Znam, svakome su njegove granice bliže pa se tako i meni čini da ovi naši političari konačno trebaju progledati. Mi drugi, pak, trebamo štititi zdravlje takvih zdravih. Tada će i Marijana Petir znati da nije sama u trenucima kada je napadaju oni s drukčijim spolnim usmjerenjima, iako ona ne napada njih. Samo je drukčija i ništa više. Govori o obitelji sastavljenoj od muža i žene, djeci koja rastu u takvoj zajednici, nosi križ oko vrata koji joj pomaže ostati uspravno u svakodnevnim poteškoćama. Znam, vama je to prirodno, ali njima nije.

ŽIVOT IDE DALJE

Nedavno se u Švicarskoj sasta skupina Bilderberg. Čine to još od 1954. Ime im potječe od hotela u kojem su se prvi put našli. I neprestano je to bilo tajno. Tek u novije vrijeme, zahvaljujući internetu, ne mogu više u miru obavljati svoje skrivene poslove. Ljudi odvažna duha, pravdoljubivi, ponekada i pustolovi, ušli su im u trag. Saznalo se da razgovaraju o raznim trenutnim bitnim pitanjima. Ne bi trebalo dizati galamu da samo razgovaraju. Oni pritom i zaključuju te to provode u djelo do sljedećeg sastanka kada će o svemu položiti račun. A oni su bankari, političari, vlasnici javnih glasila, jednostavno ljudi koji imaju u rukama veliku moć. I gdje je tu sad demokracija, biranje vlada i predsjednika? Nigdje, to je čista tiranija, pokušaj da kugla zemaljska postane veliko poduzeće kojim upravlja klika koja je sama sebe odabrala za to.

Ovi bilderbergeraši kao da potječu iz nekih struktura koje bi se otrovno htjele obviti oko Herceg Bosne. Osokoljene upravo njima i dalje nastavljaju darmarom na ovim prostorima. Smjenjuju sve po redu, tuže, htjeli bi zatvarati. Nije ih briga za štetu i posljedice. Bilderbergerovci su iza njih. Sjetimo se samo lorda Carringtona, lorda Owena, Ashdowna, Bildta. Sve cvječka do cvječke koje zaudaraju otrovnim mirisom. Hrvati u Herceg Bosni dobro znaju kako djeluju. Zaboravimo Holbrooka i njegovo čedo Daytonski mirovni sporazum. Zaustavi rat koji su njegovi raspirivali, ali plamen nije bio poslušan pa sprži njihove naume te zbog toga nakaradno podijeli državu BiH. Sve jasno: opet narode u njoj treba držati jedne protiv drugih dok ne kucne čas za novo miješanje karata.

Sad na nebu predaje račun o svemu. Ovi, pak, ovdje trebali bi ga predati nama. Život ide dalje i ne ćemo se maknuti s ovih prostora unatoč svim njihovim silnim nastojanjima. Istina, teško da će se odavde maknuti i njihovi pomagači. Ta gdje bi mogli ne plaćati poreze, kupovati glasove, ubirati postotak, ostavljati bez plaće ljude u svojim tvrtkama, strinama i tetkama davati radna mjesta... toga jednostavno nigdje nema. Znaju oni kako se to radi, očevi im vjerno služiše Partiji pa im prenesoše mudrost. Ali, život i dalje teče unatoč i njima. Sve zajedno odnijet će ih vjetar, a povijest će pričati o nama spominjući se djela koja smo stvorili u teška, neskla vremena.

Dok razmatramo o svemu ovome, nemojmo zaboraviti ni Bodu Hombacha. Njegova je šapa nad mnogim javnim glasilima u državi Hrvatskoj. Vlasnik je WAZ-a, a taj je vlasnik EPH, koji je opet vlasnik većine javnih glasila u našoj sredini. Demokracija? Ali, i on se vrzma oko bilderbergerovaca te je sustvaratelj programa europske komunističke, oprostite, Socijalističke internacionale. (A i nema neke velike razlike.) Puno je toga povezano, samo nam to nitko ne govori da ne bismo shvatili koje su prave namjere. Počnemo li shvaćati, zasut će nas Big Brotherom i sličnim smećem. Pokušat će nam nametnuti razmišljanje je li taj i taj u tom smeću dobro postupio ili nije. A da bismo mogli odgovoriti, trebamo to gledati. Pa će nam još ukrasti i vrijeme koje smo mogli uporabiti za puno pametnije stvari. Mreža je, dakle, unaprijed postavljena i čeka ribice da se u nju uhvate.

Imajući takve stvari u glavi, nisam se naljutio neki dan. Pozvali me da govorim o pobijenim hercegovačkim franjevcima. Iz tuđine su, ne znaju o tome, a i komunizam im je tuđ. I govorio sam. Na kraju mi

darovaše hrvatsku zastavu. Ugodno sam se iznenadio. Tek kasnije saznadoh da su mislili kupiti onu plavu, s onim zvjezdicama, za koju kažu da je zastava BiH. Pa im je vodič rekao... Valjda su nešto shvatili od tih njegovih riječi. Dosta je barem i to da jednom Hrvatu, pogotovu onom iz Herceg Bosne, ne mogu darovati nešto takvo. Dobra je to podloga za razmišljanje i traži odgovor.

Spremam se napraviti letak na raznim tuđim jezicima koji će kratko reći o važnosti Širokog Brijega za Herceg Bosnu, Hrvatsku, Katoličku crkvu. U nekoliko rečenica pokušat ću im ispričati našu priču. Hoću li uspjeti? Nego što, već je i pokušaj uspjeh.

MREŽA

Ma nisam u hladovini iako je ljeto. Trebat će naravno i to. Upeklo sunce, ljudi se odmaraju, zbog čega ne bih i ja? Dok razmišljam o tome, pade mi na um ribolov. Ono, baciš mrežu, odeš za svojim poslom, more prolazi kroz okna mreže, ali ne i riba. Ona se uhvati. Može se spasiti samo ako sve to nije predviđeno za nju, naravno do neke buduće prilike kad će stvari biti drukčije postavljene.

I nasmiješio sam se. Vidimo li mi da to rade i nama ljudima – nama, Hrvatima u Hrvatskoj, kao i nama u Herceg Bosni, nama, manjini u susjednim zemljama, nama, iseljenicima? Razlika je samo u tome što se mi u Hrvatskoj znamo pridružiti ribarima. Mislimo da smo slobodni, a ono smo odavno u mreži.

U posljednje vrijeme pratim sve to najviše kroz pojam »federalizacije«. Nije riječ samo o predstavi koju svakodnevno igraju političari. Dobro su oni plaćeni za to, barem neki, mislim na one sitnije ribe koje se nemilice hvataju u mrežu koju ti političari neprestano krpaju. Postalo nam je tako svejedno kojim se jezikom piše i govori. Utuvili su nam u glavu da je važno da se razumijemo. Nemam ništa protiv, ali ja i razni drugi razumijemo još neke jezike pa bi se i to moglo i trebalo rabiti. I kamo smo stigli? Možda da stavimo nešto nakaradno kao jul/srpanj (obratno je rijetko) ili da proglasimo ozemlje slobodna govora? Neka svatko brblja kako zna, pa tko razumije razumije. Tada ćemo lakše progutati i Međunarodni ljetni festival Počitelj 2011. Događa se tu pokraj Čapljine, počeli su ga oni iz Čapljine pa se onda umiješaše dečki iz

Sarajeva i krenuše kola drukčijim kolnim trakom. Ne vidjeh da se netko nešto posebno uzrujao. Bilo je onih po kavanama, preko mobitelskih porukica, e-pošte, ali ne dopire to daleko. Tješimo jedni druge i ništa više. Čujem, ipak, da će svjesni pokušati spasiti što se spasiti da. Vidjet ćemo što će biti. Herceg Bosna im želi uspjeh. Ne drži im palčeve, to rade Ameri, a oni trenutno i te kako podržavaju ovakve rabote. Njima je federalizacija doseg ljudskih prava. Nisu je, naravno, preslikali kod sebe, kao ni Britanci u liku Engleza. Oni pod okupacijom drže Sjevernu Irsku, Malvine i puno sličnoga te usput viču da su Europljani, a mi da smo zabiti Zapadni Balkan, regija, naravno i jugosfera. Kad smo već kod nje, je li nam promaklo da se Tim Judah ponovno javio u časopisu The Economist? Razglaba pajdo upravo o njoj. Ne kao vi i ja, nego onako s visine, kolonizatorski. Htio bi mu čovjek svašta reći, ali čemu? On jednostavno ne shvaća da biti kolonizator nije nimalo u duhu ljudskih prava. Zapravo shvaća. To je za njega i njegove, za druge je uhvatiti se u mrežu što je oni uporno pletu.

Nije da sam poludio za Kerumom, zbog raznih razloga, međutim, čovjek zna pletiti svoju mrežu, a istodobno rasplićući nečiju drugu. Najprije podbode razne orjunaše, jugounitariste, jugosferaše, globaliste, o komunjarama ne ćemo, s namjerom da splitsku obalu proglasi Obalom dr. Franje Tuđmana i još na nju stavi njegov spomenik. Kao da je dirnuo u osinje gnijezdo. Argumenti ne frcaju, ali zato frca zapjenjenost. Kamo sreće da je ono prvo pa kud god okrenula ta zamisao. Svima bi to koristilo. A onda dođe i drugi Kerumov prijedlog. Koliko vidim nije riječ o sunčanici, dobro izgleda. Reče da će na Marjanu, dakle iznad Splita, podići najveći spomenik Isusu Kristu na svijetu. Veći od onog u Rio de

Janeiru, Peruu. Mila majko, kako sad ruknuše! Ni to ne bi dosta pa pridoda da će spomenik postaviti na onom mjestu gdje se nekad kočoperilo ime druga Tita. Graja još traje. Kerum je dobro zabacio mrežu. Stvarno me zanima kako će sve završiti. Ujedno me i golica pitanje zbog čega to jedan Split ne bi bio podoban za takve pothvate? Pitam čisto ljudski, na stranu Kerum i bilo koji drugi zagovaratelj ovih namisli. Može i drukčije. Smije li Split postati hrvatski, sprati sa sebe crvenu boju, boju drugova i njihovih zločina, boju koja nimalo ne pristaje lijepom hrvatskom biću? Naravno, smije li Split biti i kršćanski? Drugovi mu namijeniše joint i te stvari, mi mu namijenimo ljepše sutra – s Hrvatskom i Bogom ruku pod ruku.

Trebat će o svemu ovome raspraviti na tržnici, na ulici, uz čašu dalmatinskog vina i komad ribice, onako kako su to Dalmatinci uvijek činili. Zbog uznapredovala lova i puno mreža moram reći da se podrazumijeva da su oni Hrvati, čistokrvni, ne neka nova narodnost ili narod na vidiku. I to je bila opaka mreža bačena u more našeg bića.

POLOMLJENA KRILA

Kako dosadašnja istraživanja pokazuju, bilo je to 1944. Vraćali su se iz bombardiranja naftnih polja u Rumunjskoj. I bili su pogođeni. Gore su bili Amerikanci, pucali su Nijemci, a ozemlje današnje Herceg Bosne, Stubica kod Ljubuškog. Trojica su se uspjela spasiti, osam ih je poginulo. Poslije rata njihovi su došli po svoje poginule suborce. Obavile su to vlasti s jedne i druge strane. Seljane nitko ništa nije pitao. A oni su tog preostalog odmah po padu dostojno pokopali. Zajedno s njegovim padobranom izvrsne kakvoće i lisnicom. Kad mu nisu to dirali, naravno da mu nisu dirali ni vojničku pločicu oko vrata.

Vrijeme današnje. U zgradi ljubuške Općine sjedimo s američkim vojnim izaslanstvom. Načelnik Općine, pročelnik Povjerenstva za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugog svjetskog rata i poraća na području općine Ljubuški i mi, članovi povjerenstva. Amerikanci su već obavijestili svoje pretpostavljene u Europi i na Havajima. Mi smo obavijestili same sebe, jer su nam srušili politički okvir. Duboko nam zahvaljuju na čuvanju groba njihova sudruga, na otkopavanju njegovih posmrtnih ostataka, na obavijesti o svemu tome. Primamo to k srcu.

Promatram mlada vojnička lica, ovdje u Herceg Bosni, daleko od svoje kuće, s kojim su dostojanstvom prišli ovome zadatku, ne samo osobno, nego i kao pripadnici određenog političkog i vojnog ustroja, pa se sjetih ratnih vremena, vremena kada je stasavala Herceg Bosna. Isto dostojanstvo u očima i u pokretu. Danas toga više nema. Rekoh, razbili su nas. Ali ima bojovnika koji ne spuštaju glavu na spomen tog doba.

Upravo sam sinoć ili noćas s nekima o tome razgovarao. Ostali su na istim položajima. Kad su Amerikanci, Britanci i ostali ovdje napravili to što su napravili, stizale su im ponude da svoje sposobnosti stave njima na uslugu. Nisu pristali, odnosno jesu ako to znači služiti svome narodu. Pa kad se probitci poklope... Davali su im i vrijeme za promišljanje, a oni su bili jednako uporni sjećajući se riječi svoje bake i pogleda svoje majke. One su prenosile obiteljski duh kroz huda stoljeća.

Amerikance nije pratio prevoditelj Hrvat. Razumjeli smo ga, ali ovo je ipak Herceg Bosna. Njih to toliko ne brine, važno im je da posao ide naprijed. Istina, ponešto u posljednje vrijeme izgleda naučiše. Ameri i Rusi okrenuše drugu ploču. Priznaše da Hrvatima u današnjoj BiH nije lako kako neki uporno pokušavaju sve to prikazati. Stavljani su u podređen položaj. Oni to nisu rekli, ali mi znamo da su i sami u tome sudjelovali. Svođeni smo u položaj zarobljenika, uzimana nam je lisnica iz džepa, naše identifikacijske oznake. Pregrmjeli smo sve to preko glave i danas smo tu gdje jesmo. Pomažemo čak jednoj svjetskoj sili i ona nam je zahvalna pa nam svi priznaše barem malo za pravo, tamo u srednjoj Bosni. Kažu, »platformaši« nelegalno uspostavili vlast u Travniku. Hrvati ne slave jer je to odavno istina. Oni su samo pokazali da se može uspjeti ako si uporan i u pravu.

Kako bi bilo dobro da nam i trenutni hrvatski predsjednik oda barem malo počasti! No, njemu titra pred očima od crvene boje kojom se zalila njegova obitelj. Nikako da shvati što je to dobri duh hrvatskih ljudi. Zbog toga prilikom obilježavanja obljetnice genocida u Srebrenici izjavljuje da se to nikada ne smije zaboraviti, a za Bleiburg i Križni put, kada je ubijeno na desetke puta više njegovih sunarodnjaka, ima sasvim

drukčije riječi. On bi to rado zaboravio, kao i svi okupljeni oko njega. Kako da se onda hrvatska država, o ovoj bosanskohercegovačkoj suvišno je trošiti riječi, na američki način odnosi prema palima za slobodu, palima na svome obiteljskom pragu, a ne negdje daleko od kuće? Umjesto toga ona ih šalje u tamnice da bi se nakon jednog vremena izjednačili napadač i žrtva. Svi su činili zločine, svi su, dakle, zločinci i treba im postaviti određen politički okvir da to više nikada ne čine. Neviđen domet demokracije!

Bacam oko prema nekim prošlim vijestima. Jedna od njih kaže da je izišao zadnji broj britanskog tabloida *News of the world* (Svjetske vijesti). Gorko se nasmiješih. Pravi kolonizatorski naslov. Opijali su se ili su ih opijali nekom umišljenom svjetskom veličinom. Oni su gospodari svijeta. A upravo mi pristiže i e-poruka u kojoj očevdac izvješćuje o švicarskim bankarskim isplatama ubojicama državnih vođa i drugim sličnim stvarima. Radilo se o prljavom djelovanju Bilderberg skupine. Iznosi sve to u javnost da takve stvari postanu teško izvedive. Opasno je, ali on se usudio. Volio bih da to pročita što više ljudi, ne samo iz Herceg Bosne.

ISTA RUKA

Iznenadi me ovih dana razgovor s visokim predstavnikom tzv. Međunarodne zajednice Valentinom Inzkom ovdje u Herceg Bosni i BiH. Rasteglo se to na nekoliko novinskih stranica. Nisam sve čitao. Ono što jesam, dovoljno mi je kazalo. Ili je on nesposoban za takvu službu pa ponavlja stavove koji nipošto ne stoje u stvarnom okolišu ili nas drži tolikim budalama da misli da mi ništa ne opažamo. Bilo što da je na stvari, ne valja. Kao melem na ranu dođe slika gdje svira orgulje u svojoj mjesnoj crkvi, katoličkoj, podrazumijeva se. Valjda bi nam to trebalo biti jamstvo da nam želi dobro. Da ne bi! Sviraj ti i dalje Valentine, a nas ostavi na miru kad ili ne znaš kako treba ili ti to ne daju. Ne sviđa nam se ni jedno ni drugo.

U Srbiji Hrvati manje-više uredno šute. Tamo nisu konstitutivni kao u Inzkovu carstvu, nego su manjina. U prošlom ratu jedan dio poubijaše, jedan protjeraše, jedan ostade. A rat je bio ovdje, ne tamo. I izgleda nikomu ništa. Ne govori se o povratku, podnesenim žrtvama, ni o čemu. Jedino ih pokušavaju pretvoriti u nekakve Bunjevce. Tada će ih biti lakše utopiti u većinsko stado. Hvatanje Gorana Hadžića na tom je tragu. Nisu se srbijanske vlasti odjedanput opametile pa odlučile prestati govoriti o »regionu«, jugosferi, zapadnom Balkanu i raznim drugim smicalicama. On jednostavno sad ima cijenu koju više nikada ne će imati. Hrvatska, po svemu sudeći, ode u EU, a ako joj se želi smetati na tome putu ili je jednoga dana stići, Hadžić stvarno mora biti maknut. Drugog izlaza nema. Dok mu je, dakle, cijena visoka i dok se drugi ne snađu, treba ga

prodati. Voditelji igre znat će to nagraditi. Zar nismo čuli njihov pljesak i kad uhitiše Mladića, i kad uhitiše Hadžića? Teško da će hvatati još nekoga. Ako i budu, opet će to biti sitne ribe, izvođači prljavih poslova. One jače se ne dira. Kad bi ih se dirnulo, došlo bi se skroz blizu vrha, a to se ne smije dogoditi. Ista je uistinu ruka koja svime upravlja. Zbog toga čuva svoje prste, bez obzira što su radili i kako bi ih sve trebalo kazniti.

Trenutni hrvatski predsjednik Josipović pravi se kao da ništa ne shvaća. U stvari glumi mirotvorca pa je na Brijune pozvao i članove Predsjedništva BiH. Među njima je jedan, Komšić, koji se predstavlja hrvatskim predstavnikom iako ga Hrvati nisu izabrali. To Josipovića ne smeta. On čisti »region« kao što je nekada drug Tito čistio nesvrstane. Nije mu mrsko kad ga uspoređuju s njim i kad kažu da se i on nekada ovako provodio na Brijunima. Sitnica mu je to što je dotični svrstan među deset najvećih zločinaca u suvremenoj povijesti. On je nekad bio njegov gardist, a otac mu njegov vojnik. S druge strane savjetuje ga jedan od njegovih bivših poslušnika, koji ga se nikada nije odrekao, Lončar. Kao nekada u dobra stara vremena kad se znalo tko uhićuje i tko je uhićen. Jedino su leđa uvijek bila hrvatska. Istina, uhićuje se i danas, ali nije tako lako reći zbog čega. Uzmimo za primjer Sanadera. Zar mislimo da je uhićen samo zbog lopovluka, mita i sličnih stvari? Više mi se čini da je, svjesno ili nesvjesno, bio prst koji zbog nečega više nije obavljao svoju službu pa je trebao biti odstranjen. Da je trenutnim njegovim tužiteljima do istine, između ostaloga, postavilo bi se i pitanje kako je uopće došao na vlast? Međutim, o svemu se tomu uredno šuti iako su velike naznake da je bilo raznoraznih mučki i krađe glasova. Gazde tako odlučile. A

odlučiše i da banke u inozemnom vlasništvu harače među hrvatskim pukom s obiju strana granice. Njegove ne smiju biti, jer tada ne bi prihvatili ulogu roba. Razmislili bi svojom glavom pa bi zarađeno počeli ulagati u svoje krajeve. To, pak, tako ne može. Njima je raditi, a neki će drugi uživati.

Slike su to što se prelijevaju s obiju strana granice. Borimo se s pohlepticima, probisvijetima, huljama i ljudima svih boja. Nastoje to činiti i drugim narodima, ne samo nama. Ne će nam to biti utjeha ako se ne odlučimo oduprijeti, kao ono u Domovinskom ratu.

LJUDI, DOGOVORITE SE

Sjedio sam sinoć s prijateljem. Zagrepčanin je, i to rođeni. Naravno da smo pretresali političke prilike s obiju strana granice. Vrlo smo se lako složili o svemu. Jedino smo se malo razišli oko bivšeg hrvatskog predsjednika Mesića i sadašnjeg Josipovića. Na kraju smo zaključili da je sadašnji ipak lošije rješenje od bivšeg. Svirucka i naizgled je prihvatljiviji, ali je zato puno opasniji. A onda smo si postavili pitanje kako on nauči to sviruckanje? Tata, partijski moćnik, sinčiću to omogućio. Dobar tata. Postavimo i drugo pitanje. Jesu li njegovi vršnjaci, o ostalima ne ćemo, imali iste mogućnosti, odnosno, jesu li im tatice omogućile razvijati svoje prirodne sposobnosti? I pade nam na pamet sviruckanje iza rešetaka. Ne bih više o ovome. Uglavnom, Hrvat iz Hrvatske i Hrvat iz Herceg Bosne nastaviše dalje i snovaše ne samo o politici, nego i o razvijanju sredstava društvenog priopćavanja, podrazumijeva se hrvatskih, a ona mogu biti i privatna i javna. Bilo je zaista ugodno.

Puno je neugodnije Hrvatima u srednjoj Bosni. Navališe na njih tijekom Domovinskog rata deseterostrukom jačom silom i oni se odhrvaše. Istina, pomogosmo i mi odovud, ali je njihova odlučnost bila bitna. Sada ponovno navališe i to s predvodnicom, a s kim drugim nego partijom. Hrvanje, izbjegnimo riječ bitka, još nije kraju iako je pobjeda na vidiku. Tzv. međunarodni predstavnik Valentin Inzko zapovjedi, jadne li demokracije, da i Hrvati imaju pravo na svoj dio vlasti. Platformaši, s kojima su i neki »naši«, kako se vole nazivati, spremno ustukoše. Spomenuti predstavnik, da mu ime ponovno ne izgovaramo, pohvali dogovor i obeća svijetlu budućnost. Mogao je još dodati: drugovi i drugarice.

Dok promatrah ponašanje prijetvornog katolika, pade mi na pamet sljedeći događaj. Nekima ukrali vozilo. Oni se nisu s tim pomirili i nakon istraživanja saznadoše gdje se nalazi. Zapucaše do kuće gospodina lopova. Pred njom uredno parkirano vozilo. Sve jasno, kao što je bilo jasno i lopovu. Ali on ga ne želi vratiti. Nakon dužeg uvjeravanja, lopovova majka, da bi razriješila stanje, reče: – Ljudi, dogovorite se.

Ne znam s kakvim je uvjerenjem to izgovorila, znam samo da od dogovora nije bilo ništa. Vlasnici su se vratili ne vjerujući svojim očima i ušima. Kuća je, napomenimo, bila katolička.

Kad se pogleda djelovanje tzv. Međunarodne zajednice od početka velikosrpske agresije pa do današnjeg dana, sve je isto kao u prepričanu događaju. Puno su nam toga pokrali, a ona neprestano viče da se dogovorimo. Ma, oko čega se imamo dogovarati?! Zbog svega toga nisam uvjeren da će primjer iz središnje Bosne zaraziti i druge krajeve. Međutim, da treba ustrajati, potpuno je jasno. Možda tad i lopovova majka u liku raznih predstavnika promijeni ploču. Sve je moguće. Nekome će ipak proraditi savjest, netko će drugi to učiniti zbog svojih probitaka. Jedino treba početi razmišljati. – Kako kad je to teško? – rekli bi neki. Što god čovjek odgovorio, besmisleno je sve dotle dok sam ne krene tim putem.

Ovih dana imali smo prilike čitati o smrti mlade pjevačice Amy Winehouse. Pijana i drogirana umrla je u svojoj postelji. Javna glasila kažu da su je mnogi žalili. Jedna od poruka reče da je bila previše nadarena za ovaj svijet. U potonje nisam baš uvjeren, ali nema veze. O mrtvima sve najljepše. Primijetih samo izočnost bilo kakvog razmišljanja. Nitko ne osudi ni drogu, ni alkohol, ni razvrat, ni... Kao da je to nešto

prirodno, samo se, eto, malo pretjeralo. I život ode dalje, do nove slične žrtve. Ljudi moji, daj dogovorite se sa samima sobom i počnite ići u smjeru svojih zdravih misli. One bolesne liječite. Da su liječene, Amy bi još bila živa. Bi li pjevala na onaj način na koji je pjevala, ne znam, jer uporno bježim od nametnutih zvjezdica. Vjerojatno ne bi, zdrave misli, zdrav dogovor sa samim sobom rađa zdravim hodom. Vjerujem da će moja, i naša, Herceg Bosna to razumjeti i nastaviti putem ponovnog početka. Onaj moj prijatelj i ja to sinoć zaključismo. Čini mi se da nismo daleko od istine. Imali smo jedanput svoj politički okvir pa nam ga onda bjelosvjetski lopovi otuđiše. Jedno vrijeme nismo vjerovali svojim očima i ušima, a sada smo opet počeli. Znam da će nam Bog biti na pomoći, a nadam se da ćemo ostati uporni kao središnja Bosna.

STIJEG

O bilježavali smo ovih dana Oluju. Ili valjda nismo? Svatko u dubini srca najbolje zna što je učinio. Naravno, mislim na nas s obiju strana granice. Taj događaj preokrenuo je povijest u ovim našim krajevima. Neki to nisu shvatili kao onaj sinoćnji policajac na granici. Vraćali smo se iz Hrvatske, prošli granični pregled kad iza sebe začusmo neki povik. Stali smo. Pojavila se osoba u odori i pita što nismo stali. Rekosmo da ga uopće nismo vidjeli i da smo mislili da je sve gotovo. – Ono tamo je Hrvatska, a ovo je BiH – bahato nam odsječe. Ma nemoj! A narod je isti i tamo i ovamo i kilometrima uokolo. Čiji je on?

Nego, vratimo se još malo na Oluju. Opet premalo stjegova. Oni pljunuli na te slavne dane i mi digli ruke od svega. Neka slavi kome se slavi. Bilo je to tužno, kao što je tužno da nam sude generale. Nije stvar u tome koliko će godina dobiti, nego u tome da se uopće smjelo u njih dirati, da su nam oni svih ovih godina i još mnogih unaprijed trebali voditi vojsku. Ne trebaju neki tamo zvekani, nego oni našoj vojsci, mlađoj, usađivati taj pobjedonosni duh i spremati ju za vjernog čuvara puka iz kojeg je potekla. Ali vladarima iz sjene to se ne svidi pa upregnuše sve svoje sile kako bi preokrenuli tijek povijesti i iscrtali neku novu sliku onoga što se dogodilo. Pomažu im u svemu i odnarođeni između nas. Tako sinoć, vraćajući se preko one granice, naletjeh na R-Split, piše na zaslonu uređaja, i na neku pjesmicu u kojoj spominju Ahmiće, Darija Kordića... Napravljena je poput rugalica pa se, valjda, trebalo smijati. A bila je bljutava i pokvarena do srži te je ne odslušah do kraja.

Jednostavno nisam više mogao, dovoljno je bilo ono dok sam shvatio da im ništa ne znači nepravедno dosuđenih 25 godina tamnice čovjeku koji se borio za hrvatsku slobodu, odnosno da im je to predmet zafrkancije. Upetljali su u sve i politički korektan govor pa će pasti neka lova. Bože moj, tko je vidio besplatno raditi?

Kao što ne razumjeh tu pjesmicu, tako ne razumjeh ni novinarski članak »Kako je nastala Sahat kula« objavljen ovih dana u Dnevnom listu. Čitajući nadnaslov »Pogled na povijest Mostara«, pomislio sam: – Evo prave stvari! Ali da ne bi! Progovori dotična novinarka »o mnogim zadužbinama Mostaraca« i u sklopu toga o Sahat kuli iz 1636. čiju je izgradnju financirala Fatima Šarić. Nastavi da je visoka 16 metara, da ima četiri etaže, da je građena pod utjecajem gotike i da je imala sat. Nešto mi čudno izgledaše opis njezina nastajanja. A onda negdje po sredini članka nadoda da Austro-Ugarska 1917. sa Sahat kule skinu zvono i uporabi ga u ratne svrhe. Na stranu ratna događanja, ali što će Fatimi gotika, sat, zvono? I zaključi dotična da je to danas nezaobilazna turistička atrakcija u Mostaru. Hrvatski povjesničari, pak, zaključiše da su to ostatci negdašnje crkve sv. Luke koju Turci razrušiše prilikom okupacije Huma. Da je novinarka sve to uredno preskočila, već smo, nadam se, zaključili.

Treba zaista znati cijeliti svoj duh i svoje stjegove. Ne budemo li ih mi znali isticati, nitko drugi to ne će učiniti već će povijest bojiti svojim bojama. I zbog svega toga bi mi žao mladih iz Herceg Bosne, ili BiH, koji se zapućuju ili spremaju u inozemstvo na neke susrete i obvezna predstavljanja. Ne znaju koji stijeg ponijeti. Pa umovaše da to bude onaj plavi s onim zvijezdama, slični na europsku uniju ali nije njezin, a nije ni

nekog naroda. Na njega bi, pak, stavili mali hrvatski i podičili se da im taj veliki ništa ne znači, a oni pripadaju tom manjem. Slušao sam i gledao razrogačenih očiju i otvorenih ušiju. Tko je to posijao maglu u srca ovih mladih? Jesu li to cajke koje su slušali oni što su napadali njihove roditelje htijući im spaliti ognjište, cajke koje u zadnje vrijeme urliču uzduž i poprijeko Hrvatske i Herceg Bosne? Što bi sva krivnja pala na njih? A gdje su oni naši općinari koji će donijeti bilo kakav zakon koji će im zajamčiti osobnu korist ili koji će novčano poduprijeti bilo kakav skup kojim će se ulizati Platformistanu i njegovim podupirateljima? Gdje su političari koji gledaju samo na sebe a ne na opće dobro, gdje su zavedeni što galame o miru i suživotu zaboravljajući rane svoga naroda? Gdje su karijeristi ove i one vrste? Svi smo odgovorni u odgovorna vremena.

Generali nam robuju, branitelji odbačeni na rub društva, mi slušamo cajke, stjegovi skupljaju paučinu. Pomalo sumorna slika, ali sve dotle dok ne odlučimo promijeniti ju. Ili se možda na jedan dan zadovoljimo Čavoglavama, a onda opet po starom?

ŠTO SMO SI UČINILI?

Nenad Ivanković napisa knjigu *Što smo mu učinili*. Odnosi se to na generala, našeg hrvatskog, Antu Gotovinu. Nisam ju još imao prilike pogledati, a zacijelo hoću, pa si dopuštam malo drukčije postaviti taj naslov. Zbog čega on ne bi glasio *Što smo si učinili*? Ante Gotovina je naš, za mene jest, i što god smo učinili njemu, učinili smo sebi i obratno. Samo, možemo li se pogledati oči u oči s takvim naslovom? Jer, učinili smo puno toga, zabrljali smo kad nismo trebali, ponašali smo se poput pijanog bogataša. Neka teče dok teče. A to tako ne može i računati jednoga dana stižu na naplatu. Srećom da su kod nas već stigli jer će otrježnjenje biti prije. Denacionalizacija je kriminalno provedena, pljuvali smo po Tuđmanu i njegovu dobru, ispoklanjali smo banke i sve ono što je vrijedilo, pljunuli na branitelje i njihove (naše) generale, pohrlili u obećanu zemlju Europu zadužujući se na sve strane. Oni što su nam kroz to razdoblje pljeskali, iznenada udariše šakom o stol i povikaše da je dosta. Vrijeme je izravnavanja računa. Može i s pomoću onoga što je preostalo. Kad već ne znate čuvati, onda vam i ne treba.

Nije ovo nikakav uvod u raspredanje misli o benediktinskom samostanu u Dajli, tamo u prelijepoj našoj Istri. Bit ću pošten pa reći da za taj kraj nisam znao dok se sve ovo nije razbuktalalo. Od početka mi nešto u svemu tome nije mirisalo na uobičajen tijek stvari. Nakon određena razmišljanja učinilo mi se da sam dosta toga shvatio. Netko u crkvenoj hijerarhiji malo se više zaigrao nego što je trebalo. Vidio da svatko pljuje na Hrvatsku, da joj svatko uzima što hoće, pa što ne bi i on malo za svoj talijanski narod? Ubacio to u »mašineriju« i dobio plod

kakav je dobio. Papa je svjetlosnim godinama daleko od svega. Vjerujući da su mu podređeni, kao i obično, sve uredno pripravili, njegova je obveza bila potpisati dokumente. Ali, mućak je podvaljen od početka i nikako nije mogao postati jaje. Žao mi je uistinu onih koji su u svemu svojom službom morali sudjelovati i donositi odluke koje će udariti po njima kakve god bile. Valjda smo se svi nekada našli u sličnim okolnostima pa pokušajmo to tako promatrati. Naravno da mi nije žao onih, poglavito razvikanih javnih glasila u našem narodu, koji su sve htjeli okrenuti protiv Crkve, odnosno narugati se vjernicima. Neka njima pomogne njihova nevjera.

Herceg Bosna neke stvari lakše proživljava nego Hrvati s druge strane granice. Mi ovdje nismo provodili detuđmanizaciju, to u ovim krajevima ne pali čak ni onda kad nam od jake stranke pokušavaju napraviti nekoliko strančica. Zbog toga pravi gospodari ovdje primijenije otvoreniji način. Naše su banke privatizirali tenkovima, na sličan način podupirali ostalu privatizaciju, mahali nam sudskim optužnicama pred nosom. Čine nam to i dalje, ali mi idemo naprijed. Njihove sluge, komunisti, tako radiše desetljećima i opet nikome ništa. Njih nestade, mi ostadosmo. Bilo bi dobro da je i s druge strane granice slično. Na žalost, tamo je crvena boja previše živa. Da nije, zar bi se moglo dogoditi da kavanskog zabavljača dva puta biraju za predsjednika? Herceg Bosna je uvijek bila za nekog drugog ili nikoga jer su ponuđeni daleko od onoga što je govorio pokojni, a tako živ, dr. Franjo Tuđman. Nisu s one strane granice digli glas ni kad je vrlo dvojbeno Ivo Sanader preuzeo čelno mjesto u pobjedničkoj stranci ili pokretu koji je bio udarna igla u uskrснуću hrvatske države. Važno je bilo samo da nije taj omraženi Ivić

Pašalić. Zbog čega je omražen, tko bi ga znao. Ne znaju to ni oni koji su lupetali da će ga staviti u tamnicu pa to ne učiniše. Sad, ili su nesposobni ili je on nevin, nešto od toga jest.

»Žao mi naroda«, davno Isus reče. Slažem se s njim, iako bih ponekada taj narod dobro šutnuo od sebe. Nije lako zaboraviti ove godine od 2000. na ovamo. Pa i to da stranka koja nas je progonila željeznom metlom kroz protekla desetljeća ima toliki postotak glasova. Puno smo si toga zaista lošega učinili svojim neodgovornim podupiranjem onoga koga se ni u ludilu podupirati ne bi smjelo. Nejasno mi je kako će biti na sljedećim izborima. Znam samo da ću i dalje biti uz svoj narod ma što god si on učinio. Moj je i želim sudjelovati u svim njegovim radostima, žalostima, zabudama i slavnim vremenima kao što je bila Oluja i čitav Domovinski rat.

JA MISLIM DA NISAM

Kao i obično nastojim ovim svojim riječima dati neki odgovarajući naslov pa mi je padalo na pamet ovo i ono. Na kraju odlučih biti jednostavan i razumljiv, od samog početka. Stvarno mislim da ne zanovijetam ako razmišljam o sljedećem.

Eh, da, na kratkom sam odmoru, nemam uobičajene literature kraj sebe, a uz to mi zastajkuje i internet koji sam pokrenuo na jedvite jade i sad što je, tu je. Bolje i ovako nego stajati na ulici i loviti preko pametnog telefona negdje nekakvu otvorenu vezu pa barem vidjeti e-poštu. Što ti je tehnika! Unatoč svim tim ograničenjima u umu nosim događaje ovih dana i upravo bih o njima pisao da sam i u svojoj radnoj sobi, odnosno u njezinu kutu koji držim takvim.

Bila je Velika Gospa. S obiju strana granice. Ljudi su hrlili sa svih strana u marijanska svetišta te se ispovijedali i obećavali Bogu i samima sebi da će biti drukčiji. Što bi ljepše od toga!? Jednostavno ništa. Povezanost je uspostavljena i trebalo bi ju samo čuvati. Ali, dolazi svakodnevni život pa se obećanja uobičajeno gube. Guše ih šarene laži svjesno ubačene u taj naš životni prostor. Ipak, znamo se mi i dobro držati. Jesmo li zapamtili kako je bilo onima koji su s one strane išli u svetišta ovamo i obrnuto? Nemam pojma koliko su svjesno javna glasila to prikazala, ali se vidjelo, još više doživjelo u nekom od tih svetišta. Ma nije puk bezglav, tek su to, recimo da je ponekad, njegovi glavari. Dok smo slavili Veliku Gospu, nismo ju slavili kao dva naroda više ili manje u dobrosusjedstvu, nego smo je slavili kao Crkva u Hrvata. Zbog toga sam

očekivao da će izvješća to uzeti u obzir, ali nisam dočekao. Došli su do granice i tu stali. Kao da je grijeh, sramota, prijestup prijeći je. Ono nešto javnih glasila što ih ovamo ima vladalo se drukčije. Njima su, još uvijek, granice za prelaženje, a ne za uspostavljanje Berlinskog zida. Bez obzira na sve osjećao sam se članom Crkve u Hrvata.

Nisam zaboravio, samo tek je došlo na red. Više nego prijašnjih godina bilo je onih koji su odlučili u molitvenu raspoloženju proživjeti ovo vrijeme. Podrazumijeva se da se moglo i drukčije. Blagdan je pao na početku tjedna pa se povezao s odmorom na kraju onog ispred i bilo je prilike nekamo otići tih dana. Javna glasila jednostavno su vrvjela takvim stvarima i radovala nas bezbrojnim turističkim noćenjima. Još smo nedostajali samo mi. I dobro je da jesmo. Države Hrvatska i Herceg Bosna zaradile su puno više jer smo si pročistili misli i kao takvi krenuli naprijed. A da nas čeka puno toga, čeka. Jedna od tih stvari su izbori. Oprostite što ih miješam s gore navedenim ugođajem, međutim, gledajući ono mnoštvo, ne samo na Veliku Gospu, nego i kroz devetnicu u njezinu čast, razmišljao sam kako bi nam samo bilo drukčije da barem pola od nazočnih uistinu postane svjesno svoje snage!? Ne bismo tada birali probisvijete i pristaše propale ideologije, podrazumijeva se crvene, da nas vode. Pali smo jednostavno na njihove slatke riječi, krivo protumačili Isusovo naučavanje o opraštanju i sad smo tu gdje jesmo. Štošta je rasprodano, poklonjeno za postotak ili određen položaj, ne samo onaj samostan u Dajli za koji se vole kvačiti ovih dana, nego i ono što nikada nije smjelo otići iz naših ruku. Zakazali smo jer smo odobravali što rade makar i svojim nehajem. Zbog toga je vrijeme zaustaviti taj hod prema nazad, okrenuti se k sebi, zasukati rukave i

učiniti što treba. Oni se toga boje i nastojat će nas obeshrabriti. Činit će to i nadalje poglavito kroz javna glasila. Ali, i njih možemo pokrenuti ako hoćemo. Zar smo spali na to da oni koju lijepu riječ reknu o onome što radimo!? Ima nas koji nismo, a koliko nas je stvarno, ne znam. Ako i ti koji ovo čitaš kreneš tim putem, više nas je. Mi zaista možemo promijeniti prilike u kojima živimo te se osjećati zadovoljnima i takav svijet predati budućim naraštajima.

Osjećam da polako trebam dovršiti ovaj tekst. Jesam li zanovijetao? Neka vaša bude zadnja, unatoč mom stavu u naslovu.

VRT

Kad je Bog stvarao svijet, onda ga je zamislio kao veliki rajski vrt. Tako kaže Sveto pismo. Nema mu se razloga ne vjerovati jer nam to govori i naša zdrava logika. Kakvog bi smisla imalo vjerovati u Boga koji bi nas želio mučiti? Međutim, unatoč Božjoj želji, dogodilo se nešto drukčije. Umiješalo se zlo. Prevarilo je čovjeka i od tada ništa više nije isto. Nakon pristajanja uz njegov opojni zov, čovjek je prešao u drugu protegu postojanja, onu krhku, kad smo jadni i sami pred izazovima koji su oko nas. Sreća da Bog i tada ostaje u blizini i milosrdno pruža svoju ruku. Hoćemo li je prihvatiti, ovisi o nama samima.

Nisu bogovi, ali su se takvima umislili. Komunisti. Njihov nadahnitelj Karl Marks bio si utuvio u glavu da će stvoriti nov svijet. A da bi to uspio, stari treba spaliti, zajedno s njegovim Bogom. Nešto poput Nerona mnogo godina prije. Stvarno ga je zapalio, a uspio nije. Žrtve mu se broje stotinama milijuna, zajedno s onima fašističkim i nacionalsocijalističkim. Ti potonji su, naime, njegov proizvod ili, još bolje rečeno, Marksova djeca. Razlika je samo u tome što su Boga jedni shvatili ovako, drugi onako. Prvi, komunisti i fašisti, međusobno se sukobiše i to im dođe glave. Osta komunizam s kabanicom antifašizma. Pokrio se njome da bi doviknuo da im nije isti. Donekle i nije. Stvorio je mnogo više žrtava. Britance sve to nekako ne brine. Za Musolinijev se i Hitlerov grob ne zna, ali oni još uvijek čuvaju onaj Marksov. Uostalom, sve je to tamo i počelo. Bilo bi šteta sa svime tako rano završiti, kad je to otrovno cvijeće lijepo napredovalo u minulu XX. stoljeću.

Herceg Bosni su ove stvari odavno jasne. Drugi svjetski rat i njegovo poraće pozoba ih barem desetinu. Sve pod vodstvom komunista, a zlosilje se i kasnije nastavilo. Čak štoviše, preživjelo je pa se glasa i ovih dana. Što kroz zatrovanu svijest negdašnjih svojih podložnika, što zbog vrtlara koji bi ga i dalje uporno zalijevali. Trenutno je jedini jamac da nam se može oduzeti sloboda i upregnuti nas kao marvu za stjecanje njihova nerazumna bogatstva. Države na ovim prostorima još i dalje nema, jer vrlo Međunarodna zajednica, čitaj vrtlar, htjela bi graditi na komunističkim otrovnim temeljima. A tu života nema i cirkus ide dalje.

Izložene i slične misli na tragu su europskog mišljenja. Nakon duge borbe konačno je prevladalo dobro pa je 23. kolovoza proglašen Europskim danom sjećanja na žrtve fašizma, nacizma i komunizma. S druge strane granice kažu da je to Europski dan sjećanja na žrtve svih totalitarnih i autoritarnih režima. Nemaju još snage izgovoriti ono »komunističkih žrtava«, ali doći će i to na red. Političari se polako ugrijavaju za taj dan. Čim vrtlar okrene glavu, jedan dio njih izgovori koju protiv navade uzgajanja komunističkog otrovnog cvijeća. Bilo bi im puno lakše kad bismo im svi mi pomogli istim takvim svojim stavom. Na žalost, nekako nam je prirodno da je netko pripadnik stranke, oni kažu partije, koja je bila komunistička. Skinuli taj pojam, dodali antifašistički i htjeli bi da je nikomu ništa. Odgovorimo sami može li to tako.

Određena mlađarija, barem kažu da su to iako su im namisli i te kako zastarjele, nazvali se u Mostaru Antifa, zakitili se crvenom zvijezdom petokrakom i kažu da se bore za ljudska prava. Nešto su zaboravili. Recimo ono što piše u obrazloženju uvođenja Dana sjećanja na žrtve totalitarizma u Hrvatskoj. Na stranicama HRT-a to izgleda

ovako: »Dopunom Zakona o blagdanima provodi se rezolucija Europskog parlamenta iz 2009. kojom se svim europskim parlamentima preporučuje da 23. kolovoza u svojim zemljama proglase danom spomena na žrtve fašizma, nacizma i komunizma. Iako spominju oba totalitarizma, u rezoluciji je ipak veći naglasak na komunizmu jer se, navodi se, o njegovim žrtvama i zločinačkom karakteru nedovoljno govorilo sve do njegova sloma 1989. Otkrivanjem i ocjenjivanjem komunističkih i drugih totalitarnih zločina te prihvaćanjem odgovornosti i traženjem oprosta postigla bi se pomirba kao krajnji cilj rezolucije. Ističe se da Europa ne će biti ujedinjena dok se ne stvori zajednički pregled povijesti, priznajući nacizam, staljinizam te fašističke i komunističke režime kao zajedničko naslijeđe.« Sve jasno. Jedino nije jasno trenutnom hrvatskom predsjedniku Ivi Josipoviću koji tepa crvenoj zvijezdi petokraki na kapi kao simbolu mira, koči provođenje istrage o komunističkim zločinima, bira predstavnike komunističkog režima da ga savjetuju... Da ne nabrajamo dalje, povirimo malo na internet, primjerice na portal hrsvijet.net, naći ćemo tamo obilje činjenica.

Zaista Bog nije stvorio takav vrt. Ali vrtlari idu dalje, jer ima onih koji će ih slušati. Trenutno je najočitiji primjer Libija. Skidaju jednoga diktatora da bi stavili nekog drugoga koji će im biti podložniji. Puk dotle misli da si priskrbliju demokraciju i ljudska prava. Briga vrtlara za to. Da je tako, već bi davno pomogli, recimo, Kurdima da dobiju natrag svoje krajeve i osnuju svoju državu. Međutim, nije to u zacrtanim namislima samozvanih vrtlara. Nema, dakle, druge nego im otkazati poslušnost i krenuti svojim putem. Rekosmo na početku teksta da je Bog u blizini i da neprestano pruža svoju ruku. Želi nas odvesti na svjetlo, ovo se ne da više izdržati.

DANAK PO DANAK

Otkada Turci nalegoše na Herceg Bosnu, puno toga ne ide kako treba. Razbiše je i ti se sad snađi. Onda dođe Austro-Ugarska pa srpski pucnjevi u Sarajevu i milijuni mrtvih nakon svega, zatim Britanci, masoni, probisvijeti... i njihove dvije Jugoslavije, tzv. Međunarodna zajednica i velikosrpski napadaj, opet ta tzv. Međunarodna zajednica u liku miritelja i sad smo tu. Kad će i kako sve završiti, teško je reći. Istina, sve nas to zanima ako mislimo ovdje ostati. A ako ne, možda ćemo tek navijati za svoje ukućane, susjede i prijatelje ili jednostavno sunarodnjake da se uspiju othrvati i prenijeti svijest o svojoj pripadnosti budućim naraštajima. A to nije lako, nipošto nije lako, jer i iz naše sredine progovaraju drukčiji glasovi.

Prelistavah ovih dana jedne naše katoličke novine. Nisam ih do sada nešto posebno čitao jer sloboda »deranja u stranu« koju navješćuju nipošto nije moje određenje, odnosno nije na taj način. Pozornost mi privuče naslov »Novo mišljenje regije«. Ispod toga slika trojice predsjednika s ove strane, jednoga s druge strane granice i jednoga s one tamo strane. Pomislih da je nešto krnja ta regija kao nekada ona Jugoslavija kad je Milošević počeo čerupati i preoblikovati po velikosrpskom naumu. Same od sebe nametnuše mi se i izvučene riječi. Moram ih navesti. »Geografske, povijesne, kulturne, jezične, rodbinske i druge poveznice unatoč postojećim podjelama, nacionalističkim politikama i fantazmama, upućuju zemlje bivše Jugoslavije na suradnju, novo mišljenje prostora u kojem žive i nove oblike udruživanja.« Pročitao sam još jedanput umišljajući sebi da od današnjeg umora nisam dobro

razumio što je pisac htio reći. I sada, dok ovo pišem, nekako kao da ne vjerujem da sam pročitao što sam pročitao. A upravo sam se bio vratio s još jednoga iskopavanje masovne grobnice iz Drugog svjetskog rata u Ljubuškom. Komunisti uhitili one koje su zbog bilo kojeg razloga držali svojim protivnicima i onda ih jedne noći jednostavno pobili. Nisu išli daleko, napravili su to u krugu tamnice. Hercegovačke škrape bile su malene pa su ubijene lomili poput granja i trpali ih u njih. Prije toga su im dali po naboj u čelo i u prsište. Prema navedenu tekstu ispada da su se drugovi samo malo zaniјeli, ali namisao je u sebi dobra. Usput, dotične novine o ovakvim zločinima ne pišu, kamoli da iz svega izvlače određene zaključke. Danak je to krivo postavljenu mišljenju da nas prigibanje šije može do nečega dovesti. A onda slijede i drugi danci, poput onoga da trebamo izgraditi karijeru, družiti se s likovima iz novina, uživati u tome da nam tepaju da smo neovisni intelektualci. Sklanjam novine jer u ovo vruće ljetno vrijeme počeo ću vruće razmišljati.

Ne spomenuh naslov novina, lako ćemo ih naći ako nam se traže, ali ću spomenuti naslov knjige koju upravo samo što nisam dočitaо: *Bili smo idealisti*, pisac Marija-Vica Balen. Više-manje nahvališe ju u jednom dobrom hrvatskom listu, a i sam mi naslov potvrdi te riječi te odlučih pročitati ju. Bi to moj danak povjerenju dotičnom listu. Komunistkinja se razočarala u svoje drugove. Prema njoj i mužu, odanim komunistima, nisu se odnosili kako treba. Čak su ih i uhićivali u novoj Jugoslaviji. Međutim, vjera u Partiju i u »naše narode i narodnosti« nije se poljuljala. Sve što su naredili oni su izvršavali, bez posebna pogovora, osim kad su bile dirnute njihove osobne kože. I s prijateljima se rastajalo po naređenju, preuzimalo otetu tvornicu u ruke iako pojma nemaš kako proizvodnja treba teći... Na kraju platiš danak nedostatku krvoločnosti jer da si to znao, kusao bi kašu zajedno s njima »tamo gore«.

Nije lako ni stolnom hrvatskom gradu Mostaru. I on štošta mora platiti. Ovih dana napala ga srpska Prosvjeta zbog toga što ne želi postati pokrovitelj Šantićeve večeri poezije. Gradski oci odgovoriše da su oni pokrovitelji neke druge istovrsne manifestacije i da nisu ništa krivi što... Iskreno rečeno ne uspjeh sve to shvatiti. Prisjetio sam se samo da taj isti grad ne samo da nije pokrovitelj nego i da je rijetko, prerijetko dao neki novac za Šimićeve susrete, a održavaju se oni i u Mostaru, zatim za Humske dane poezije pa za Božićni sajam knjige, a možemo spomenuti i Društvo hrvatskih književnika Herceg Bosne. Zbog toga bih se samo složio s Prosvjetom da Mostar treba više brinuti o kulturi, a sve ostalo je neka druga priča koja se ponekad ne veze zbog straha, lijenosti, puštanja da kola idu nizbrdo.

Završit ću pomalo u moralizatorskom stilu. Zašto ne bih kada to i oni čine? Ne dopustimo sebi plaćati bilo kakve danke. Prevario se je onaj Davutoglu kad reče da su Sarajevo i Mostar njegovi. Bilo pa prošlo. Sad mi određujemo.

Oprostite, ispade više borbeno nego moralizatorski. Sami nadopunite što mislite da nadopuniti treba.

I DANDANAS...

U posljednje vrijeme neprestano se govori o WikiLeaksu. Dečki se domogli diplomatskih tajni raznih država i sad sve objavljuju po internetu. Nije za zanemariti upit zbog čega to čine i tko im je omogućio takvu rabotu? Možda je sve »spontano« kao u arapskim revolucijama ovih dana. Bilo što bilo, ima tamo podosta zanimljiva o hrvatskom narodu s obiju strana granice. Tako postade jasno da su američki diplomati strahovali od hrvatskog entiteta u BiH. Nije ih, dakle, mučilo pitanje demokracije, nego kako zaustaviti tu demokraciju. Na njihovu radost od tog entiteta još ništa. Ali se kuje, samo sad puno opreznije nego prije. Čak su i sami Ameri to objavili. Puk i njegovi političari s ovih strana dobro se sjećaju tenkovske revizije svoje banke koja je tada bila najbolja u BiH. Naravno, ne navedoše oni to u svojim bilješkama jer bi moglo otvoriti nezgodna pitanja »neodgovornih« nekih političara. A svemu su poslužile i još služe raznorazne optužbe. Digne li netko glavu, optuži ga pa neka se pere. Dok to učini, već će sve biti završeno.

Tako ovamo idu stvari. Zbog čega je onda čudno da se Hrvati, između ostaloga, bore za svoja javna glasila u BiH? Svima puna usta demokracije, a tih javnih glasila za Hrvate jednostavno nema. U Belgiji i Švicarskoj imaju ih čak i manjine, za konstitutivne narode da ne govorimo. Ali ovo nije ni Švicarska ni Belgija. Ovo je »Jugoslavija u malom«. Tako su nekada tepali BiH, tako joj komunistički nasljednici tepaju i danas, zajedno s kolonizatorima iz tzv. Međunarodne zajednice. Umjesto ljudskih prava neprestano govore o europskom putu BiH.

Jednostavno rečeno, željeli bi da profunkcionira ovako nakazna. Svatko sa zrnom soli u glavi zna da to tako ne može ići, ali oni navalili k'o mutavi pa pojačашe ekipu. Valentinu Inzku pridruži se nekakav Peter Sorensen. U novinama, koje ovu zemlju vole nazivati našom, rekoše da će jedan nadzirati europski put, a drugi čuvati BiH od mogućih prijetnji suverenitetu. Ja bih to malo drukčije postavio. Dok jedan bude krotio Hrvate, drugi će im pričati bajke o tome kako je lijepo tamo na nekom Zapadu odakle on dolazi i gdje... Glupo, da gluplje ne može biti. Cirkuska karavana ide dalje.

Položaj Hrvata u BiH slič mi na negdašnji položaj Širokog Brijega u bivšoj, hvala Bogu, Jugoslaviji. Pa tako drug kapetan na političkoj nastavi reče da je u »Širokom Bregu« još 50 % ustaša. Naljutilo to domaćeg »čovika« pa se javio za riječ i drugu kapetanu rekao da on drži da ih je još 95 % i dandanas. Sreća da se dotični nije najbolje snašao pa se sve završilo na »Sedi, bre, dole«. Isto nam u posljednje vrijeme neprestano govore počevši tamo od ukinuća Herceg Bosne u Daytonu pa do današnjih »platformaša«. Stalno neka politička nastava i stalno neka krivnja. Prije razbijasmo Jugoslaviju, a razbiti ju je trebalo, sad razbijamo BiH, ne treba ju razbiti nego demokratizirati. U međuvremenu nas proglasiše i neznačicama. Smilovaše se pa dopustiše da se izgradi koji kilometar ceste u Hercegovini, ali na njihov način. Oni će to raditi, kakvi sad Hercegovci, a o Herceg Bosni ne ćemo ni govoriti jer nje jednostavno nema. I odmah mi na pamet padoše prizori iz Hrvatske gdje moćni strojevi kao po špagi uredno grade suvremenu autocestu. A padaše mi na pamet i prizori iz Bosne i raznorazni popravci cesta tamo i ovamo. Lopata se na sve strane, tu su i tačke, nađe se vremena i

zapaliti koju. Bit će veselo. Ti ozbiljni Hercegovci neka nastave svojim putem. Navalili na gradnje kojekakvih poslovnih zona i neprestano nešto otvaraju. Zadnja vijest kaže da u Posušju u tim zonama kane zaposliti stotine ljudi. Samo neka grade, doći ćemo mi u nadzor, stvorili smo već dovoljno povjerenstava za takve poslove. Imamo i tamničkih prostora. Federazirat ćemo mi ovu zemlju, ispravno ste čuli, nismo mislili na demokraciju.

Stvarno i nadalje zanimljive priče svuda oko nas. Nešto mi pada na pamet da prišapnem kojem nadobudnom pisardžiji da se toga lati i napisano prijavi na Natječaj za priču regije. Mislim da bi se moglo uklopiti. Evo nekih rečenica iz dotičnog natječaja. »Fokus natječaja je na savremenom životu mladih, posebno na temama koje su još tabu, kao što su adolescencija i seksualnost, razvod i obiteljski problemi, problemi s alkoholom i drogom, noćni život, usamljenost, depresija, cyber svijet, putovanja u inozemstvo, neprijateljstvo prema onima koji se razlikuju od većine.« Toliko oni. Mislim da bi najprikladniji prostor bio »neprijateljstvo prema onima koji se razlikuju od većine«. Sad, ako su ta većina glasni političari sa Zapada i neki s ovih strana, moglo bi stajati. Ako nisu...

Ma baš me briga za te priče. Odoh ja nešto čitati o Haagu, mislim na sud, njegov odnos prema Dariju Kordiću, šestorci koju još sude, a dugi je niz godina prošao, hrvatskim generalima. To je ta hrvatska priča koja se razlikuje od drugih, ali je istinita i osloboditeljska, ma koliko ju oni čerupali.

SVEJEDNO JE, ALI KOME?

Gledam u kalendar. Ima do tog 24. rujna još vremena. Ako slučajno nismo čuli, tada će branitelji, tko bi drugi, prosvjedovati u Haagu protiv uhićivanja i progona naših generala i branitelja. Da tako bude, pobrinuo se Hrvatski svjetski kongres (HSK). Nastavak je to niza prosvjeda koje su već poduzeli. Za razliku od hrvatskih političara, javno će se založiti ne samo za uhićene i progonjene iz Hrvatske, nego i za one iz Herceg Bosne. Bili su zajedno u ratu, zbog čega ne bi bili zajedno u miru?! Posebno sada kad se pokušava prekrojiti povijest. Anti Gotovini ništa ne dokazaše, ipak mu dadoše puste tamničke godine, istina, još nepravosnažne. Ne dokazaše ništa ni Dariju Kordiću, ali svejedno, unaprijed mu je bilo namijenjeno 25 godina kao da je pobio pola BiH. Njima, onima koji upravljaju haaškim suđenjima iza zavjese, potpuno je svejedno čami li netko nevin ili kriv. Nije im samo svejedno kad se izvuče i ne uspiju provesti svoju zlu politiku.

Ove riječi manje zvuče kao teorija urote nego sljedeće. Prije koji dan obilježavali su 11. rujna, dan kad suvremeni terorizam napade SAD. Tako se to službeno kaže. Ne ćemo sad navoditi gomilu knjiga, članaka, emisija... koje logički pokušavaju razmotriti što se zapravo dogodilo. Prisjetimo se samo posljednjih vremena. Negdje tamo početkom devedesetih godina prošlog stoljeća napadoše Irak. Branili su, kažu, Kuvajt od krvoločnog susjeda. Pa se malo primiriše i onda proglasiše da taj omrznuti Saddam Hussein ima ovakvog i onakvog oružja i da pod žurno treba spriječiti da ga uporabi. I to bi načinjeno. A napali su i Afganistan. Jedni vele zbog demokracije, drugi vele zbog čuvanja

nasada droge kojima se određeni na Zapadu financiraju. U sve je savršeno upao 11. rujna. Nakon njega puno je lakše napadati bilo koga po bijelom svijetu. Započeše cvjetati i demokracije po arapskim zemljama. To Francuskoj donese 35 % udjela u crpljenju libijske nafte, upravo danas pročitah, jer ona je među prvima zalijevala novu libijsku demokraciju. Ima toga još, ali dosta je i ovo. Nekako se u gomili ovih događaja prepoznaju isti prsti. Nije im svejedno ako budu otkriveni, kao što nije svejedno ni onima po kojima udaraju. Čovjek s osjećajem za logiku ne će odmahnuti rukom i reći da je sve još jedna dosadna teorija zavjere, nego će o svemu detaljno razmisliti.

Razmišljanja bi trebalo onima koji ovih dana u Mostaru udariše po Šantiću. Velik srpski pjesnik, priznajem i ja to u mjeri u koliko ga poznajem, ali toliko, ne i više. Međutim, ne odvi se sve u tom duhu. Na stranu dvije priredbe ili dva događanja ovih dana njemu u čast, to je na drugima razriješiti, mene je zaprepastio duh bratstva i jedinstva koji se počeo valjati iz svega toga. Govoraše se da je Šantić naš, ponos Mostara, da bi mu trebalo vratiti naziv na Gimnaziji, sudjelovaše neki pjesnici s uradcima za koje ne pročitah na kojem su jeziku napisani... i sve tako u tom stilu. Neki rekoše kako su i osamdesetih godina prošloga stoljeća sudjelovali na ovakvoj priredbi pa to nosi... nisam dalje čitao, svejedno mi. Bratstva i jedinstva mi je na vrh glave, a do druženja s dobrim Hrvatima, Srbima, Bošnjacima... i te kako mi je stalo. Evo, one koje već poznajem, pozdravljam ovom prilikom.

Da sam stavio upravo ovakav naslov kolumni kakav sam stavio, nagnao me jedan poznanik. Vratio se iz grada i pod miškom donio neki CD. Pitao sam ga o čemu je riječ, a on mi reče da je to najnoviji uradak poznatog novokomponiranog pjevača tog i tog koji je... Zabezeknuto

sam ga gledao. Ne zbog toga što to ne bi trebalo slušati, naravno kome se to sviđa, nego zbog toga što je to predstavio kao nešto domaće, nešto naše. A trudi se govoriti o ponašanju političara, moralizira, opominje. Čovjeku svejedno čime opterećuje svoju kulturu. Važno da je »in« jer takve se stvari danas slušaju i ne piše se ovo što ja trenutno pišem.

Malo sam sada zastao kucati po tipkovnici. Htio bih nešto reći o hrvatskom narodu. Uklapa se ta misao skladno u izneseno. Samo, što reći? Pljeskao je generalima, braniteljima i političarima dok su nas vodili u pobjede. Pljeskao je onima koji su ih progonili zbog toga i birao ih na suviše odgovorna mjesta. Sad smo tu gdje jesmo. Opet na početku... (Ako smo!) Neki kažu da smo ispod toga. Meni se nekako čini da je riječ o našem zajedničkom odrastanju. Nije nam svejedno, ali da griješimo, griješimo.

Jedino nam Bog može pomoći u pronalaženju pravoga puta. Trebali bismo prosvjedovati, možda ne ćemo moći otići u Haag zajedno s drugima, no možemo moliti. Naši goloruki branitelji krunicom su oko vrata pobijedili iznimno dobro opremljena napadača pa zbog čega mislimo da se to i sada ne može dogoditi protiv svih onih koji kuju razne urote? Jedino, počnimo odmah, sutra može biti već kasno.

STAN

Bio sam jučer u Gradničima, malom mjestu u Herceg Bosni. Obnavljaju put, crkvu, župnu kuću, grade spomenike svojim veličinama. Zaista predivno. Nije riječ o priljevu nikakva velikoga novca, kako bi se dalo pomisliti zbog gore izrečenih riječi. Bogati su namislama i ostvaruju ih koliko trenutno mogu, ali ih ostvaruju. Posebno mi se svidjela obnova sklopa župne kuće. Ova današnja nastala je na onoj prvašnjoj, koja je pak naslonjena na živac kamen. Da se to vidjeti golim okom, nije potrebno dokazivanje. Pogledao sam i »raskošnu« biskupovu postelju. Veličina uobičajena za postelje, samo je ova od kamena. Odmah uz nju bilo je i ognjište. Biskup se na njoj u ona turska vremena na izdisaju mogao »udobno« odmoriti nakon duga i naporna puta. Bilo je to ono što su imali i što su pružili s ljubavlju. U susjednoj sobi, koja je služila i kao škola, naiđoh na zbirku predmeta koji su se nekada rabili u hercegbosanskim kućama. Za oko mi zape stân. To je ono drveno pomagalo na kome se tkala odjeća, prostirači, pa i ukrasni predmeti kad se imalo vremena. I misao mi pobježe u današnja vremena.

Internetske veze nisu mi nešto dobro radile ovih dana, ali kad proradiše, prokuljaše razna e-pisma. Jedno među njima bijaše od nekog portala koji se naziva Revolucionar. Blage veze nisam imao tko su ti dečki i što hoće pa sam se dao malo na brzo čitanje. Prva rečenica bi ovakva: »Pokušavamo da pronađemo što više umjetnika zainteresovanih da predstave svoju umjetnost na jedan novi način.« Zbog jezika htjedoh to odmah napustiti, ali me riječ »umjetnost« zadrža. I, da skratimo priču, kako i oni ubrzo napisaše pa dometnuše sljedeću

rečenicu: »Mi smo društveno umjetnička zajednica Revolucionar čiji je osnovni cilj otkrivanje i promocija umjetnika na prostorima bivše Jugoslavije, one velike.« Podrazumijeva se da dalje nisam čitao. Ne volim nikakvu Jugoslaviju, ni onu veliku ni onu malu, ma što to značilo. Ja to nisam razumio, ali kako hoće. Samo neka me izbrišu iz svoga adresara.

Na um mi dođe i nedavni događaj u Ljubuškom. Uprava hrvatskog rukometnog kluba zabranila unošenje hrvatske zastave na stadion (zastave Herceg Bosne) jer bi to, valjda, moglo nekoga uvrijediti. Nisam se naljutio, samo sam se nasmijao na ljutnju onih kojima je to zasmetalo. Pa što su drugo očekivali! Na regionalnu ligu pošli s nacionalnim zastavama. Ljudi moji, oni tkaju neke nove događaje i stvarnosti. Stan na kome to rade zove se regionalna liga, regionalni političari, Zapadni Balkan, priča o pomirenju gdje se ne zna tko je napadač a tko žrtva, naši i njihovi zločinci, svetost Haaškoga suda... Ima toga još, svakim danom sve više i više, jer je nama do zabave, a tko ju vodi, baš nas briga. I onda se ljuto prevarimo.

Stan naravno imaju i Inzko, i američki veleposlanik, i mnogi koji nas svakodnevno uvjeravaju da smo neozbiljni i da ne damo jednoj BiH da ide naprijed. Došli su ovamo s već gotovim tkanjem u glavi, tek dopuštaju da se tu i tamo promijeni poneka šara da bi sve ispalo demokratski, i ništa više. Zato im se nemojmo previše čuditi i mjeriti ih po pripadnosti katoličanstvu, demokraciji i sličnim stvarima. Oni su to stavili u stranu samim pristankom na svoje poslanje. Iza njih je gola tjelesna sila i oni to znaju.

Iza bakice koja sutra mora brati grožđe ne stoji nitko poseban u tom smislu, ali stoji Bog i dobri ljudi koji su jači od svake zapreke. Trebali smo pohoditi jednu masovnu grobnicu koju napraviše predšasnici »partije« koja bi danas htjela na vlast u Hrvatskoj, a u BiH misli da već vlada samo da još slomi tu žilavu Herceg Bosnu. Malo ćemo, dakle, pričekati s pohodom grobnici, iako ćemo svakako otići. Tako je i s društvom u Herceg Bosni. Drugovi usporiše malo njegov hod naprijed, ne mislim pritom samo na komuniste, nego na cijelo to društvo, no to ne znači da su ga pobijedili. I Herceg Bosna ima svoj stan!

JA SAM IZABRAO

U zletište Butmir prije nekoliko dana. Svira se američka himna. Kostí jednog njihovog vojnika, poginulog u Drugom svjetskom ratu, putuju u domovinu. Amerikanci ih primaju iz ruku... Ne bih znao točno reći čijih iako sam i ja sudjelovao u njegovu pronalasku. Čudno mi je i samo mjesto predaje. Pronađen je u Herceg Bosni, u Stubici kraj Ljubuškog, a Amerikanci ga preniješe u Sarajevo čim smo ih obavijestili o njemu. Ne znam zbog čega. Nije valjda zbog toga što su ga naši ljudi pokopali sa svime onim što je imao tada na sebi, s padobranom napravljenim od svile koja bi dobro došla u ona vremena nestašice, s nedirnutom lisnicom u džepu, s krunicom i križićem oko vrata? Nije valjda ni zbog toga što smo ga stručno otkopali, dostojno pokupili njegove kosti i učtivo ih obavijestili? Ne znam, znam samo da mi je sve mirisalo na multikulturalizam i Federaciju. Da, još nešto. Nigdje u blizini ne nađe se vojni dušobrižnik iako je pilot bio katolik. Nije bilo ni još nekih ljudi, jer zvala je američka strana, iako je trebala ova druga. No, što domorodci znaju.

Sve u svemu nije me previše iznenadila izočnost religioznoga u navedenu događaju. Zbog čega bi to bilo čudno? Ta BBC ovih dana objavi da više ne će spominjati Isusa Krista kad bude govor o vremenu prije ili poslije njegova rođenja. Bit će to izrazi »prije« i »poslije nove ere«. Učili su nas tome komunisti kad smo bili u pučkoj školi, a nametali nam isto i kasnije. Ništa, dakle, nova. Da, razlog je da se ne ljute oni koji u Isusa Krista ne vjeruju. Kad je već tako, onda bi trebalo pomaknuti i tu

razdjelnicu »stare« i »nove ere«. Ne može to biti Isusovo rođenje, nego, primjerice, neka bude Francuska revolucija. Nema veze što se većina ljuti na sve ovo, koga briga za nju! Živimo u suvremena vremena kad je sloboda, bratstvo i jednakost cvijeće koje tako lijepo cvjeta. Samo da ga ne gaze oni koji kažu da vjeruju. Nema biranja, što je vama, ovo je ispravan i »politically correct« stav.

Dario Kordić očito nije suvremen. Kažu da su pred njega stavili izbor: ili optuži dr. Franju Tuđmana i Gojka Šuška pa si slobodan čovjek ili, ne učiniš li to, ideš u neku od europskih tamnica. On im je na to odgovorio da je izabrao. Za njim su se zatvorila teška tamnička vrata. Da se znao ubaciti u mainstream, mogao je danas piti kavicu na Trgu Republike, oprostite, Trgu bana Jelačića dok Jugosfera ne zakuca na vrata. Imaju oni pravo, sve je danas povezano: Dario Kordić s dugim tamničkim godinama, 25, druga šestorica kojima prijeti nešto slično, pa dva generala koje će štedjeti još manje... Tkalačke su niti za prekrajanje povijesti na ovim prostorima. Nije važno što smo mi vidjeli, važno je što oni kažu. A kad kažu da su naši krivi, onda će se pozivati na to što su rekli pa tako proglasiti neupitnost svoje istine. No, da ne bismo samo mi tukli po njima, evo nešto i iz sredine gdje uglavnom oni žive i stvaraju svoja nečasna djela.

Jedan broker nedavno izjavi, za BBC, da vlade i političari ne vladaju svijetom, nego Goldman Sachs. Ne zazvuča mi zazorno ta tvrdnja kao voditelju i gledateljima koje su davno uvjerali u svoje uzvišene ciljeve. Tako je sve jednostavno. Taj Goldman Sachs je multinacionalna bankarska tvrtka koja, kažu, pozajmljuje novac samo vladama i velikim državnim poduzećima. A zna se da je zajmoprimac uvijek u podređenu

položaju. Podrazumijeva se da je sve napravljeno tako da prijevare, mislim na onu zajmoprimčevu, ne može biti. Uredno treba platiti, sa svim kamatama, inače na pozornicu stupaju već predviđene mjere. Ne ćemo sada o njima, ali hoćemo malo o prosvjedima. Studenti počeli drmati Wall Streetom, mjestom gdje se odvija gospodarsko porobljavanje svijeta (oni to nazivaju upravljanjem gospodarskim napretkom). Nezadovoljni su novčanim sustavom koji pogoduje bogatima i stvara umjetne krize tako da je siromašnih još više. Teško je trenutno reći što su postigli. Pendreci dobro rade, a razvikane agencije o svemu uredno šute. Samo se preko YouTubea i različitih internetskih načina istina širi u svijet. Čuo ju je ponetko i u Herceg Bosni te s druge strane granice. Još se ne prosvjeduje, a vrijeme je zrelo, zrelo... Bit će kasno kad počnu »kukurikati« i »kukulelekatik«. Izabrati treba prije.

Dok sam se spremao na pisanje ovih riječi, čitao sam nešto o književnim događanjima pa tako pronađoh poneku rečenicu o Rabindranathu Tagoreu koji je govorom svojih pjesama na bengalskom jeziku oduševljavao razne po svijetu, iako ga nisu razumjeli. Ali privlačila ih je dubina iz koje su dolazile. Spoznavali su da je taj čovjek svoj. A onda sam čitao malo i o jednom našem piscu. Rečeno je da bi dotični mogao biti velikim, samo mu nešto nedostaje: trunak političke nekorektnosti. Bila je to istina. Na naizgled malim stvarima gubi se ili dobiva čitav život.

SLOBODA NARODU DA, A FAŠISTIMA...

Duh Asiza, kako je nešto takvo lijepo čuti. Spomen je to na međureligijsko okupljanje u Asizu što ga započne papa Ivan Pavao II., ali i na davne dane kad se sv. Franjo nađe pred sultanom. I osta svoj i osta žive glave. Ne znam koliko je sve ovo u svijesti onih koji danas o tome govore, ali znam da se slavlja održavaju. Jedno takvo bi prije koji dan u Mostaru, u franjevačkom samostanu, drugo će u istom gradu biti krajem mjeseca. Došla velika svita, samo ne bi Čovića i Ljubića, dok platformaša bi. Zbog toga Slavo Kukić, potpisa se prof. dr., slavodobitno u Dnevnom listu zaključi da su se i Crkvi počeli pokazivati zubi. Može se ta njegova izjava uzeti s raznih strana, ali da zlokobno zvuči, zvuči. A i ovo se može uzeti s raznih strana pa ostanimo za sada na tome.

Zanimljivo je u posljednje vrijeme promatrati, naravno, s obiju strana granice, kako nam se činjenice pokušavaju prodati zamotane u prihvatljiv omot. Tako neki dan slušah izvješće za Hrvatski radio s ovih prostora. Bi rečeno da SDP i HDZ prednjače u blokadi države. Neupućenom to može izgledati tako, ali stvar je puno složenija, recimo da je riječ o gaženju izborne volje hrvatskog naroda koji je glasovao kako je mislio da mu je najbolje, a ima tu i koječega drugoga. Slijedio je opis te blokade, podrazumijeva se sasvim drukčiji od ovoga moga, pa se na kraju zaključi da se Međunarodna zajednica, većina kaže tzv., u sve ovo ne miješa. Opet može izgledati točno, preskočena je tek »sitnica«. SIP (Središnje izborno povjerenstvo) BiH zaključi da je ustrojavanje sadašnje vlasti FBiH nelegitimno, a ta tzv. Međunarodna zajednica

odluči drukčije. I zahuktava se to ustrojavanje. Zakoči li negdje, opet će se ona vidljivo umiješati, ono nevidljivo miješanje nikada nije ni prestalo. A vijesti će i nadalje biti »nepristrane«, iz ovog ili onog razloga.

Kad je već o vijestima riječ, spomenimo i onu iz nedjeljnog Dnevnika kontroverznog FTV-a. Recimo samo prije da bi to trebala biti javna televizija građana FBiH, ma što to značilo. Elem, rekli bi u Sarajevu, izvjestiše o 3. simpoziju Stopama pobijenih, odnosno praviše se da izvješćuju. A taj simpozij govoraše o pobijenim hercegovačkim franjevcima i okolnostima u kojima se sve dogodilo, tako da jedan od sugovornika uredno nabroji koliko su kroz proteklu godinu općinska povjerenstva u Herceg Bosni otvorili masovnih grobnica što ih napraviše komunisti u Drugom svjetskom ratu te koliko su tijela tamo pronašli. I umjesto da se o svemu tome, i o onome drugom rečenom, izvijesti, kao što nalažu i europske rezolucije, FTV za otprilike minutu odradi izjave trojice sudionika, a nakon toga pusti da gotovo pet minuta prekaljeni komunist govori o tomu kako treba shvaćati ta vremena. Ne bi mi zanimljiv jer to slušam već od prvog razreda pučke škole, tamo prije nekoliko desetljeća. Bi mi zanimljiva, da ne kažem zaprepašćujuća, izjava novinarke koja se potpisa pod čitav pamflet, a to nije bila ona koja se pojavila na Širokom Brijegu. Njezina zadnja rečenica doslovno glasi: »Zato BiH, ako ni zbog čeg drugog, onda zarad budućih generacija, i danas kao i četrdesetih godina prošlog vijeka treba reći – smrt fašizmu, sloboda narodu.« Sve kad bih i znao tko su to fašisti danas, ne bih rekao da im je smrt i ne bih njima punio nikakve masovne grobnice. Komunisti su nam zorno pokazali da tako ne treba činiti, kao i ti fašisti, nacionalsocijalisti, pa zločinci iz reda Saveznika, pa kolonijalisti diljem

kugle zemaljske, pa... Ima toga puno, totalitaristi se, zahvaljujući djelovanju zla, rađaju neprestano i rađat će se. Zbog toga Skupština Europskog parlamenta 2006. dobro zaključi da se treba kaniti svih tih totalitarizama ubrojivši među njih i komunizam koji pobi više ljudi nego fašizam. A rekosmo li da bi BiH trebala stremiti prema Europi? Draga novinarko, kako sve to uskladiti?

Gledam sada sve ovo što sam napisao. Ne bih htio da izgleda kao nadmudrivanje. Ne će nas, naime, to nikamo odvesti. Stremiti bi zapravo trebalo prema pokajanju, prema suočavanju s prošlošću, kako neki kažu pa se obično s njima ne složim. Jer, istina nije unaprijed zadana na ovaj ili onaj način, ona je takva kakva jest i ništa više.

VREMENA

Upravo je evo godinu dana kako pišem ove svoje zapise iz Herceg Bosne ili ako hoćete, ovo je 52. tjedan po redu. Nisam si ništa posebno stavljao u zadatak. Htio sam samo zadržati pozornost, svoju i čitateljevu, na taj komadić ozemlja koje nam brane nazivati Herceg Bosnom i iz tog kuta promatrati bliže i šire događaje. Nismo, naime, otok, nego smo bića stavljena u prostor i vrijeme. A silnice ovakve i onakve neprestano se izmjenjuju oko naših glava.

Jedna od silnica koja još nije došla ovamo, ali je tu negdje, jesu oni prosvjedi protiv neizmjernog siromašenja jednih i neizmjernog bogaćenja drugih. Kažu da su se proširili u više od stotinu svjetskih gradova. Na internetu gledam peticiju podrške. Već ju je potpisalo više od 600.000 ljudi. Nakana im je stići do milijuna, iako su na početku mislili samo na njegovu polovinu. Ali uspjehom zazubice rastu, nešto slično kao kod bogataša protiv kojih se bune. Zarativši pristojnu svotu novca, zaželjeli su više i pohlepa je počela carevati. Pa su im ovih dana prosvjednici u New Yorku došli na vrata. Htjeli su ih upozoriti na njihove zločine. Neke posebne koristi do sada nema. Na um mi je odmah pala šetnja prošlih godina u Zagrebu ispred obiteljskih vrata stvarnih ili navodnih krvnika iz Drugog svjetskog rata i poraća. Vidljive koristi ni tada nije bilo, osim što je puk postao svjestan da to smije učiniti. Kad bi ga ta svjesnost odvela u još veću, možda bi se i moglo nešto napraviti. Ali sve mi se čini da su to oni dječji baloni. Napuhavanje, pucanje i tako u beskraj. Uostalom, vidjet ćemo na predstojećim izborima u državi Hrvatskoj. Budu li izabrani

nasljednici i sljednici nekadašnje Komunističke partije, ne ćemo doživjeti dan da se počne govoriti o komunističkim vremenima, nego samo o navodnim zločinima u Domovinskom ratu jer su njima ta vremena najgora vremena. Nestalo svijeta njihovih očeva i njihova svijeta pa bi oni to sada nekako slijepili. Pomagača imaju, na raznim stranama, ček i među onima protiv koga se prije rečeni bune.

Ipak, pitanje je kako će sve ovo završiti. Zvono na uzbunu posebno mi je zazvonilo kad ih je podržao Soros. Pa on je jedan od onih koji su mešetarenjem stekli to što imaju, a ne svojim krvavim radom! A sada bi se htio priljepiti i isisati krv prosvjedima koje pogoni želja za istinskom demokracijom, slobodom, jednakosti, bratstvom... Teško će to sve ići. Mnogobrojne tajne službe marljivo kuju naume kako sve okrenuti u korist starog poretka ili poretka kojeg nazivaju »novim«. Njima ovakve igre nisu drage. Zbog toga se ne usuđujem prorokovati bilo što. Zapravo, bit će onako kako prosvjednici ustrajno budu htjeli da bude.

Ustrajnost bi trebalo prelići i na ove strane. Navalili su na Herceg Bosnu sa svih strana. Nađe se i domaćih napadača. Tako Rudo Vidović reče da ima Hrvata u toj Herceg Bosni koji iz nekih svojih sebičnih probitaka ili jednostavno neznanja priječe najavljenju uspostavu elektroničkih javnih glasila na hrvatskom jeziku. Već je otrcano da to imaju i manjine u demokratskim državama. A mi smo ovamo valjda narod. Nema, dakle, demokracije, a ni dovoljno pameti. Vremena su zaista mutna i treba ih nastaviti bistrirati.

Bilo bi dobro kad bi se vremena mogla razbistrirati kao računalo novim operativnim sustavom. Služi određeno vrijeme, nešto ti dođe zbrkano, a nešto i sam zbrkaš, pa onda sve pobrišeš i staviš nešto novo.

Prirodno mi je povezivati ove stvari jer upravo razmišljam staviti ili ne novu inačicu Ubuntua koja je izišla ovih dana. Za one koji ne znaju, to je linux operativni sustav, potpuno besplatan i, barem za mene, odličan. U njegovu razvoju sudjeluju svi oni koji imaju znanja i to žele. A to je ujedno i misao čitave linux zajednice. Zbog čega bi netko masno naplaćivao neznanje pojedinaca, kad kao zajednica puno toga znamo i možemo?!

Neka ovo budu završne misli današnjega moga oglada. Herceg Bosna i svi ljudi dobre volje, tek u zajedništvu mogu razbistriti bilo kako mutna vremena. Pa neka nam je s Božjom pomoći.

ŽIVOTOPIS

Miljenko Stojić suvremeni je hrvatski književnik, novinar i teolog rođen 1. lipnja 1960. u Dragičini kod Međugorja. Pohađao je Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom, studij filozofije i teologije u Zagrebu, Sarajevu i Jeruzalemu te magistrirao kršćansku duhovnost u Rimu.

Djeluje kao župni vikar, odgojitelj bogoslova i sjemeništara, voditelj mladih, vojni dušobrižnik u Domovinskom ratu, tajnik Hercegovačke franjevačke provincije. Godine 1993. pokreće Informativni centar »Mir« Međugorje, a 1997. i Radiopostaju »Mir« Međugorje te ih kao ravnatelj i predsjednik Upravnog vijeća dugo razvija

(do 2005.). Pokreće i vodi agenciju MIRIAM. Idejni je začetnik HIK-a '04, HIZ-a u BiH te povjerenstava za uređivanje i obilježavanje grobišta iz Drugog svjetskog rata i poraća po općinama u Herceg Bosni. Trenutno je vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača« te kolumnist i član uredništva portala hrsvijet.net.

Piše pjesme, oglede, djela za djecu, kratke priče, aforizme, književnu kritiku, stručne i novinarske članke, uređuje knjige te prevodi. Zastupljen je u različitim antologijama, a uvršten je i u čitanke i lektiru hrvatskog naroda u BiH. Prevođen je na više jezika te nagrađivan.

Član je različitih udruga: DHK, DHK HB, dopredsjednik HIZ-a u BiH.

Suraduje u različitim javnim glasilima.

Pokreće i samostalno radi internetske stranice (medjugorje.hr; miljenko.info; franjevcinfo; hik04.info; hizbih.info; pobijeni.info; franjevcinfo; siroki-brijeg.info).

Živi i djeluje na Širokom Brijegu. Opširnije o njegovu životu i radu može se doznati na stranicama portala miljenko.info

DJELA

PJESME: *Unatoč svemu* (Naša ognjišta, Tomislavgrad, 1994.); *Pjesma blizini* (Ceres, Zagreb, 1995.); *Kaplja* (Ziral, Mostar – Zagreb, 1997.); *Sirovi blues* (Ziral, Mostar – Zagreb, 2001.); *Golgote glas* (DHK HB – Matica hrvatska, Mostar – Čitluk, 2002.); *Dobro jutro, kolonijo* (DHK HB – Dan, Mostar – Zagreb, 2006.); *Stopama mira* (Informativni centar »Mir« Međugorje – K. Krešimir, Međugorje – Zagreb, 2009.); *Kapaju sjene* (DHK HB – K. Krešimir, Mostar – Zagreb, 2010.)

Izabrane pjesme: *Prijatelji* (Naklada Jurčić, Zagreb, 2000.)

KRATKE PRIČE: *Ne dirajte bijelog labuda* (FRAM-ZIRAL – Naklada K. Krešimir, Mostar – Zagreb, 2005.)

OGLEDI: *Ta vremena* (K. Krešimir, Zagreb, 1995.); *Paljenje svijeće* (ICMM, Međugorje, 1998.); *Raspretavanje vatre* (ICMM, Međugorje, 2001.); *Rijeka* (ICMM, Međugorje, 2002.); *S druge strane* (Naklada K. Krešimir – Matica hrvatska, Zagreb – Čitluk, 2011.)

SLIKOVNICE: *Čudesni dani; Moj molitvenik; Priča o Suzani; Kraljica Mira* (Miljenko Stojić – Krešimir Šego, *Anđeli moji*, ICMM, Međugorje, 1999.); *Ivan pod križem* (ICMM – Cvitak, Međugorje, 2001.)

ROMANI: *Računalko* (DHK HB – FRAM-ZIRAL – Dan, Mostar – Zagreb, 2007.); *Mirkove priče* (Cvitak – Alfa, Međugorje – Zagreb, 2010.)

KRITIKA: *Riječ po riječ* (Naklada DHK HB – Dan, Mostar – Zagreb, 2007.)

PRIJEVODI: *Sa svetom Klarom* (Vijeće franjevačkih zajednica, Zagreb, 1993.); *S onu stranu side* (Cenacolo, Saluzzo, 1999.); *Razgovori svetaca na Trgu sv. Petra* (Ziral, Mostar – Zagreb, 2001.)

MULTIMEDIJA: *Svetište Kraljice Mira* (ICMM, Međugorje, 2000.)

KAZALO

Galebe moj	5
Što ti bi	8
Postoji li pravda	11
Ne gledaj me nježno, oprostite razroko	14
Stereoljubav, sličice	17
Ona vijuga	20
Ja ju volim	23
Jugovina	25
Cili-mili	28
Pošto	31
Znamo, ali dobar je	34
Najbolji smo u regionu – Ajde mašala	37
Tko gasi svjetlo	40
Je li vrijeme stalo	43
Stakalca, šarene dude varalice i... ..	46
Koji je naš?	49
Tužno i ponosno	52
Za čije uši	55
Nje ne, drugoga da	58
Opečatilo	61
Pod njihovim plaštem	64
Vama zvono zvoni	67
Oni zveckaju lancima	70
Krenuli smo	73
Mili Bože	76
Moćniče, mućni	79
Razotkrivanje	83
Raskorak	86
Traži se	89
Njihovi naši	92
Da ti ispričam priču	95
Njegova raja	99
Ahdnamitaši, ali ne fra Anđelovi	103
Ante	106
Siledžije	109
Zdravlje	112
Život ide dalje	115
Mreža	118
Polomljena krila	121
Ista ruka	124

Ljudi, dogovorite se	127
Stijeg	130
Što smo si učinili?	133
Ja mislim da nisam	136
Vrt	139
Danak po danak	142
I dandanas... ..	145
Svejedno je, ali kome?	148
Stan	151
Ja sam izabrao	154
Sloboda narodu da, a fašistima... ..	157
Vremena	160
 Životopis	 163

Nakladnici

Naklada Bošković
Tijardovićeva 22
21 000 Split
tel.: 021 458-137
faks: 021 378-570
naklada.boskovic@st.t-com.hr

HRsvijet
Amalien str. 109
80802 München
Deutschland
www.hrsvijet.net
redakcija@hrsvijet.net

Gral
Stjepana Radića 18 A
88 220 Široki Brijeg
tel.: 039 706-113
faks: 039 703-036
gral@gral.ba

Za nakladnike
Zoran Bošković
Goran Majić
Grgo Mikulić

Oblikovanje i računalni slog
Ivan Barbarić

Tiskano u Širokom Brijegu mjeseca kolovoza 2012.

Tisak
Gral, Široki Brijeg

Hvala lijepa

Tekst promidžbenih poruka nije lektoriran

R A D I O d.o.o.

Rockefellerova 41, 10 000, ZAGREB

tel:01 2304 140, 2304 142, e-mail:radio@zg.t-com.hr

Stereo koder

Rep. prijemnik

BRT 250

Radijski link

BRT 1000

- FM odašiljači (repetitori) 87,5-108 MHz
- Repetitorski prijemnik, digitalni stereo koder, BRT 5000
- radijski linkovi 400MHz, 1,5 – 2,3 GHz
- FM antenski sustavi

G.P. "BUMAT"

**Ako nešto želite graditi,
samo nas nazovite**

TREBIŽAT - ČAPLJINA

GSM: +387 63 357 266

TEL/FAX: +387 36 650 767

Udruga Sveta zemlja

Fra Mika Stojić, predsjednik

Čerin bb

BiH - 88265 Čerin

Mobitel: +387 63 324 323

E-mail: mika@svetazemlja.com

www.svetazemlja.com

S nama možete poći na hodočašće u Svetu zemlju (Izrael i Jordan)!

Organiziramo hodočašća i u:

Rim

Padovu

Asiz

Lurd

Fatimu

San Giovanni Rotondo (sv. Pio)

Poljsku

dvodnevna hodočašća po Hrvatskoj

Hvala Vam na povjerenju!

I.D. 4272246790005

Račun: 3381 60 220 106 3270 UniCredit Bank dd Mostar

Devizni račun: S.W.I.F.T.: UNCRBA22;

IBAN: BA39 3380 6048 1895 2670

Vaš Volkswagen partner.

Put za Medjugorje b.b.
88320 Ljubuški
tel.: +387 (0)39/831-555
fax.: +387 (0)39/849-631
e-mail: info@mrm.ba
www.mrm.ba

MRM

d.o.o. Ljubuški

4000 Ljubuški

HIZBiH

Andrea&Giovanni d.o.o. Čitluk

Put za Čaplinu bb

Čitluk - Međugorje

88260 Čitluk

Bosna i Hercegovina

tel: 036 650 007

fax: 036 650 177

e-mail:andrea-giovanni@andrea-giovanni.ba

www.andrea-giovanni.ba

U svega osamnaest godina, koliko je prošlo od objavljivanja njegove prve knjige, Stojić je izrastao u jednog od najplodnijih hrvatskih književnika. K tomu i u književnika najšireg tematskog zanimanja. Uz knjige pjesama koje su, treba naglasiti, njegovo prvotno, ali i stvaralačko zanimanje, on neumorno radi i na prozi, prozi za najmlađe, esejistici, književnoj kritici te promišljanju o stvarnosti. Kad je o posljednjem riječ, valja kazati da je njegov glas autentičan, na trenutke polemičan, a u cijelosti glas čovjeka koji argumentirano piše o svemu što se događa na društvenoj svijetskoj pozornici.

Kolumne Miljenka Stojića, objavljene na portalu HRsvijet.net, svojevrsan su ljetopis jednog vremena. Naznačujući kroz sam naslov područje temeljnog zanimanja, autor ne staje na tome, nego se bavi raščlambom unutarnjih i vanjskih silnica koje ugrožavaju samu bit, ali i fizički opstanak središta oko kojeg se njegove misli vrte. Ne robujući ni kalupima ni međama nametnutima raznim otomansko-venecijansko-austrijskim mirovnim ugovorima, kao ni odlukama AVNOJ-a i Daytona, autor nam pokušava pojasniti većinu događanja oko nas. Pritom njegov stil nije analitički hladan, a ni novinarski opor. Unoseći u svaku iznesenu misao određenu primjesu svog nemalog književnog dara, autor nas navodi na čitanje između redova, kako vlastitih misli, tako i tijekova kojima nas određena središta moći svakodnevno izlažu.

ISBN 978-953-263-213-2

Cijena: 60 Kn; 15 KM

www.miljenko.info